

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΒΙΩΝ

ΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Ζ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου δραχ. 1,60.

(*Ἄξια βιβλιοσήμου δραχ. 0,30).

Ἄριθ. καὶ χρονολογία τῆς ἐγκριτ. ἀποφάσεως 117

13 Σεβρίου 1917

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ

1917

Αναξίμου

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΒΙΩΝ

ΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Ζ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Α-ΩΡ. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ - 42 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 42

Τιμάται μετὰ φόρου προσήμου δρ. 1, 60
(Ἀξία βιβλίου) δρ. 0, 50

Ἄριθ. καὶ χρονολογία ἐγκριτ. ἀποφάσεως 117

13 Σβρίου 1917

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ Ζ. ΔΙΑΛΛΗΣΜΑ

1917

ΑΓΙΣ

Κ. Γ. Γ. Γ.

3. Ἐπεὶ παρεισέδου πρῶτον εἰς τὴν Σπάρτην ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ζῆλος καὶ συνηκολούθησε τοῦ πλούτου τῇ μὲν κτήσει πλεονεξία καὶ μικρολογία, τῇ δὲ χρήσει καὶ ἀπολαύσει τρυφή καὶ μαλακία καὶ πολυτέλεια, τῶν πλείστων ἐξέπεσεν ἢ πόλις καλῶν καὶ ταπεινὰ πράττουσα παρ' ἀξίαν διετέλει μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς Ἄγις καὶ Λεωνίδας ἐβασίλευον. 244-240

4. Ἄγις οὕτω πολὺ παρήλλαττεν εὐφυΐα καὶ φρονήματι ψυχῆς οὐ μόνον τοῦτον, ἀλλὰ σχεδὸν ἅπαντας, ὅσοι μετ' Ἀγησίλαον τὸν μέγαν ἐβασίλευσαν, ὥστε μηδέπω γεγονῶς εἰκοστὸν ἔτος, ἐντεθραμμένους δὲ πλούτοις καὶ τρυφαῖς γυναικῶν, τῆς τε μητρὸς Ἀγησιστράτας καὶ τῆς μάμμης Ἀρχιδαμίας, αἱ πλεῖστα χρήματα Λακεδαιμονίων ἐκέκτηντο, πρὸς τε τὰς ἡδονὰς εὐθύς ἀπισχυρίσασθαι καὶ τὸν ἐπιπρέψαι μάλιστα τῇ χάριτι τῆς μορφῆς ὠραῖσμον δοκοῦντα περισπάσας τοῦ σώματος καὶ πᾶσαν ἐκδύς καὶ διαφυγῶν πολυτέλειαν, ἐγκαλλωπίζεσθαι τῷ τριβωνίῳ καὶ δειπνα καὶ λουτρὰ καὶ διαίτας Λακωνικὰς ζητεῖν καὶ λέγειν, ὡς οὐδὲν δέοιτο τῆς βασιλείας, εἰ μὴ δι' αὐτὴν ἀναλήφοιτο τοὺς νόμους καὶ τὴν πάτριον ἀγωγὴν.

5. Ἀρχὴν μὲν οὖν διαφθορᾶς καὶ τοῦ νοσεῖν ἔσχε τὰ πράγματα τῶν Λακεδαιμονίων σχεδὸν ἀφ' οὗ τὴν Ἀθηναίων καταλύσαντες ἡγεμονίαν χρυσοῦ τε καὶ ἀργυρίου κατέπλησαν ἑαυτούς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν οἴκων ὃν ὁ Λυκοῦργος ὥρισε φυλατιόντων ἀριθμὸν ἐν ταῖς διαδοχαῖς καὶ πατὴρὸς παιδὶ τὸν κληρὸν ἀπολείποντος, ἀμῶς γέ πως ἡ τάξις αὕτη καὶ ἰσότης διαμένουσα τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἄλλων ἀνέφερον ἀμαρτημάτων. Ἐφορεύσας δὲ τις ἀνὴρ δυνατός, αὐθάδης δὲ καὶ χαλεπὸς τὸν τρόπον, Ἐπιτάδευς ὄνομα, πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῷ γενομένης διαφορᾶς, ῥήτραν ἔγραψεν ἐξεῖναι τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὸν κληρὸν,

ᾧ τις ἐθέλοι, καὶ ζῶντα δοῦναι καὶ καταλιπεῖν διαθέμενον. Οὗτος μὲν οὖν αὐτοῦ τινα θυμὸν ἀποπιμπλᾶς ἴδιον εἰσήνεγκε τὸν νόμον· οἱ δ' ἄλλοι πλεονεξίας ἔνεκα δεξάμενοι καὶ κυρώσαντες ἀπόλεσαν τὴν ἀρίστην κατάστασιν. Ἐκτῶντο γὰρ ἀφειδῶς ἤδη παρωθοῦντες οἱ δυνατοὶ τοὺς προσήκοντας ἐκ τῶν διαδοχῶν καὶ ταχὺ τῆς εὐπορίας εἰς ὀλίγους συρρυσίσης πενία τὴν πόλιν κατέσχεν, ἀσχολίαν τῶν καλῶν καὶ ἀνελευθερίαν ἐπιφέρουσα μετὰ φθόνου καὶ δυσμενείας πρὸς τοὺς ἔχοντας. Ἀπελείφθησαν οὖν ἑπτακοσίων οὐ πλείονες Σπαρτιᾶται καὶ τούτων ἴσως ἑκατὸν ἦσαν οἱ γῆν κεκτημένοι καὶ κληρὸν ὁ δ' ἄλλος ὄχλος ἀπορος καὶ ἄτιμος ἐν τῇ πόλει παρεκάθητο, τοὺς μὲν ἔξωθεν πολέμους ἀργῶς καὶ ἀπροθύμως ἀμυνόμενος, αἱ δέ τινα καιρὸν ἐπιτηρῶν μεταβολῆς καὶ μεταστάσεως τῶν παρόντων.

6. Διὰ ταῦτα δὴ καλὸν ὁ Ἅγις, ὥσπερ ἦν, ποιούμενος ἐξισῶσαι καὶ ἀναπληρῶσαι τὴν πόλιν, ἐπειρᾶτο τῶν ἀνθρώπων. Οἱ μὲν οὖν νέοι ταχὺ καὶ παρ' ἐλπίδας ὑπήκουσαν αὐτῷ καὶ συναπεδύσαντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὥσπερ ἐσθῆτα τὴν δίαιταν ἐπ' ἐλευθερίᾳ συμμεταβαλόντες· τῶν δὲ πρεσβυτέρων, ἅτε δὴ πόρρω διαφθορᾶς γεγονότων, συνέβαινε τοῖς πλείστοις ὥσπερ ἐπὶ δεσπότην ἀγομῆνοις ἐκ δρασμοῦ δεδιέναι καὶ τρέμειν τὸν Λυκοῦργον καὶ καθήπτοντο τοῦ Ἁγίδος ὀδυρομένου τὰ παρόντα πράγματα καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς Σπάρτης ἐπιποθοῦντος, Λύσανδρος δ' ὁ Λίβυος καὶ Μανδροκλείδας ὁ Ἐκφάνους, ἔτι δ' Ἀγησίλαος ἀπεδέξαντο καὶ συμπαρῶρησαν αὐτοῦ τὴν φιλοτιμίαν. Ἦν δὲ Λύσανδρος μὲν ἐν δόξῃ μάλιστα τῶν πολιτῶν, Μανδροκλείδας δὲ δεινότατος Ἑλλήνων πράγματα συσκευάσασθαι καὶ τὸ συνετὸν τοῦτο καὶ δολερὸν τόλμη μειμιγμένον ἔχων· Ἀγησίλαον μέντοι θεῖον ὄντα τοῦ βασιλέως καὶ δυνατὸν εἰπεῖν, ἄλλως δὲ μαλακὸν καὶ φιλοχρήματον, ἐμφανῶς μὲν ὁ υἱὸς Ἴππομέδων ἐκίνει καὶ παρεθάρρυνεν, εὐδόκιμος ἐν πολλοῖς πολέμοις ἀνὴρ καὶ μέγα δι' εὐνοίαν τῶν νέων δυνάμενος, ἢ δ' ἀληθῶς ἀναπέισασα τὸν Ἀγησίλαον αἰτία τῶν πρραττομένων μετασχεῖν ὀφλημάτων πλῆθος ἦν, ὧν ἤλπιζεν

ἀπαλλαγῆσθαι μεταβαλὼν τὴν πολιτείαν. Ὡς οὖν τάχιστα προσηγάγετο τοῦτον ὁ Ἄγις, εὐθύς ἐπιχειρεῖ μετ' αὐτοῦ τὴν μητέρα πείθειν, ἀδελφὴν οὖσαν τοῦ Ἀγησιλάου, πλήθει δὲ πελατῶν καὶ φίλων καὶ χρεωστῶν μέγα δυναμένην ἐν τῇ πόλει καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπραττομένην.

7. Ἡ δ' ἀκούσασα τὸ μὲν πρῶτον ἐξεπλάγη καὶ κατέπαυε τὸ μειράκιον ὡς οὔτε δυνατῶν οὔτε λυσιτελῶν ἐφιέμενον· ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν ὁ Ἀγησίλαος ἐδίδασκεν ὡς καλῶς ἔξει καὶ πραγθήσεται συμφερόντως, αὐτὸς δ' ὁ βασιλεὺς ἐδεῖτο τῆς μητρὸς ἐπιδοῦναι πρὸς δόξαν αὐτῷ καὶ φιλοτιμίαν τὸν πλοῦτον, ὡς χρήμασι μὲν οὐ δυνάμενος πρὸς τοὺς ἄλλους βασιλεῖς ἐξισωθῆναι (σατραπῶν γὰρ οἰκέτας καὶ δούλους ἐπιτρόπων Πτολεμαίου καὶ Σελεύκου κεκτῆσθαι πλείονα συμπάντων ὁμοῦ τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλέων), ἐὰν δὲ σωφροσύνη καὶ λιτότητι καὶ μεγαλοψυχία τὰς ἐκείνων ὑπερβαλόμενος τρυφᾶς ἰσότητα καὶ κοινωνίαν καταστήσῃ τοῖς πολίταις, ὄνομα καὶ δόξαν ὡς ἀληθῶς βασιλέως μεγάλου κτησόμενος, οὕτω μετέπεσον ταῖς γνώμας αἱ γυναῖκες ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας ἐπαρθεῖσαι τοῦ νεανίσκου καὶ τοσαύτη κατεσχέθησαν οἶον ἐπιπνοία πρὸς τὸ καλόν, ὥστε τὸν μὲν Ἄγιν συνεξορμαῖν καὶ συνεπιταχύνειν, μεταπεμπομένας δὲ τοὺς φίλους παρακαλεῖν καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέγεσθαι γυναῖξιν, ἅτε δὴ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπισταμένας κατηκόους ὄντας αἰετῶν γυναικῶν καὶ πλείον ἐκείναις τῶν δημοσίων ἢ τῶν ἰδίων αὐτοῖς πολυπραγμονεῖν διδόντας. Ἦν δὲ τότε τῶν Λακωνικῶν πλούτων ἐν ταῖς γυναῖξι τὸ πλεῖστον καὶ τοῦτο τὴν πρᾶξιν τῷ Ἄγιδι δύσεργον καὶ χαλεπὴν ἐποίησε. Ἄντέστησαν γὰρ αἱ γυναῖκες οὐ μόνον τρυφῆς ἐκπίπτουσαι δι' ἀπειροκαλίαν εὐδαιμονιζομένης, ἀλλὰ καὶ τιμὴν καὶ δύναμιν, ἣν ἐκ τοῦ πλουτεῖν ἐκαρποῦντο, περικοπτομένην αὐτῶν ὀρῶσαι. Καὶ πρὸς τὸν Λεωνίδα τραπόμεναι παρεκάλουν ὄντα πρὸς βύτερον ἐπιλαμβάνεσθαι τοῦ Ἄγιδος καὶ τὰ πραττόμενα διακωλύειν. Ἐβούλετο μὲν οὖν ὁ Λεωνίδας τοῖς πλουσίοις βοηθεῖν, δεδιὼς δὲ τὸν δῆμὸν ἐπιθυμοῦντα τῆς μεταβολῆς οὐδὲν ἀντέπραπτε φανερῶς, λάθρα

δὲ τὴν πρᾶξιν ἐξήτει κακουργεῖν καὶ διαφθεῖρειν ἐντυγχάνων τοῖς ἄρχουσι καὶ διαβάλλον τὸν Ἄγιν, ὡς τυραννίδος μισθὸν τοῖς πένησι τὰ τῶν πλουσίων προτείνοντα καὶ γῆς μεταδόσει καὶ χρεῶν ἀφέσει πολλοὺς ὠνούμενον ἑαυτῷ δορυφύρους, οὐ τῇ Σπάρτῃ πολίτας.

8. Οὐ μὴν ἀλλὰ διαπραξάμενος ὁ Ἄγισ ἔφορον γενέσθαι τὸν Λύσανδρον εὐθύς εἰσέφερε δι' αὐτοῦ ῥήτραν εἰς τοὺς γέροντας, ἧς ἦν κεφάλαια χρεῶν μὲν ἀφεθῆναι τοὺς ὀφείλοντας, τῆς δὲ γῆς ἀναδασθείσης τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ κατὰ Πελλήνην χαράδρου πρὸς τὸ Ταῦγετον καὶ Μαλέαν καὶ Σελλασίαν κλήρους γενέσθαι τετρακισχίλους πεντακοσίους, τὴν δ' ἔξω μυρίους πεντακισχίλους· καὶ ταύτην μὲν τοῖς ὄπλα φέρειν δυναμένοις τῶν περιοίκων μερισθῆναι, τὴν δ' ἐντὸς αὐτοῖς Σπαρτιάταις ἀναπληρωθῆναι δὲ τούτους ἔκ τε περιοίκων καὶ ξένων, ὅσοι τροφῆς μετεσχηκότες ἐλευθερίου καὶ χαρίεντες ἄλλως τοῖς σώμασι καὶ καθ' ἡλικίαν ἀκμάζοντες εἶεν· σύνταξιν δὲ τούτων εἰς πεντεκαίδεκα γενέσθαι φιδίτια κατὰ τετρακοσίους καὶ διακοσίους καὶ δίαιταν, ἦν εἶχον οἱ πρόγονοι, διαιτᾶσθαι.

9. Γραφείσης δὲ τῆς ῥήτρας καὶ τῶν γερόντων εἰς ταῦτα ταῖς γνώμαις οὐ συμφερομένων, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ὁ Λύσανδρος αὐτὸς τε διελέχθη τοῖς πολίταις καὶ Μανδροκλείδας καὶ Ἀγησίλαος ἐδέοντο, μὴ δι' ὀλίγους ἐντροφῶντας αὐτοῖς περιδεῖν ἐροισμένον τὸ ἀξίωμα τῆς Σπάρτης, ἀλλὰ τῶν τε προτέρων χρησμῶν μνημονεῦσαι, τὴν φιλοχρημοσύνην ὡς δλέθριον τῇ Σπάρτῃ φυλάττεσθαι διακελευομένων, καὶ τῶν ἑναγχοῦς ἐκ Πασιφάας κεκομισμένων αὐτοῖς. Ἰερὸν δὲ Πασιφάας καὶ μαντεῖον ἦν ἐν Θαλάμαις τιμώμενον. Ἔφασαν οὖν καὶ τὰ παρὰ ταύτης μαντεῖα προστάττειν τοῖς Σπαρτιάταις ἴσους γενέσθαι πάντας, καθ' ὃν ὁ Λυκοῦργος ἐξ ἀρχῆς ἔταξε νόμον. Ἐπὶ πᾶσι δ' ὁ βασιλεὺς Ἄγισ εἰς μέσον παρελθὼν καὶ βραχέα διαλεχθεὶς ἔφη συμβολὰς διδόναι τῇ πολιτείᾳ· μεγίστας, ἦν καθίστησι· τὴν γὰρ αὐτοῦ πρῶτον οὐσίαν εἰς μέσον τιθέναι, πολλὴν μὲν οὖσαν ἐν τοῖς γεωργομένοις καὶ νεμομένοις, ἄνευ δὲ τούτων ἑξακό-

σια τάλαντα νομίματος ἔχουσαν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ τὰς μητέρας ποιεῖν καὶ τοὺς φίλους καὶ οἰκείους πλουσιωτάτους ὄντας Σπαρτιατῶν.

10. Ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐξεπλάγη τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ νεανίσκου καὶ περιχαρῆς ἦν ὡς δι' ἐτῶν ὁμοῦ τι διακοσίων πεφηνότος ἀξίου τῆς Σπάρτης βασιλέως· ὁ δὲ Λεωνίδας τότε δὴ μάλιστα πρὸς τοῦναντίον ἐφιλονίκησε. Λογιζόμενος γὰρ ὅτι ταῦτά μὲν ἀναγκασθήσεται ποιεῖν, οὐ τὴν αὐτὴν δὲ χάριν ἔξει παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ πάντων ὁμοίως, ἃ κέκτηνται, κατατιθεμένων μόνῳ τῷ ἀρξαμένῳ προσθήσουσι τὴν τιμὴν, ἠρώτα τὸν Ἄγιν, εἰ δίκαιον ἄνδρα καὶ σπουδαῖον ἡγεῖται γεγονέναι Λυκοῦργον. Ὁμολογήσαντος δ' ἐκείνου, «Ποῦ τοίνυν» ἔφη «Λυκοῦργος ἢ χρεῶν ἀποκοπὰς ἔδωκεν ἢ ξένους κατέταξεν εἰς τὴν πολιτείαν, ὅς οὐδ' ὅπως ἐνόμιζεν ὑγιαίνειν τὴν πόλιν μὴ χρωμένην ξηνηλασίαις;» Ὁ δ' Ἄγις ἀπεκρίνατο μὴ θανατᾶζειν τὸν Λεωνίδα, εἰ τεθραμμένος ἐν ξένη καὶ πεπαιδοποιημένος ἐκ γάμων σατραπικῶν ἀγνοεῖ τὸν Λυκοῦργον, ὅτι τὸ μὲν ὀφείλειν καὶ δαερίζειν ἅμα τῷ νομίσματι συνεξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως, τῶν δ' ἐν ταῖς πόλεσι ξένων τοὺς τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς διαίταις ἀσυμφύλους μᾶλλον ἔδυσχέραινε· καὶ γὰρ ἐκείνους ἤλαυνεν οὐ τοῖς σώμασι πολεμῶν, ἀλλὰ τοὺς βίους αὐτῶν καὶ τοὺς τρόπους δεδιώς, μὴ συναναχρωνόμενοι τοῖς πολίταις τρυφῆς καὶ μαλακίας καὶ πλεονεξίας ἐντέκωσι ζῆλον· ἐπεὶ Τέρπανδρόν γε καὶ Θάλητα καὶ Φερεκύδην ξένους ὄντας, ὅτι τὰ αὐτὰ τῷ Λυκοῦργῳ διετέλουσαν ἄδοντες καὶ φιλοσοφούντες, ἐν Σπάρτῃ τιμηθῆναι διαφερόντως.

11. Ἐκ τούτου τῷ μὲν Ἄγιδι τὸ πλῆθος ἐπηκολούθησεν, οἱ δὲ πλούσιοι τὸν τε Λεωνίδα παρεκάλουν μὴ σφᾶς προέσθαι, καὶ τοὺς γέροντας, οἷς τὸ κράτος ἦν ἐν τῷ προβουλεύειν, δεόμενοι καὶ πείθοντες ἴσχυσαν, ὅσον ἐνὶ πλείονας γενέσθαι τοὺς ἀποψηφισαμένους τὴν ῥήτραν. Ὁ δὲ Λύσανδρος ἔτι τὴν ἀρχὴν ἔχων ὥρμησε τὸν Λεωνίδα διώκειν κατὰ δὴ τινα νόμον παλαιόν, ὃς οὐκ ἔᾶ τὸν Ἡρακλείδην ἐκ γυναικὸς ἀλλοδα-

πῆς τεκνοῦσθαι, τὸν δ' ἀπελθόντα τῆς Σπάρτης ἐπὶ μετοικισμῶ πρὸς ἑτέρους ἀποθνήσκειν κελεύει. Ταῦτα κατὰ τοῦ Λεωνίδα λέγειν ἑτέρους διδάξας αὐτὸς παρεφύλαττε μετὰ τῶν συναρχόντων τὸ σημεῖον. Ἔστι δὲ τοιόνδε· δι' ἐτῶν ἑννέα λαβόντες οἱ ἔφοροι νύκτα καθαρὰν καὶ ἀσέληνον σιωπῇ καθέζονται πρὸς οὐρανὸν ἀποβλέποντες. Ἐὰν οὖν ἐκ μέρους τινὸς εἰς ἕτερον μέρος ἀστήρ διᾶξη, κρίνουσι τοὺς βασιλεῖς ὡς περὶ τὸ θεῖον ἔξαμαρτάνοντας καὶ καταπαύουσι τῆς ἀρχῆς, μέτροι ἂν ἐκ Δελφῶν ἢ Ὀλυμπίας χρησμός ἔλθῃ τοῖς ἠλωκόσι τῶν βασιλέων βοηθῶν. Τοῦτο δὴ τὸ σημεῖον αὐτῶ γεγονέναι λέγων ὁ Λύσανδρος κρίσιν τῶ Λεωνίδα προύθηκε καὶ μάρτυρας παρεῖχεν, ὡς ἐκ γυναικὸς Ἀσιανῆς, ἣν τῶν Σελεύκου τινὸς ὑπάρχων αὐτῶ συνοικίσαντος ἔσχε, τεκνώσαιτο δύο παιδία, δυσχεραίνόμενος δὲ καὶ μισούμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἐπανέλθοι παρὰ γνώμην οἴκαδε καὶ διαδοχῆς ἔρημον ἀνέλοιτο τὸ βασίλειον. Ἄμα δὲ τῇ δίκῃ Κλεόμβροτον ἔπεισε τῆς βασιλείας ἀντιποιεῖσθαι, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Λεωνίδα, γένους δὲ τοῦ βασιλικοῦ. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Λεωνίδας ἰκέτης γίνεται τῆς Χαλκιοίκου καὶ συνικέτευεν ἢ θυγάτηρ τῶ πατρὶ τὸν Κλεόμβροτον ἀπολιποῦσα. Καλουμένου δὲ πρὸς τὴν δίκην αὐτοῦ καὶ μὴ καταβαίνοντος, ἐκείνον ἀποψηφισάμενοι τὴν βασιλείαν τῶ Κλεομβρότῳ παρέδωκαν.

12. Ἐν τούτῳ δὲ τῆς ἀρχῆς ὁ Λύσανδρος ἀπηλλάγη τοῦ χρόνου διελθόντος. Οἱ δὲ κατασταθέντες ἔφοροι τὸν μὲν Λεωνίδα ἀνέστησαν ἰκετεύοντα, τῶ δὲ Λυσάνδρῳ καὶ τῶ Μανδροκλείδῳ δίκην ἐπῆγον, ὡς παρὰ τὸν νόμον χρεῶν ἀποκοπὰς καὶ γῆν ἀναδάσασθαι ψηφισαμένοις. Κινδυνεύοντες οὖν ἐκεῖνοι πείθουσι τοὺς βασιλεῖς ὁμοῦ γενομένους χαίρειν ἔαν τὰ τῶν ἐφόρων βουλευμάτα· τοῦτο γὰρ τὸ ἀρχεῖον ἰσχύειν ἐκ διαφορᾶς τῶν βασιλέων, τῶ τὰ βελτίονα λέγοντι προστιθέμενον τὴν ψήφον, ὅταν ἄτερος ἐρίξῃ πρὸς τὸ συμφέρον· ἀμφοῖν δὲ ταῦτα βουλευομένων ἄλτων εἶναι τὴν ἐξουσίαν καὶ παρανόμως μαχεῖσθαι πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ὧν μαχομένων διαιτᾶν καὶ βραβεύειν αὐτοῖς εἶναι προσήκον, οὐχὶ πολυπραγμονεῖν ὁμοφρονούντων.

Οὕτω δὴ πεισθέντες ἀμφοτέρω καὶ μετὰ τῶν φίλων εἰς ἀγορὰν καταβάντες ἀνέστησαν μὲν ἐκ τῶν δίφρων τοὺς ἐφόρους, ἄλλους δ' ἀντ' αὐτῶν ἀπέδειξαν, ὧν εἷς ἦν Ἄγηςιλαος. Ὀπλίσαντες δὲ τῶν γέων πολλοὺς καὶ λύσαντες τοὺς δεδεμένους ἐγένοντο φοβεροὶ τοῖς ὑπεναντίοις ὡς πολλοὺς ἀποκτενοῦντες. Ἀπέθανε δ' οὐδεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ Λεωνίδα ἐκ Τεγέαν ὑπεξιόντα βουλευθέντος διαφθεῖραι τοῦ Ἄγηςιλάου καὶ πέμψαντος ἐπ' αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν ἄνδρας, πυθόμενος ὁ Ἄγης ἐτέρους ἀπέστειλε πιστοὺς, οἱ τὸν Λεωνίδα περισχόντες ἀσφαλῶς εἰς Τεγέα κατέστησαν.

13. Οὕτω δὲ τῆς πράξεως αὐτοῖς ὁδῶ βαδιζούσης καὶ μηδενὸς ἐνισταμένου μηδὲ διακλύοντος, εἷς ἀνὴρ, Ἄγηςιλαος, ἀνέτρεψε πάντα καὶ διελυμήνατο, κάλλιστον διάνοημα καὶ λακωνικώτατον αἰσχίστω νοσήματι τῇ φιλοπλουτίᾳ διαφθείρας. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκέκτητο μὲν ἐν τοῖς μάλιστα πολλὴν καὶ ἀγαθὴν χώραν, ὧφειλε δὲ πάμπολλα, μήτε διαλύσαι δυνάμενος τὰ χρέα μήτε τὴν χώραν προέσθαι βουλόμενος ἔπεισε τὸν Ἄγιν, ὡς ἀμφοτέρων μὲν ἅμα πραττομένων μέγας ἔσοιτο περὶ τὴν πόλιν ὁ νεωτερισμός, εἰ δὲ τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει θεραπευθεῖεν οἱ κτηματικοὶ πρότερον, εὐκόλως ἂν αὐτῶν καὶ καθ' ἡσυχίαν ὕστερον ἐνδεξομένων τὸν ἀναδασμόν. Ταῦτα δὲ καὶ τοῖς περὶ Λύσανδρον ἐδόκει συνεξαπατωμένοις ὑπὸ τοῦ Ἄγηςιλάου. Καὶ παρὰ τῶν χρεωστῶν γραμματεῖα συνενέγκαντες εἰς ἀγορὰν, ἃ κλάρια καλοῦσι, καὶ πάντα συνθέντες εἰς ἓν ἐνέπρησαν. Ἀρθείσης δὲ φλογὸς οἱ μὲν πλούσιοι καὶ δανειστικοὶ περιπαθοῦντες ἀπῆλθον, ὁ δ' Ἄγηςιλαος ὡσπερ ἐφυβρίζων οὐκ ἔφη λαμπρότερον ἑωρακέναι φῶς οὐδὲ πῦρ ἐκείνου καθαρώτερον. Ἀξιούντων δὲ τῶν πολλῶν καὶ τὴν γῆν εὐθύς νέμεσθαι καὶ τῶν βασιλέων οὕτω ποιεῖν κελευόντων, ἀσχολίας τινὰς ἐμβάλλων ὁ Ἄγηςιλαος αἰεὶ καὶ προφάσεις λέγων παρήγε τὸν χρόνον, ἄχρι οὗ στρατεία συνέβη τῷ Ἄγιδι, μεταπεμπομένων τῶν Ἀχαιῶν συμμάχων ὄντων βοήθειαν ἐκ Λακεδαιμόνος. Αἰτωλοὶ γὰρ ἦσαν ἐπίδοξοι διὰ τῆς Μεγαρικῆς ἐμβαλοῦντες εἰς τὴν Πε-

λοπόννησον καὶ τοῦτο κωλύσων Ἄρατος ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς ἤθροϊζε δύναμιν καὶ τοῖς ἐφόροις ἔγραφε.

ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ

1. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἄγιδος τὸν μὲν ἀδελφὸν Ἀρχίδαμον οὐκ ἔφθη συλλαβεῖν ὁ Λεωνίδας εὐθύς ἐκφυγόντα, τὴν δὲ γυναῖκα παιδίον ἔχουσαν νεογνὸν ἐκ τῆς οἰκίας ἀπαγαγὼν βία Κλεομένει τῷ υἱῷ συνώκισεν οὐ πᾶν γάμων ὥραν ἔχοντι, τὴν δ' ἄνθρωπον ἄλλῳ δοθῆναι μὴ βουλόμενος. Ἦν γὰρ οὐσίας τε μεγάλης ἐπίκληρος ἢ Ἀγιάτις Γυλίππου τοῦ πατρός, ὥρα τε καὶ κάλλει πολὺ τῶν Ἑλληνίδων διαφέροισα καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικής. Διὸ πολλὰ μὲν ἐποίησεν, ὡς φασι, μὴ βιασθῆναι δεομένη, συνελθοῦσα δ' εἰς ταῦτο τῷ Κλεομένει τὸν μὲν Λεωνίδα ἐμίσει, περὶ δ' αὐτὸν τὸν νεανίσκον ἦν ἀγαθὴ γυνὴ καὶ φιλόστοργος, ἐρωτικῶς ἅμα τῷ λαβεῖν πρὸς αὐτὴν διατεθέντα κατὰ τινὰ τρόπον συμπαθοῦντα τῇ πρὸς τὸν Ἄγιν εὐνοίᾳ καὶ μνήμῃ τῆς γυναικός, ὥστε καὶ πυθθάνεσθαι πολλάκις περὶ τῶν γεγονότων καὶ προσέχειν ἐπιμελῶς διηγουμένης ἐκείνης, ἦν ὁ Ἄγισ ἔσχε διάνοιαν καὶ προαίρεσιν. Ἦν δὲ καὶ φιλότιμος μὲν καὶ μεγαλόφρων ὁ Κλεομένης καὶ πρὸς ἐγκράτειαν καὶ ἀφέλειαν οὐχ ἤττον τοῦ Ἄγιδος εὐπεφυκώς, τὸ δ' εὐλαβὲς ἄγαν ἐκείνο καὶ πρᾶον οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ τῇ φύσει προσέκειτο μετὰ σφοδρότητος ὀρμῇ πρὸς τὸ φαινόμενον ἀεὶ καλόν. Ἐφαίνετο δὲ κάλλιστον μὲν αὐτῷ κρατεῖν ἐκόντων, καλὸν δὲ καὶ μὴ πειδομένων περιεῖναι πρὸς τὸ βέλτιστον ἐκβιαζόμενον.

2. Οὐκ ἤρεσκε μὲν οὖν αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπραγμοσύνη καὶ ἡδονῇ κατακεκλημένων τῶν πολιτῶν καὶ τοῦ βασιλέως πάντα τὰ πράγματα χαίρειν ἔωντος, εἰ μηδεὶς αὐτὸν ἐνοχλοῖη σχολάζειν ἐν ἀφθόνοις καὶ τρυφᾶν βουλόμενον, ἀμελουμένων δὲ τῶν κοινῶν, κατ' ἰδίαν ἐκάστου πρὸς αὐτὸν ἔλκον-

τος τὸ κερδαλέον, ἀσκήσεως δὲ καὶ σωφροσύνης νέων καὶ καρτερίας καὶ ἰσορροπίας οὐδ' ἀσφαλές ἦν τούτων τῶν περὶ Ἄγιν ἀπολωλότων μνημονεύειν. Λέγεται δὲ καὶ λόγων φιλοσόφων τὸν Κλεομένη μετασχεῖν ἔτι μειράκιον ὄντα, Σφαίρου τοῦ Βορυσθενίτου παραβαλόντος εἰς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ περὶ τοὺς νέους καὶ τοὺς ἐφήβους οὐκ ἀμελῶς διατρέβοντος. Ὁ δὲ Σφαῖρος ἐν τοῖς πρώτοις ἐγεγόνει τῶν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως μαθητῶν καὶ τοῦ Κλεομένου εἴοικε τῆς φύσεως τὸ ἀνδρῶδες ἀγαπήσαι τε καὶ προσεκαῦσαι τὴν φιλοτιμίαν.

3. Ἐπεὶ δὲ τελευτήσαντος τοῦ Λεωνίδου τὴν βασιλείαν παρέλαβε καὶ τοὺς πολίτας τότε δὴ παντάπασιν ἐκλελυμένους ἑώρα, τῶν μὲν πλουσίων καθ' ἡδονὰς ἰδίας καὶ πλεονεξίας παρορώντων τὰ κοινά, τῶν δὲ πολλῶν διὰ τὸ πράττειν κακῶς περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀπροθύμων καὶ πρὸς τὴν ἀγωγὴν ἀφιλοτίμων γεγονότων, αὐτοῦ δ' ὄνομα βασιλεύοντος ἦν μόνον, ἢ δ' ἀρχὴ πᾶσα τῶν ἐφόρων, εὐθύς μὲν εἰς νοῦν ἔθετο τὰ παρόντα μεθιστάναι καὶ κινεῖν, ὅντος δ' αὐτῷ φίλου Ξενάρου, ἀπεπειρᾶτο τούτου διαπυθνόμενος τὸν Ἄγιν, ὅποῖος γένοιτο βασιλεὺς καὶ τίνι τρόπῳ καὶ μετὰ τίνων ἐπὶ ταύτην ἔλθοι τὴν ὁδόν. Ὁ δὲ Ξενάρης τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἀηδῶς ἐμνηστο τῶν πραγμάτων ἐκείνων, ὡς ἐπράχθη καθ' ἕκαστα μυθολογῶν καὶ διηγούμενος, ὡς δ' ἦν αὐτῷ καταφανῆς ὁ Κλεομένης ἐμπαθέστερον προσέχων καὶ κινούμενος ὑπερφυῶς πρὸς τὴν καινοτομίαν τοῦ Ἄγιδος καὶ ταῦτὰ πολλάκις ἀκούειν βουλόμενος, ἐπέπληξεν αὐτῷ πρὸς ὀργὴν ὁ Ξενάρης ὡς οὐχ ὕγιαίνοντι καὶ τέλος ἀπέστη τοῦ διαλέγεσθαι καὶ φοιτᾶν πρὸς αὐτόν, οὐδενὶ μέντοι τὴν αἰτίαν ἔφρασε τῆς διαφορᾶς, ἀλλ' αὐτὸν ἔφη γινώσκειν ἐκείνον. Οὕτω δὲ τοῦ Ξενάρου ἀντικρουσάντος ὁ Κλεομένης καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἔχειν ἠγούμενος αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ συνείηθει τὴν πρᾶξιν. Οἰόμενος δ' ἂν ἐν πολέμῳ μᾶλλον ἢ κατ' εἰρήνην μεταστῆσαι τὰ παρόντα συνέκρουσε πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς τὴν πόλιν, αὐτοὺς διδόντας ἐγκλημάτων προφάσεις. Ὁ γὰρ Ἄρατος ἰσχύων μέγιστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐβούλετο μὲν

ἐξ ἀρχῆς εἰς μίαν σύνταξιν ἀγαγεῖν Πελοποννησίους καὶ τοῦτο τῶν πολλῶν στρατηγιῶν αὐτῷ καὶ τῆς μακρᾶς πολιτείας ἦν τέλος, ἡγουμένῳ μόνως ἂν οὕτως ἀνεπιχειρήτους ἔσεσθαι τοῖς ἐκτὸς πολεμίοις. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἀπάντων αὐτῷ προσγεγονότων ἀπελείποντο Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἡλεῖοι καὶ ὅσοι Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων προσεῖχον, ἅμα τῷ τὸν Λεωνίδα ἀποθανεῖν παρηνώχλει τοῖς Ἀρκάσι καὶ περιέκοπτεν αὐτῶν μάλιστα τοὺς τοῖς Ἀχαιοῖς ὁμοροῦντας, ἀποπειρώμενος τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοῦ Κλεομένου ὡς νέου καὶ ἀπείρου καταφρονῶν.

7. Ἐκ τούτου Κλεομένης μέγα φρονῶν ἤδη καὶ πεπεισμένος, ἂν ὡς βούλεται τοῖς πράγμασι χρώμενος πολεμῆ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, ῥαδίως ἐπικρατήσῃν, ἐδίδασκε τὸν τῆς μητρὸς ἄνδρα Μεγιστόνουν, ὡς χρῆ τῶν ἐφόρων ἀπαλλαγέντας εἰς μέσον θεῖναι τὰ κτήματα τοῖς πολίταις καὶ τὴν Σπάρτην ἴσην γενομένην ἐγείρειν καὶ προάγειν ἐπὶ τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν. Πεισθέντος δ' ἐκείνου δύο τῶν ἄλλων φίλων ἢ τρεῖς προσέλαβε. Συνέβη δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας καὶ τῶν ἐφόρων ἓνα κοιμώμενον ἐν Πασιφάας ὄναρ ἰδεῖν θαυμαστόν· ἐδόκει γὰρ ἐν ᾧ τόπῳ τοῖς ἐφόροις ἔθος ἐστὶ καθεζομένοις χρηματίζειν ἓνα δίφρον κεῖσθαι, τοὺς δὲ τέτταρας ἀνηρῆσθαι, καὶ θαυμάζοντος αὐτοῦ φωνὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ γενέσθαι φράζουσας, ὡς τοῦτο τῇ Σπάρτῃ λῶφόν ἐστι. Ταύτην τὴν ὄψιν διηγούμενου τοῦ ἐφόρου πρὸς τὸν Κλεομένην, τὸ μὲν πρῶτον διαταράχθη καθ' ὑπόψιαν τινὰ πειράζεσθαι δοκῶν, ὡς δ' ἐπέισθη μὴ ψεύδεσθαι τὸν διηγούμενον, ἐθάρρησε. Καὶ λαβὼν ὅσους ὑπόπτειε μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐναντιώσεσθαι πρὸς τὴν πρᾶξιν, Ἡραίαν καὶ Ἀλσαίαν τὰς πόλεις ταττομένας ὑπὸ τοῖς Ἀχαιοῖς εἶλε καὶ σῖτον εἰσήγαγεν Ὀρχομενίοις καὶ Μαντινεῖα παρεστρατοπέδευσε καὶ ὄλως ἄνω καὶ κάτω μακρᾶς πορείαις ἀποτιρύσας τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπέλιπεν αὐτῶν δεηθέντων τοὺς πολλοὺς ἐν Ἀρκადίᾳ, τοὺς δὲ μισθοφόρους ἔχων αὐτὸς ἐπὶ τὴν Σπάρτην ἐχώρει. Καὶ καθ' ὁδὸν οἷς ἐπίστευε μάλιστα καλῶς πρὸς αὐτὸν ἔχειν

ἀνεκοινοῦτο τὴν γνώμην καὶ προῆει σχέδην, ὡς περὶ τὸ δεῖπνον οὔσι τοῖς ἐφόροις ἐπιπέσοι.

8. Γενόμενος δὲ τῆς πόλεως ἐγγὺς Εὐρυκλείδαν μὲν εἰς τὸ τῶν ἐφόρων συσσίτιον ἀπέστειλεν ὡς τινα παρ' αὐτοῦ λόγον ἀπὸ στρατιᾶς κομίζοντα, Θηρυκίων δὲ καὶ Φοῖβις καὶ δύο τῶν συντρόφων τοῦ Κλεομένου, οὓς μόθακας καλοῦσιν, ἐπηκολούθουν στρατιώτας ὀλίγους ἔχοντες. Ἔτι δὲ τοῦ Εὐρυκλείδα διαλεγομένου τοῖς ἐφόροις ἐπιδραμόντες ἔσπασμέναις ταῖς μαχαίραις ἔπαιον αὐτούς. Ὁ μὲν οὖν πρῶτος Ἀγύλαιος, ὡς ἐπλήγη, πεσὼν καὶ τεθνᾶναι δόξας ἀτρέμα συναγαγὼν καὶ παρέλκων ἑαυτὸν ἐκ τοῦ οἰκήματος ἔλαθεν εἰς τι δωμάτιον εἰσερπύσας μικρόν, ὃ φόβου μὲν ἦν ἱερόν, ἄλλως δὲ κεκλεισμένον αἰεὶ, τότε δ' ἐκ τύχης ἀνεωγμένον ἐτύχχανε. Εἰς τοῦτο συνεισενεγκὼν ἑαυτὸν ἀπέκλεισε τὸ θύριον. Οἱ δὲ τέσσαρες ἀνηρέθησαν καὶ τῶν ἐπιβοηθούντων αὐτοῖς οὐ πλείονες ἢ δέκα. Τοὺς γὰρ ἡσυχίαν ἄγοντας οὐκ ἔκτειναν οὐδὲ τοὺς ἀπιόντας ἐκ τῆς πόλεως ἐκώλουν. Ἐφείσαντο δὲ καὶ τοῦ Ἀγυλαίου μεθ' ἡμέραν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθόντος.

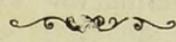
10. Ὁ δ' οὖν Κλεομένης ἡμέρας γενομένης προέγραψεν ὀγδοήκοντα τῶν πολιτῶν, οὓς ἔδει μεταστῆναι, καὶ τοὺς δίφρους ἀνεῖλε τῶν ἐφόρων πλὴν ἑνός, ἐν ᾧ καθήμενος ἔμελλεν αὐτὸς χρηματίζειν. Ἐκκλησίαν δὲ ποιήσας ἀπελογεῖτο περὶ τῶν πεπραγμένων. Ἔφη γὰρ ὑπὸ τοῦ Λυκούργου τοῖς βασιλεῦσι συμμειχθῆναι τοὺς γέροντας καὶ πολὺν χρόνον οὕτω διοικεῖσθαι τὴν πόλιν οὐδὲν ἑτέρας ἀρχῆς δεομένην, ὕστερον δὲ τοῦ πρὸς Μεσσηνίους πολέμου μακροῦ γενομένου τοὺς βασιλεῖς διὰ τὰς στρατείας ἀσχόλους ὄντας αὐτοὺς πρὸς τὸ κρίνειν αἰρεῖσθαι τινὰς ἐκ τῶν φίλων καὶ ἀπολείπειν τοῖς πολίταις ἀνθ' ἑαυτῶν, ἐφόρους προσαγορευθέντας, καὶ διατελεῖν γε τούτους τὸ πρῶτον ὑπηρέτας τῶν βασιλέων ὄντας, εἶτα κατὰ μικρὸν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἐξουσίαν ἐπιστρέφοντας οὕτως λαθεῖν ἴδιον ἀρχεῖον κατασκευασαμένους. Σημεῖον δὲ τούτου τὸ μέγρον νῦν μεταπεμπομένων τὸν βασιλέα τῶν ἐφόρων τὸ πρῶτον ἀντι-

λέγειν καὶ τὸ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον καλούντων ἀναστάντα βα-
 δίζειν πρὸς αὐτούς· καὶ τὸν πρῶτον ἐπισφοδρύναντα τὴν ἀρ-
 χὴν καὶ ἀνατεινόμενον Ἀστερωπὸν ἡλικίαις ὕστερον πολλαῖς
 ἔφορον γενέσθαι. Μετριάζοντας μὲν οὖν αὐτούς, ἔφη, κρεῖττον
 ἦν ὑπομένειν, ἐξουσία δ' ἐπιθέτω τὴν πατριὸν καταλύοντας ἀρ-
 χὴν, ὥστε τῶν βασιλέων τοὺς μὲν ἐξελαύνειν, τοὺς δ' ἀποκτιν-
 νύειν ἀκρίτους, ἀπειλεῖν δὲ τοῖς ποθοῦσιν αὐτῆς ἐπιδεῖν τὴν
 καλλίστην καὶ θειοτάτην ἐν Σπάρτῃ κατάσισιν, οὐκ ἀνεκτόν.
 Εἰ μὲν οὖν δυνατὸν ἦν ἄνευ σφαγῆς ἀπαλλάξαι τὰς ἐπεισάκτους
 τῆς Λακεδαίμονος κῆρας, τρυφᾶς καὶ πολυτελείας καὶ χρέα καὶ
 δανεισμοὺς καὶ τὰ πρεσβύτερα τούτων κακά, πενίαν καὶ πλοῦ-
 τον, εὐτυχέστατον ἂν ἡγεῖσθαι πάντων βασιλέων ἑαυτὸν ὥσπερ
 ἱατρον ἀνωδύνως ἰασάμενον τὴν πατρίδα· νῦν δὲ τῆς ἀνάγκης
 ἔχειν συγγνώμονα τὸν Λυκοῦργον, ὃς οὔτε βασιλεὺς ὢν οὔτ' ἀρ-
 χων, ἰδιώτης δὲ βασιλεύειν ἐπιχειρῶν ἐν τοῖς ὅπλοις προῆλθεν
 εἰς ἀγοράν, ὥστε δεῖσαντα τὸν βασιλέα Χαρίλαον ἐπὶ βωμὸν
 καταφυγεῖν. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν ὄντα χρηστὸν καὶ φιλόπατριν
 ταχὺ τῷ Λυκούργῳ τῶν πραττομένων μετασχεῖν καὶ τὴν μετα-
 βολὴν δέξασθαι τῆς πολιτείας, ἔργῳ δὲ μαρτυρῆσαι τὸν Λυ-
 κοῦργον, ὅτι πολιτείαν μεταβαλεῖν ἄνευ βίας καὶ φόβου χαλε-
 πόν ἐστιν, οἷς αὐτὸν ἔφη μετριώτατα κεχρησθαι, τοὺς ἐπιστα-
 μένους τῇ σωτηρίᾳ τῆς Λακεδαίμονος ἐκποδῶν ποιησάμενον.
 Τοῖς δ' ἄλλοις ἔφη πᾶσι τὴν τε γῆν ἅπασαν εἰς μέσον τιθέναι
 καὶ χρεῶν τοὺς ὀφείλοντας ἀπαλλάττειν καὶ τῶν ξένων καὶ τῶν
 περιοίκων κρίσιν ποιεῖν καὶ δοκιμασίαν, ὅπως οἱ κράτιστοι γε-
 νόμενοι Σπαρτιαῖται σφύζωσι τὴν πόλιν τοῖς ὅπλοις καὶ πανσώ-
 μεθα τὴν Λακωνικὴν Αἰτωλῶν καὶ Ἰλλυριῶν λείαν οὔσαν ἐρη-
 μία τῶν ἀμυνόντων ἐφορῶντες.

11. Ἐκ τούτου πρῶτον μὲν αὐτὸς εἰς μέσον τὴν οὐσίαν
 ἔθηκε καὶ Μεγιστόνους ὁ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων φί-
 λων ἕκαστος, ἔπειτα καὶ οἱ λοιποὶ πολῖται πάντες, ἡ δὲ χώρα
 διενεμήθη. Κληρὸν δὲ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων φυγάδων
 ἀπένειμεν ἕκαστῳ καὶ κατάξειν ἅπαντας ὡμολόγησε τῶν πρα-

Ποπλίκολας

γμάτων ἐν ἡσυχίᾳ γενομένων. Ἐναπληρώσας δὲ τὸ πολίτευμα τοῖς χαριεστάτοις τῶν περιοίκων ὀπλίτας τετρακισχιλίους ἐποίησε, καὶ διδάξας αὐτοὺς ἀντὶ δόρατος χρῆσθαι σαρῖση δι' ἀμφοτέρων καὶ τὴν ἀσπίδα φορεῖν δι' ὀχάνης, μὴ διὰ πόρπακος, ἐπὶ τὴν παιδείαν τῶν νέων ἐτρόπη καὶ τὴν λεγομένην ἀγωγήν, ἧς τὰ πλεῖστα παρῶν ὁ Σφαῖρος αὐτῷ συγκαθίστη, ταχὺ τὸν προσήκοντα τῶν τε γυμνασίων καὶ τῶν συσσιτίων κόσμον ἀναλαμβάνόντων, καὶ συστέλλομένων ὀλίγων μὲν ὑπ' ἀνάγκης, ἐκουσίως δὲ τῶν πλείστων εἰς τὴν εὐτελεῆ καὶ Λακωνικὴν ἐκείνην δίαιταν. Ὅμως δὲ τὸ τῆς μοναρχίας ὄνομα παραμυθούμενος ἀπέδειξε μεθ' ἑαυτοῦ βασιλέα τὸν ἀδελφὸν Εὐκλείδαν. Καὶ τότε μόνον Σπαρτιάταις ἐκ μιᾶς οἰκίας συνέβη δύο σχεῖν βασιλέας.

ΠΟΠΛΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

9. Ἀρχαιρεσιῶν γενομένων ὑπατος ἀπεδείχθη ὁ Οὐαλέριος. Ταρκύνιον δὲ τὴν ἐκ προδοσίας ἀπογνόντα τῆς ἀρχῆς ἀνάληψιν ἐδέξαντο Τυρρηνοὶ προθύμως καὶ μεγάλη δυνάμει κατήγον. Ἀντεξῆγον δὲ τοὺς Ῥωμαίους οἱ ὑπατοὶ καὶ παρέταξαν ἐν χωρίοις ἱεροῖς, ὧν τὸ μὲν Ἄρσιον ἄλλος, τὸ δὲ Αἰσούειον λειμῶνα προσαγορεύουσι. Ἀρχομένων δὲ αὐτῶν συνάγειν εἰς χεῖρας Ἀρούντας ὁ Ταρκυνίου παῖς καὶ Βροῦτος ὁ Ῥωμαίων ὑπατος οὐ κατὰ τύχην ἀλλήλοις περιπεσόντες, ἀλλ' ὑπ' ἔχθους καὶ ὀργῆς, ὁ μὲν ὡς ἐπὶ τύραννον καὶ πολέμιον τῆς πατρίδος, ὁ δὲ τῆς φυγῆς ἀμυνόμενος, ὥρμησαν ὁμοσε τοῖς ἵπποις. Προσμίξαντες δὲ ἠφείδισαν ἑαυτῶν καὶ συναπέθανον ἀλλήλοις. Οὕτω δὲ δεινοῦ γενομένου τοῦ προάγονος οὐκ ἔσχεν ὁ ἀγὼν τέλος ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ καὶ δράσαντες ἴσα καὶ παθόντες οἱ στρατοὶ διεκρίθησαν ὑπὸ χεიმῶνος. Ἦν οὖν ἐν ἀπόροις ὁ Οὐαλέριος οὐκ εἰδὼς τὸ τῆς μάχης πέρας. Ἐπελθούσης δὲ νυκτὸς

Μικαὴλ Ν. Λιά Νεὶ Σφοδρῆ

καὶ γενομένων ἐν ἡσυχίᾳ τῶν στρατοπέδων λέγουσι σεισθῆναι τὸ ἄλσος, ἐκ δ' αὐτοῦ φωνὴν ἐκπεσεῖν μεγάλην φράζουσας, ὡς ἐνὶ πλείους ἐν τῇ μάχῃ τεθνήκασι Τυρρηγῶν ἢ Ῥωμαίων. Ἦν δ' ἄρα θεῖόν τι τὸ φθνεγξάμενον· εὐθύς τε γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀλαλάξαι παρέστη μέγα καὶ θαρραλέον, οἱ δὲ Τυρρηγοὶ περίφοβοι γενόμενοι καὶ συνταραχθέντες ἐξέπεσον ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ διεσπάρησαν οἱ πλείστοι. Τοὺς δὲ καταλειφθέντας ὀλίγῳ πεντακισχιλίων ἐλάσσους ἐπελθόντες εἶλον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τᾶλλα διήρπασαν. Οἱ δὲ νεκροὶ διαριθμηθέντες εὐρέθησαν τριακόσιοι μὲν ἐπὶ χιλίους καὶ μυρίους οἱ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ Ῥωμαίων παρ' ἓνα τοσοῦτοι. Ἐθριάμβευσε δ' ἀπὸ ταύτης τῆς μάχης Οὐλέριος εἰσελάσας τεθρίπῳ πρῶτος ὑπάτων. Ἀπεδέξαντο δὲ τοῦ Οὐαλερίου καὶ τὰς εἰς τὸν συνάρχοντα τιμάς, αἷς ἐκκομιζόμενον καὶ θαπτόμενον ἐκόσμησε· καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ διεξῆλθεν ἐπιτάφιον.

10. Ἄλλὰ δι' ἐκεῖνα ἦγθοντο τῷ Οὐαλερίῳ, ὅτι Βροῦτος μὲν, ὃν πατέρα τῆς ἐλευθερίας ἐνόμιζεν ὁ δῆμος, οὐκ ἠξίωσε μόνος ἄρχειν, ἀλλὰ συνάρχοντα αὐτῷ προσείλετο· οὗτοσι δέ, ἔφασαν, εἰς αὐτὸν ἅπαντα συνενεγκάμενος οὐκ ἔστι τῆς Βρούτου κληρονόμος ὑπατείας, ἀλλὰ τῆς Ταρκυνίου τυραννίδος. Καίτοι τί δεῖ λόγῳ μὲν Βροῦτον ἐγκωμιάζειν, ἔργῳ δὲ μιμῆσθαι Ταρκύνιον, ὑπὸ ῥάβδοις ὁμοῦ πάσαις καὶ πελέκεσι κατιόντα μόνον ἐξ οἰκίας τοσαύτης τὸ μέγεθος, ὅσῃν οὐ καθεῖλε τὴν τοῦ βασιλέως; Καὶ γὰρ ὄντως ὁ Οὐαλέριος ᾧκει ὑπὲρ τὴν καλουμένην Ἐλέαν οἰκίαν ἐπικρεμαμένην τῇ ἀγορᾷ καὶ καθορῶσαν ἐξ ὕψους ἅπαντα. Ὅσον οὖν ἐν ἀρχῇ ἀγαθὸν ἦν ἔχειν ὧτα παρρησίαν ἀντὶ κόλακείας προσέμενα καὶ λόγους ἀληθεῖς, ἔδειξε. Ἀκούσας γὰρ ὅτι τοῖς πολλοῖς ἀμαρτάνειν ἐδόκει τῶν φίλων διεξιόντων, οὐκ ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας ἔτι νυκτὸς οὔσης κατέβαλε τὴν οἰκίαν καὶ κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος πᾶσαν, ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς Ῥωμαίους ὄρῶντας καὶ συνισταμένους τοῦ μὲν ἀνδρὸς θαυμάζειν τὴν μεγαλοφροσύνην, ἄχθεσθαι δὲ τῆς οἰκίας καὶ ποθεῖν τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος

διὰ φθόνον οὐδὲ δικαίως καταλελυμένης, τοῦ δὲ ἄρχοντος, ὡς περ ἄνεστίου, παρ' ἑτέροις οἰκοῦντος. Ἐδέχοντο γὰρ οἱ φίλοι τὸν Οὐαλέριον, ἄχρι οὐ τόπον ἔδωκεν ὁ δῆμος αὐτῷ καὶ κατεσκευάσαν οἰκίαν ἐκείνης μετριωτέραν. Βουλόμενος δὲ μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀντὶ φοβερᾶς προσφιλεῖ ποιεῖν τοῖς πολλοῖς, τοὺς τε πελέκεις ἀπέλυσε τῶν ῥάβδων, αὐτὰς τε τὰς ῥάβδους εἰς ἐκκλησίαν παριῶν ἀπέθηκε τῷ δήμῳ καὶ κατέκλινε μέγα ποιῶν τὸ πρόσχημα τῆς δημοκρατίας. Καὶ τοῦτο μέχρι νῦν διαφυλάττουσιν οἱ ἄρχοντες. Ἐλάνθανε δὲ τοὺς πολλοὺς οὐχ ἑαυτὸν, ὡς ᾄοντο, ποιῶν ταπεινόν, ἀλλὰ τὸν φθόνον τῆ μετριότητι ταύτῃ καθαιρῶν καὶ κολουῶν, αὐτῷ δὲ προστιθεὶς τοσοῦτον μέγεθος δυνάμεως, ὅσον ἀφαιρεῖν ἐδόκει τῆς ἔξουσίας ὑποδουμένου μεθ' ἡδονῆς αὐτῷ τοῦ δήμου. Ὡστε καὶ Ποπλικόλαν ἀνηγόρευσε αὐτόν· σημαίνει δὲ τοῦνομα δημοκρηδῆ· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἴσχυσε τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων.

11. Νόμους δ' ἔγραψεν, ὧν μάλιστα μὲν ἰσχυροὺς ἐποίησε τοὺς πολλοὺς ὁ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ὑπάτων τῷ φεύγοντι δίκην ἐπικαλεῖσθαι διδούς· δεύτερος ὁ τοὺς ἀρχὴν ἀναλαβόντας, ἦν ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀποθνήσκειν κελεύων· τρίτος δὲ μετὰ τούτους, ὃς ἐβοήθησε τοῖς πένησιν, ᾧ τὰ τέλη τῶν πολιτῶν ἀφεῖλε καὶ προθυμότερον ἄπτεσθαι τῶν ἐργασιῶν ἐποίησεν ἅπαντας.

16. Ὁ δὲ Ταρκύνιος μετὰ τὴν μεγάλην μάχην, ἐν ἣ καὶ τὸν υἱὸν ἀπώλεσε μονομαχήσαντα Βρούτῳ, καταφυγὼν εἰς τὸ Κλούσιον ἱκέτευσεν Πορσήναν, ἄνδρα καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχοντα τῶν Ἰταλικῶν βασιλέων καὶ δοκοῦντα χρηστὸν εἶναι καὶ φιλότιμον· ὁ δ' ὑπέσχετο βοηθήσειν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπεμψεν εἰς Ῥώμην κελεύων δέχεσθαι τὸν Ταρκύνιον· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσαν οἱ Ῥωμαῖοι, καταγγείλας αὐτοῖς πόλεμον καὶ χρόνον, ἐν ᾧ, καὶ τόπον, εἰς ὃν ἐμελλεν ἐμβαλεῖν, ἀφίκετο μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ποπλικόλας δ' ἠρέθη ἀπὸν ὑπατος τὸ δεύτερον καὶ σὺν αὐτῷ Τίτος Λουκρήτιος. Ἐκβοηθήσας δ' ὁ Ποπλικόλας καὶ μάχην συνάψας παρὰ τὸν ποταμὸν ἀντεῖχε τοῖς πολεμίοις, ἄχρι οὐ τραύμασι περιπεσὼν ἀπεκομίσθη φοράδην

ἐκ τῆς μάχης. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λουκρητίου τοῦ συνάροντος αὐτῷ παθόντος ἀθυμία τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέπεσε, καὶ φυγῇ πρὸς πρὸς τὴν πόλιν ἔσφριον ἑαυτοὺς. Ὠθουμένων δὲ τῶν πολεμίων διὰ τῆς ξυλίνης γεφύρας ἐκινδύνευσεν ἡ Ῥώμη κατὰ κράτος ἀλῶναι. Πρῶτος δὲ ὁ Ὀράτιος Κόκλης ἀντέστη παρὰ τὴν ξυλίνην γέφυραν. Οὗτος ἐστὼς πρὸ τῆς γεφύρας ἠμύνετο τοὺς πολεμίους, ἄχρι οὗ διέκοψαν οἱ σὺν αὐτῷ κατόπιν τὴν γέφυραν. Οὗτω δὲ μετὰ τῶν ὄπλων ἀφείς ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἀπενήξατο καὶ προσέμιξε τῇ πέραν ὄχθῃ δόρατι Τυρρηניῶ βεβλημένος τὸν γλουτόν. Ὁ δὲ Ποπλικόλας τὴν ἀρετὴν θαυμάσας εἰσηγήσατο Ῥωμαίους δοῦναι τῆς χώρας, ἣν αὐτὸς περιερόσειεν ἐν ἡμέρᾳ. Πρὸς δὲ τούτοις εἰκόνα χαλκῆν ἔστησαν αὐτῷ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου.

17. Ἐπικειμένον δὲ Πορσίηνα τῇ πόλει καὶ λιμὸς ἤπτετο τῶν Ῥωμαίων καὶ Τυρρηνῶν ἕτερος στρατὸς εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλε. Ποπλικόλας δὲ τὸ τρίτον ὑπατεύων Πορσίηνα μὲν ἀτρεμῶν καὶ φυλάττων τὴν πόλιν ᾤετο δεῖν ἀντέχειν, τοῖς δὲ Τυρρηνοῖς ἐπεξῆλθε καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο καὶ πεντακισχιλίους αὐτῶν ἀνείλε. Τὸ δὲ περὶ Μούκιον εἴρηται μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων, λεκτέον δέ, ἧ μάλιστα πιστεύεται, καὶ ἡμῖν. Ἦν ἀνὴρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἄριστος· ἐπιβουλεύων δὲ τὸν Πορσίηναν ἀνελεῖν παρεισῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον Τυρρηνίδα φορῶν ἐσθῆτα καὶ φωνῇ χρώμενος ὁμοίᾳ. Περιελθὼν δὲ τὸ βῆμα τοῦ βασιλέως καθεζομένου καὶ σαφῶς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδώς, ἐρέσθαι δὲ περὶ αὐτοῦ δεδιώς, ὃν ᾤηθη μάλιστα τῶν συγκαθεζομένων ἐκεῖνον εἶναι σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέκτεινε. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο· καὶ τινας ἐσχαρίδος πῦρ ἐχούσης μέλλοντι τῷ Πορσίηνα θύειν κεκομισμένης, ὑπερσχὼν τὴν δεξιὰν χεῖρα καιομένης τῆς σαρκὸς εἰστήκει πρὸς τὸν Πορσίηναν ἀποβλέπων ἰταμῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ, μέχρι οὗ θαυμάσας ἀφῆκεν αὐτὸν καὶ τὸ ξίφος ἀποδιδὸνς ᾤρεξεν ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ τὴν εὐώνυμον προτείνας ἐδέξατο. Καὶ διὰ τοῦτό φασι αὐτῷ γενέσθαι τὸν Σκαιοῖαν ἐπίκλησιν, ὅπερ ἐστὶ

Λαιόν. Ἔφη δὲ τὸν φόβον τοῦ Πορσήνα νενικηκῶς ἠττάσθαι τῆς ἀρετῆς καὶ χάριτι μηνύειν, ἃ πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἂν ἐξηγγόρευσε. «Τριακόσιοι γὰρ Ῥωμαίων» ἔφη «τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σου πλανῶνται καιρὸν ἔπιτηροῦντες· ἐγὼ δὲ κλήρω λαχὼν καὶ προεπιχειρήσας οὐκ ἄχθομαι τῇ τύχῃ διαμαρτῶν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ φίλου μᾶλλον ἢ πολεμίου Ῥωμαίοις εἶναι πρόποντος». Ταῦθ' ὁ Πορσήνας ἀκούσας ἐπίστευσε καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἥδιον ἔσχεν, οὐ τοσοῦτο, δοκεῖ μοι, φόβῳ τῶν τριακοσίων, ὅσον ἀγασθεῖς καὶ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Ῥωμαίων.

18. Ὁ μέντοι Ποπλικόλας οὐκ ἔφευγεν ἐπὶ Πορσήνα δίκη κριθῆναι πρὸς Ταρκύνιον, ἀλλ' ἐθάρρει καὶ προυκαλεῖτο πολλάκις ὡς ἐξελέγξων κάκιστον ἀνδρῶν καὶ δικαίως ἀφαιρεθέντα τὴν ἀρχήν. Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ταρκυνίου τραχύτερον οὐδένα ποιεῖσθαι δικαστήν, ἥκιστα δὲ Πορσήναν, εἰ σύμμαχος ὢν μεταβάλλεται, δυσχεράνας ὁ Πορσήνας κατελύσατο τὸν πόλεμον ἐξισταμένοις, ἧς ἀπετέμοντο τῆς Τυρρηνίδος χώρας, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποπέμπουσι, κομιζομένοις δὲ τοὺς αὐτομόλους. Ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ἔδωκαν ἐξ εὐπατριδῶν δέκα καὶ παρθένους τοσαύτας, ὧν ἦν καὶ Ποπλικόλα θυγάτηρ Οὐαλερία.

19. Πραττομένων δὲ τούτων τοῦ τε Πορσήνα πᾶσαν ἤδη τὴν πολεμικὴν ἀνεικότος παρασκευὴν διὰ πίστιν, αἱ παρθένοι τῶν Ῥωμαίων κατήλθον ἐπὶ λουτρόν. Ὡς δ' οὔτε τινὰ φυλακὴν ἐώρων οὔτε παριόντας ἢ διαπλέοντας ὁρμὴν ἔσχον ἀπονήξασθαι πρὸς ῥεῦμα πολὺ. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ μίαν αὐτῶν, ὄνομα Κλοιλίαν, ἵππῳ διεξελάσαι τὸν πόρον ἐγκελευομένην ταῖς ἄλλαις νεούσαις καὶ παραθυρρύνουσαν. Ἐπεὶ δὲ σωθεῖσαι πρὸς τὸν Ποπλικόλαν ἦκον, οὐκ ἐθαύμασεν οὐδ' ἠγάπησεν, ἀλλ' ἠγιάθη, ὅτι Πορσήνα κακίων ἐν πίστει φανεῖται. Διὸ συλλαβὼν αὐτὰς πάλιν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πορσήναν. Ὡς δὲ τὰς παρθέτους κομισθείσας ὁ Πορσήνας εἶδε, τὴν καταρξαμένην τῆς πράξεως καὶ παρακλευσασμένην ταῖς ἄλλαις ἐζήτηι. Ἀκούσας δὲ τὸ ὄνομα τῆς Κλοιλίας προσέβλεψεν αὐτὴν ἴλεω καὶ φαιδρῶ

τῷ προσώπῳ, καὶ κελεύσας ἵππον ἀχθῆναι τῶν βασιλικῶν ἐδώρησατο.

ΓΑΪΟΣ ΜΑΡΚΙΟΣ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

8. Ἐν τῷ Οὐολούσκων ἔθνει, πρὸς οὓς ἐπολέμουσι οἱ Ῥωμαῖοι, ἢ Κοριολανῶν πόλις ἀξίωμα μέγιστον εἶχε. Ταύτην οὖν τοῦ ὑπάτου Κομίνιου περιστρατοπεδεύσαντος, οἱ λοιποὶ Οὐολούσκοι δείσαντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους συνεβοήθουν πανταχόθεν, ὡς πρὸς τῇ πόλει ποιησόμενοι μάχην καὶ διχόθεν ἐπιχειρήσοντες αὐτοῖς. Ἐπεὶ δ' ὁ Κομίνιος διελὼν τὴν δύναμιν αὐτὸς μὲν ἀπήντα τοῖς ἔξωθεν ἐπιούσι τῶν Οὐολούσκων, Τίτον δὲ Λάρκιον, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀπέλιπε, καταφρονήσαντες οἱ Κοριολανοὶ τῶν παρόντων ἐπεξῆλθον, καὶ προσμαχόμενοι τὸ πρῶτον ἐκράτουν καὶ κατεδίωκον εἰς τὸν χάρακα τοὺς Ῥωμαίους. Ἐνθα δὲ Μάρκιος ἐκδραμὼν σὺν ὀλίγοις καὶ καταβαλὼν τοὺς προσμείξαντας αὐτῷ μάλιστα, τοὺς δ' ἄλλους στήσας ἐπιφερομένους, ἀνεκαλεῖτο μεγάλη βοή τούς Ῥωμαίους. Ἀθροισομένων δὲ πολλῶν καὶ συνισταμένων περὶ αὐτὸν ἀπεχώρουν οἱ πολέμιοι δείσαντες. Ὁ δ' οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐπηκολούθει καὶ συνήλαυεν ἤδη προτροπάδην φεύγοντας ἄχρι τῶν πυλῶν. Ἐκεῖ δ' ὄρων ἀποτρεπόμενος τοῦ διώκειν τοὺς Ῥωμαίους, πολλῶν μὲν ἀπὸ τοῦ τείχους βελῶν προσφερομένων, τὸ δὲ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς πόλιν ἀνδρῶν πολεμικῶν γέμουσαν ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντων οὐδενὸς εἰς νοῦν ἐμβалέσθαι τολμῶντος, ὅμως ἐπιστάς παρεκάλει καὶ παρεθάρρυνεν, ἀνεῶχθαι βοῶν ὑπὸ τῆς τύχης τοῖς διώκουσι μᾶλλον ἢ τοῖς φεύγουσι τὴν πόλιν. Οὐ πολλῶν δὲ βουλομένων ἐπακολουθεῖν, ὥσάμενος διὰ τῶν πολεμίων ἐνήλατο ταῖς πύλαις καὶ συνεισέπεσε, μηδενὸς τὸ πρῶτον ἀντισχεῖν μηδ' ὑποστῆναι τολμήσαντος, ἔπειτα δὲ, ὡς κατεῖδον

ὀλίγους παντάπασιν ἔνδον ὄντας, συμβοηθούτων καὶ προσμαχομένων, ἀναμειγμένος ὁμοῦ φίλοις καὶ πολεμίους ἄπιστον ἀγῶνα λέγεται καὶ χειρὸς ἔργοις καὶ ποδῶν τάχει καὶ τολμήμασι ψυχῆς ἀγωνιζόμενος ἐν τῇ πόλει καὶ κρατῶν ἀπάντων, πρὸς οὓς ὀρούσειε, τοὺς μὲν ἐξῶσαι πρὸς τὰ ἔσχατα μέρη, τῶν δ' ἀπειπαμένων καὶ καταβαλόντων τὰ ὄπλα πολλὴν ἄδειαν τῷ Λαρκίῳ παρασχεῖν ἐξῶθεν ἐπάγοντι τοὺς Ῥωμαίους.

9. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως ἀλούσης καὶ τῶν πλείστων ἐν ἀρπαγαῖς ὄντων καὶ διαφορήσεισι χρημάτων, ὁ Μάρκιος ἠγανάκτει καὶ ἐβόα, δεινὸν ἠγούμενος, τοῦ ὑπάτου καὶ τῶν σὺν ἐκείνῳ πολιτῶν τάχα που συμπεπτωκότων τοῖς πολεμίους καὶ διαμαχομένων, αὐτοὺς χρηματίζεσθαι περιόντας ἢ προφάσει χρηματισμοῦ τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκειν. Ἐπεὶ δ' οὐ πολλοὶ προσεῖχον αὐτῷ, τοὺς βουλομένους ἀναλαβὼν ἐβάδιζε τὴν ὁδόν, ἣ τὸ στράτευμα προκεχωρηκὸς ἦσθετο, πολλάκις μὲν ἐποτρύνων τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ παρακαλῶν μὴ ἐνδιδόναι, πολλάκις δὲ τοῖς θεοῖς εὐχόμενος μὴ ἀπολειφθῆναι τῆς μάχης, ἀλλ' εἰς καιρὸν ἐλθεῖν, ἐν ᾧ συναγωνιεῖται καὶ συγκινδυνεύσει τοῖς πολίταις. Ἦν δὲ τότε τοῖς Ῥωμαίοις ἔθος εἰς τάξιν καθισταμένοις καὶ μέλλουσι τοὺς θυρεοὺς ἀναλαμβάνειν καὶ περιζώννυσθαι τὴν τήβεννον ἅμα καὶ διαθήκας ἀγράφους γίνεσθαι, τριῶν ἢ τετάρων ἐπακουόντων ὀνομάζοντας τὸν κληρονόμον. Ταῦτα δὲ πράττοντας ἤδη τοὺς στρατιώτας Μάρκιος ἐν ὄψει τῶν πολεμίων ὄντων κατελάμβανε. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐνίους διετάραξεν ὀφθεῖς μετ' ὀλίγων αἵματος περίπλεως καὶ ἰδρωτός· ἐπεὶ δὲ προσδραμῶν τῷ ὑπάτῳ περιχαρῆς τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε καὶ τῆς πόλεως ἀπήγγειλε τὴν ἄλωσιν, ὁ δὲ Κομίνιος περιεπτύξατο αὐτὸν καὶ κατησπάσατο, τοῖς μὲν πυθομένοις τὸ γεγενημένον κατόρθωμα, τοῖς δ' εἰκάσαι θάρσος παρέστη, καὶ βοῇ παρεκάλουν ἀγειν καὶ συνάπτειν. Ὁ δὲ Μάρκιος ἠρώτησε τὸν Κομίνιον, πῶς διακεκόσμηται τὰ τῶν πολεμίων ὄπλα καὶ ποῦ τέτακται τὸ μαχμιώτατον. Ἐκείνου δὲ φήσαντος οἶεσθαι τὰς κατὰ μέσον σπεῖρας Ἀντιατῶν εἶναι, πολεμικωτάτων καὶ μη-

δενὶ φρονήματος ὑφιεμένων «Ἄξιῶ σε τοίνυν» ὁ Μάρκιος ἔφη «καὶ αἰτοῦμαι, κατὰ τούτους τάξον ἡμᾶς τοὺς ἄνδρας». Ἐδωκεν οὖν ὁ ὕπατος θαυμάσας αὐτοῦ τὸ πρόθυμον. Ὡς δ' ἦσαν ἐμβολαὶ δοράτων, καὶ τοῦ Μαρκίου προεκδραμόντος οὐκ ἀντέσχον οἱ κατὰ στόμα τῶν Οὐολούσκων, ἀλλ' ᾧ προσέμειξε μέρει τῆς φάλαγγος εὐθύς διεκέκοπτο, τῶν δ' ἑκατέρωθεν ἐπιστροφόντων καὶ περιλαμβανόντων τοῖς ὅπλοις τὸν ἄνδρα, δείσας ὁ ὕπατος τοὺς κρατίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐξέπεμπε. Ἰσχυρᾶς δὲ περὶ τὸν Μάρκιον μάχης γενομένης καὶ πολλῶν ἐν ὀλίγῳ νεκρῶν πεσόντων, ἐγκείμενοι καὶ καταβιαζόμενοι τοὺς πολεμίους ἐώσαντο, καὶ τρεπόμενοι πρὸς δίωξιν αὐτῶν τὸν Μάρκιον ἠξίουσαν ὑπὸ τε καμάτου βαρῦν ὄντα καὶ τραυμάτων ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Εἰπὼν δ' ἐκεῖνος, ὅτι νικῶντων οὐκ ἔστι τὸ κάμνειν, ἐφείπετο τοῖς φεύγουσι. Ἡτήθη δὲ καὶ τὸ λοιπὸν στρατεύμα, πολλῶν μὲν διαφθαρέντων, πολλῶν δὲ ἀλόντων.

10. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῦ Λαρκίου παραγενομένου καὶ τῶν ἄλλων ἀθροιζομένων πρὸς τὸν ὕπατον, ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τοῖς θεοῖς τὴν πρέπουσαν ἀποδοὺς ἐπὶ τηλικούτοις κατορθώμασιν εὐφημίαν, πρὸς τὸν Μάρκιον τρέπεται. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτοῦ θαυμαστὸν ἔπαινον εἶπε, τῶν μὲν αὐτὸς ἐν τῇ μάχῃ γεγονῶς θεατής, τὰ δὲ τοῦ Λαρκίου μαρτυροῦντος. Ἐπειτα, πολλῶν χρημάτων καὶ ἵππων γεγονότων αἰχμαλώτων καὶ ἀνθρώπων, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελέσθαι δέκα πάντα πρὸ τοῦ νέμειν τοῖς ἄλλοις. Ἄνευ δὲ ἐκείνων ἀριστεῖον αὐτῷ κεκοσμημένον ἵππον ἐδωρήσατο. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπαινεσάντων ὁ Μάρκιος προελθὼν τὸν μὲν ἵππον ἔφη δέχεσθαι καὶ χαίρειν τοῖς ἐπαίνοις τοῦ ἄρχοντος, τὰ δὲ ἄλλα μισθόν, οὐ τιμὴν ἠγούμενος ἔαν, καὶ ἀγαπήσειν ὡς εἷς ἕκαστος τὴν νέμησιν. «Ἐξαίρετον δὲ μίαν αἰτοῦμαι χάριν» ἔφη «καὶ δέομαι λαβεῖν. Ἦν μοι ξένος ἐν Οὐολούσκοις καὶ φίλος, ἀνὴρ ἐπιεικῆς καὶ μέτριος· οὗτος ἐάλωκε νῦν καὶ γέγονεν ἐκ πλουσίου καὶ μακαρίου δοῦλος. Πολλῶν οὖν αὐτῷ κακῶν παρόντων ἐν ἀφελεῖν ἀρκεῖ, τὴν πρᾶσιν». Ἐπὶ τούτοις λεχθεῖσι βοή τε μείζων ἀπήντησε τῷ Μαρ-

κίω, καὶ πλείονες οἱ θαυμάζοντες ἐγένοντο τὸ μὴ κρατούμενον ὑπὸ χρημάτων τάνδρὸς ἢ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν.

11. Ἐπεὶ δὲ ἐπαύσατο βοῆς καὶ θορύβου τὸ πλῆθος, ὑπολαβὼν ὁ Κορίνιος «Ἄλλ' ἐκείνας μὲν» εἶπεν «ὦ συστρατιῶται, τὰς δωρεὰς οὐ δύνασθε βιάζεσθαι μὴ δεχόμενον τὸν ἄνδρα μηδὲ βουλόμενον λαβεῖν· ἦν δὲ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τούτῳ διδομένην ἀπώσασθαι, δῶμεν αὐτῷ καὶ ψηφισώμεθα καλεῖσθαι Κοριοιολάνον, εἰ μὴ καὶ πρὸς ἡμῶν ἢ πρᾶξις αὐτῇ τοῦτο δέδωκε». Ἐκ τούτου τρίτον ἔσχεν ὄνομα τὸν Κοριοιολάνον.

12. Πausαμένῳ δὲ τῷ πολέμῳ τὴν στάσιν ἐπήγειρον αὐθις οἱ δημαγωγοί, κοινήν μὲν οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχοντες οὐδ' ἔγκλημα δίκαιον, ἃ δὲ ταῖς προτέραις αὐτῶν διαφοραῖς καὶ ταραχαῖς ἀναγκαιῶς ἐπηκολούθησε κακά, ταῦτα ποιοῦμενοι πρόφασιν ἐπὶ τοὺς πατρικίους. Ἄσπορος γὰρ ἢ πλείστη καὶ ἀγεώργητος ἀπελείφθη τῆς χώρας, ἀγορᾶς δ' ἐπεισάκτου παρασκευὴν διὰ τὸν πόλεμον ὁ καιρὸς οὐκ ἔδωκε. Ἰσχυρᾶς οὖν ἀπορίας γενομένης, ὄρωντες οἱ δημαγωγοὶ μήτ' ἀγορὰν ἔχοντα μήτ', εἰ παρῆν ἀγορά, χρημάτων εὐποροῦντα τὸν δῆμον, ἐνέβαλλον διαβολὰς κατὰ τῶν πλουσίων, ὡς ἐκείνοι τὸν λιμὸν ἐπάγοιεν αὐτοῖς ὑπὸ μνησικακίας.

15. Ὀλίγου δὲ χρόνου μετήει μὲν ὑπατείαν ὁ Μάρκιος, τὸν δὲ δῆμον αἰδῶς τις εἶχεν ἄνδρα καὶ γένει καὶ ἀρετῇ πρῶτον ἀτιμάσαι καὶ καταβαλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἡμέρας, ἐν ἣ τὴν ψῆφον ἔδει φέρειν, ἐνστάσης ὁ Μάρκιος εἰς ἀγορὰν ἐνέβαλεν ὑπὸ τῆς βουλῆς προπεμπόμενος, καὶ πάντες οἱ πατρικίιοι περὶ αὐτὸν ἐγένοντο φανεροὶ πρὸς μηδὲν οὕτω μηδέποτε σπουδᾶσαντες, ἐξέπεσον αὐθις οἱ πολλοὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, εἰς τὸ νεμεσᾶν καὶ φθονεῖν ὑποφερόμενοι. Προσῆν δὲ τῷ πάθει τούτῳ καὶ δέος, εἰ γένοιτο τῆς ἀρχῆς κύριος ἀνὴρ ἀριστοκρατικὸς καὶ τοσοῦτον ἔχων ἐν τοῖς πατρικίοις ἀξίωμα, μὴ παντάπασιν ἀφέλιτο τοῦ δήμου τὴν ἐλευθερίαν. Οὕτω δὴ φρονήσαντες ἀπεψηφίσαντο τὸν Μάρκιον.

16. Ἐν τούτῳ δὲ σῖτος ἦκεν εἰς Ῥώμην, πολὺς μὲν ὦνη-

τὸς ἐξ Ἰταλίας, οὐκ ἐλάττων δὲ δωρητὸς ἐκ Συρακουσῶν, Γέλωνος τοῦ τυράννου πέμψαντος· ὥστε τοὺς πλείστους ἐν ἐλπίσι γενέσθαι χρησταῖς, ἅμα τῆς ἀπορίας καὶ τῆς διαφορᾶς τὴν πόλιν ἀπαλλαγῆσεσθαι προσδοκῶντας. Εὐθύς οὖν βουλῆς ἀθροισθείσης περιχυθεὶς ὁ δῆμος ἔξωθεν ἔκαραδόκει τὸ τέλος, ἐλπίζων ἀγορᾷ τε χρῆσεσθαι φιλανθρώπων καὶ προῖκα τὰς δωρεὰς νεμήσεσθαι. Καὶ γὰρ ἔνδον ἦσαν οἱ ταῦτα τὴν βουλήν πείθοντες. Ὁ μέντοι Μάρκιος ἀναστὰς σφόδρα καθήψατο τῶν χαριζομένων τοῖς πολλοῖς, δημαγωγὸς καὶ προδότας ἀποκαλῶν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ σπέρματα πονηρὰ θρασύτητος καὶ ὕβρεως εἰς ὄχλον ἀφειμένα τρέφοντας καθ' αὐτῶν, ἃ καλῶς μὲν εἶχε μὴ περιδεῖν ἐν ἀρχῇ φνόμενα μηδ' ἰσχυρὸν ἀρχῇ τηλικαύτη ποιῆσαι τὸν δῆμον, ἥδη δὲ καὶ φοβερὸν εἶναι τῷ πάντα βουλομένοις αὐτοῖς ὑπάρχειν καὶ μηδὲν ἄκοντας βιάζεσθαι μηδὲ πείθεσθαι τοῖς ὑπάτοις, ἀλλ' ἀναρχίας ἔχοντας ἡγεμόνας ἰδίους ἄρχοντας προσαγορεύειν. Ἐπιδόσεις μὲν οὖν καὶ διανομὰς καθέζεσθαι ψηφίζομένους ἔφη παντελῶς εἰς κοινὸν ὄλεθρον τὴν ἀπειθειαν αὐτῶν ἐφοδιάζειν. «Οὐ γὰρ χάριν γε δήπου φήσουσιν ἀπολαμβάνειν τῶν στρατειῶν, ἃς ἐγκατέλιπον, καὶ τῶν ἀποστάσεων, αἷς προήκαντο τὴν πατρίδα, καὶ τῶν διαβολῶν, ἃς ἐδέξαντο κατὰ τῆς βουλῆς· ἀλλ' ὑφιεμένους διὰ φόβον καὶ κολακεύοντας ὑμᾶς ταῦτα διδόναι καὶ συγχωρεῖν ἐλπίσαντες, οὐδὲν ἔξουσι πέρας ἀπειθείας, οὐδὲ παύσονται διαφερόμενοι καὶ στασιάζοντες. Ὡστε τοῦτο μὲν ἐστὶ κομιδῇ μανικόν· εἰ δὲ σωφρονοῦμεν, ἀφαιρησόμεθα τὴν δημαρχίαν αὐτῶν, ἀναίρεσιν οὖσαν ὑπατείας καὶ διάστασιν τῆς πόλεως, οὐκέτι μιᾶς, ὡς πρότερον, οὔσης, ἀλλὰ δεδεδυμένης τομὴν μηδέποτε συμφῦναι μηδ' ὁμοφρονῆσαι μηδὲ παύσασθαι νοσοῦντας ἡμᾶς καὶ ταραττομένους ὑπ' ἀλλήλων ἑάσουσαν».

17. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ὁ Μάρκιος ὑπερφυῶς εἶχε τοὺς νέους συνενθουσιῶντας αὐτῷ καὶ τοὺς πλουσίους ὀλίγου δεῖν ἅπαντας, μόνον ἐκείνον ἄνδρα τὴν πόλιν ἔχειν ἀήτητον καὶ ἀκολάκευτον βοῶντας. Ἐνιοὶ δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἠναντιοῦντο,

ὑφορώμενοι τὸ ἀπορησόμενον. Ἀπέβη δὲ χρηστὸν οὐδέν. Οἱ γὰρ δήμαρχοι παρόντες, ὡς ἤσθοντο τῇ γνώμῃ κρατοῦντα τὸν Μάρκιον, ἐξέδραμον εἰς τὸν ὄχλον μετὰ βοῆς παρακελεύόμενοι συνίστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς τοὺς πολλούς. Ἐκκλησίας δὲ θορυβώδους γενομένης καὶ τῶν λόγων, οὓς ὁ Μάρκιος εἶπεν, ἀναγορευθέντων, ὀλίγον ἐδέησεν ἐμπεσεῖν ὑπ' ὀργῆς φερόμενος εἰς τὴν βουλὴν ὁ δῆμος· οἱ δὲ δήμαρχοι τοῦ Μαρκίου τὴν αἰτίαν ἐποιοῦντο, καὶ πέμποντες ἐκάλουν αὐτὸν ἀπολογησόμενον. Συνελθόντος δὲ τοῦ δήμου οὐ κατὰ λόγους, ἀλλὰ κατὰ φυλάς ἐβιάζοντο γίνεσθαι τὴν ψηφοφορίαν. Ταῖς φυλαῖς δὲ τῆς ψήφου δοθείσης αἱ καθαιροῦσαι τρεῖς ἐγένοντο. Ἦν δὲ τίμημα τῆς καταδίκης ἀτίδιος φυγῆ. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ὁ μὲν δῆμος οὐδέποτε νικήσας μάχῃ πολεμίους τοσοῦτον ἐφρόνησεν, ὅσον τότε φρονῶν καὶ γεγηθῶς ἀπήει, τὴν δὲ βουλὴν ἄχος ἔσχε καὶ κατήφεια δεινὴ μεταμελομένην καὶ δυσφοροῦσαν ἐπὶ τῷ μὴ πάντα ποιῆσαι καὶ παθεῖν πρότερον ἢ περιδεῖν ὑβρίσαντα καὶ χρησάμενον ἐξουσία τοσαύτη τὸν δῆμον. Οὐδὲν δ' ἔδει τότε πρὸς διάγνωσιν ἐσθῆτος ἢ παρασῆμων ἐτέρων, ἀλλ' εὐθύς ἦν δῆλος ὅτι δημότης ὁ χαίρων καὶ ὁ δυσφορῶν ὅτι πατρίκιος.

21. Εἰσελθὼν δ' οἴκαδε ὁ Μάρκιος καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ βοῆς ὀλοφυρομένης ἀσπασάμενος καὶ κελεύσας μετρίως φέρειν τὸ συμβεβηκός, εὐθύς ἀπιὼν ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς πύλας. Ἐκεῖ δὲ τῶν πατρικίων ὁμοῦ τι πάντων προπεμπόντων αὐτὸν οὔτε τι λαβῶν οὔτε τινὸς δεηθεὶς ἀπηλλάττετο, τρεῖς ἢ τέτταρας πελάτας ἔχων περὶ αὐτόν. Ἡμέρας δ' ὀλίγας ἔν τισιν ἀγροῖς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ πολλῶν διενεχθεὶς διαλογισμῶν, οἴους ὁ θυμὸς ὑπέβαλλεν, ὥστ' οὐτ' εἰς καλὸν οὔτε συμφέρον οὐδέν, ἀλλ' ἢ τὸ Ῥωμαίους μετελθεῖν, ἐγίνωσκε πόλεμόν τινα βαρὺν καὶ ὄμορον ἀναστήσαι ἐπ' αὐτούς. Ὄρμησεν οὖν διαπειροῦσθαι πρῶτον Οὐλολούσκων, ἀκμάζοντας μὲν εἰδὼς ἔτι καὶ σώμασι καὶ χρήμασι, ταῖς δὲ γεγενημέναις

ἔναγχος ἦτταις οὐ τοσοῦτον ἀπολωλέναι τῆς δυνάμεως, ὅσον ἐγγεγονέναι φιλονικίας αὐτοῖς καὶ ὀργῆς οἰόμενος.

30. Ἐθροισθείσης δὲ τῆς τῶν Οὐολούσκων δυνάμεως ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρει ὁ Μάρκιος, καὶ περὶ τὰς λεγομένας Κλουίας τάφρους κατεστρατοπέδευσε τεσσαράκοντα τῆς πόλεως σταδίου ἀφεστῶς. Ἐδοξεν οὖν τοῖς Ῥωμαίοις πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν Μάρκιον ἐκείνῳ τε κάθοδον διδόντας εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῖς λῦσαι δεομένους. Εἰπόντων δὲ λόγους ἐπεικεῖς καὶ φιλανθρώπους τῶν πρέσβων ἐν ἡθελίᾳ τῷ πρέποντι καὶ παυσαμένων, ἀπεκρίνατο Μάρκιος τὰ μὲν πικρῶς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πρὸς ὀργὴν ὧν ἔπαθε, τὰ δ' ὑπὲρ τῶν Οὐολούσκων ὡς στρατηγός, ἀποδοῦναι τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν, ὅσην ἀπετέμοντο πολέμῳ, κελεύων καὶ ψηφίσασθαι Οὐολούσκοις ἰσοπολιτείαν, ἢ ἢπερ Λατίνοις· ἄλλην γὰρ οὐκ εἶναι βέβαιον ἢ τὴν ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δικαίοις ἀπαλλαγὴν τοῦ πολέμου. Χρόνον δὲ βουλῆς ἔδωκεν αὐτοῖς ἡμέρας τριάκοντα· καὶ τῶν πρέσβων ἀπελθόντων εὐθύς ἀνέξευξεν ἐκ τῆς χώρας.

31. Ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος διῆλθε καὶ παρῆν αὐτῆς ὁ Μάρκιος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπάσης, ἐκπέμπουσι πρεσβείαν πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ Μαρκίου δεησομένην ὑφέσθαι τῆς ὀργῆς καὶ τοὺς Οὐολούσκους ἐκ τῆς χώρας ἀπαγαγόντα πράττειν καὶ λέγειν ὅ,τι ἂν ἀμφοτέροις οἴηται βέλτιον εἶναι· φόβῳ μὲν γὰρ οὐδὲν ἐνδώσειν Ῥωμαίους, ἐὰν δὲ τις τῶν φιλανθρώπων οἴηται δεῖν τυχεῖν τοὺς Οὐολούσκους, ἅπαν αὐτοῖς γενήσεσθαι τὰ ὄπλα καταθεμένοις. Πρὸς ταῦθ' ὁ Μάρκιος ἔφη μηδὲν [ὡς Οὐολούσκων ἀποκρίνεσθαι στρατηγός, ὡς δὲ Ῥωμαίων ἐτι πολίτης παραινεῖν καὶ παρακαλεῖν μετριώτερα φρονήσαντας ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἢ κρινεῖν πρὸς αὐτὸν ἐν ἡμέραις τρισίν, ἃ προκαλεῖται, ψηφισαμένους· εἰ δ' ἕτερα δόξειε, γινώσκειν οὐκ οὔσαν αὐτοῖς ἄδειαν αὐτῆς μετὰ λόγων κενῶν βαδίζουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον.

32. Ἐπανελθόντων δὲ τῶν πρέσβων ἀκούσασα ἡ βουλή, καθάπερ ἐν χειμῶνι πολλῷ καὶ κλύδωνι τῆς πόλεως, τὴν ἱερὰν

ἀφῆκε. Ὅσοι γὰρ ἦσαν ἱερεῖς θεῶν ἢ τὴν ἀπ' οἰωνῶν πάτριον οὔσαν ἐκ παλαιῶν μαντικὴν ἔχοντες, τούτους πάντας ἀπιέναι πρὸς τὸν Μάρκιον ἐψηφίσαντο κεκοσμημένους, ὡς ἦν ἐκάστῳ νόμος ἐν ταῖς ἱερουργίαις· λέγειν δὲ ταῦτά καὶ παρακαλεῖν, ὅπως ἀπαλλάξας τὸν πόλεμον οὕτω διαλέγηται περὶ τῶν Οὐλοούσων τοῖς πολίταις. Ἐδέξατο μὲν οὖν εἰς τὸ στρατόπεδον τοὺς ἄνδρας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἔδωκεν οὐδ' ἔπραξεν οὐδ' εἶπε μαλακώτερον, ἀλλ' ἐφ' οἷς πρότερον ἐκέλευε ποιεῖσθαι τὰς διαλύσεις ἢ δέχεσθαι τὸν πόλεμον. Ἐπανεληθόντων οὖν τῶν ἱερέων ἔδοξεν ἀτρεμοῦντας ἐν τῇ πόλει τὰ τείχη φυλάττειν καὶ προσβάλλοντας ἀποκρούεσθαι τοὺς πολεμίους, ἐν τῷ χρόνῳ μάλιστα καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς τύχης παραλόγοις τιθεμένοις τὰς ἐλπίδας, ἐπεὶ δι' αὐτῶν γε σωτήριον οὐδὲν ἠπίσταντο πράττοντες, ἀλλὰ ταραχὴ καὶ πτοία καὶ φήμη πονηρὰ τὴν πόλιν κατεῖχε.

33. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τότε τῶν γυναικῶν ἄλλαι μὲν πρὸς ἄλλοις ἱεροῖς, αἱ δὲ πλεῖσται καὶ δοκιμώταται περὶ τὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς βωμὸν ἰκέτευον. Ἐν δὲ ταύταις ἦν ἡ Ποπλικόλα τοῦ μεγάλα καὶ πολλὰ Ῥωμαίους ἐν τε πολέμοις καὶ πολιτείαις ὠφελήσαντος ἀδελφῆ Οὐαλερία. Κατ' ἐπίνοιαν οὖν οὐκ ἀθείαστον ἀψαμένη τοῦ συμφέροντος, αὐτὴ τε ἀνέστη καὶ τὰς ἄλλας ἀναστήσασα πάσας ἤκεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς τοῦ Μαρκίου μητρὸς Οὐολουμνίας. Ὡς δ' εἰσῆλθε καὶ κατέλαβε μετὰ τῆς νουοῦ καθεζομένην καὶ τὰ παιδιά τοῦ Μαρκίου πρὸς τοῖς κόλποις ἔχουσαν, ἐν κύκλῳ περιστήσασα τὰς γυναῖκας «Αὐταῖ γε ἡμεῖς» εἶπεν «ὦ Οὐολουμνία, καὶ σύ, Οὐεργιλία, γυναῖκες ἤκομεν πρὸς γυναῖκας οὔτε βουλῆς ψηφισαμένης οὔτ' ἄρχοντος κελεύσαντος, ἀλλ' ὁ θεὸς ἡμῶν, ὡς ἔοικεν, οἰκτίρας τὴν ἰκετείαν, ὄρμῃν παρέστησε δευρὶ τραπέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ δεηθῆναι σωτηρίαν μὲν αὐταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὑμῖν δὲ πεισθεισαῖς ἐπιφανεστέραν φέροντα δόξαν, ἧς αἱ Σαβίνων θυγατέρες ἔσχον εἰς φιλίαν καὶ εἰρήνην ἐκ πολέμων συναγαγοῦσαι πατέρας καὶ ἄνδρας. Δεῦτε πρὸς Μάρκιον ἰοῦσαι μεθ' ἡμῶν συνάψασθε τὰς ἰκετηρίας καὶ μαρτυρήσατε τῇ πατρίδι μαρτυ-

ρίαν ἀληθῆ καὶ δικαίαν, ὅτι πολλὰ πάσχουσα κακῶς οὐδὲν οὐτ' ἔπραξε δεινὸν οὐτ' ἐβούλευσε περὶ ὑμῶν δι' ὀργήν, ἀλλ' ἀποδίδωσιν ὑμᾶς ἐκείνῳ, κἄν μηδενὸς τυγχάνειν μέλλῃ τῶν ἐπεικῶν». Ταῦτα τῆς Οὐαλερίας εἰπούσης ἀνεβόησαν αἱ λοιπαὶ γυναῖκες, ἡμείψατο δὲ ἡ Οὐολουμνία. «Καὶ τῶν κοινῶν ἡμῖν συμφορῶν, ὧ γυναῖκες, ἴσον μέτεστι, καὶ ἰδία πράττομεν κακῶς ἀπολέσασαι τὴν Μαρκίου δόξαν καὶ ἀρετήν, τὸ σῶμα δ' αὐτοῦ τοῖς τῶν πολεμίων ὄπλοις φρουρούμενον μᾶλλον ἢ σφῆζόμενον ἐφορῶσαι. Μέγιστον δ' ἡμῖν τῶν ἀτυχημάτων ἐστίν, εἰ τὰ τῆς πατρίδος οὕτως ἐξησθῆναι, ὥστ' ἐν ἡμῖν ἔχειν τὰς ἐλπίδας. Οὐκ οἶδα γάρ, εἴ τινα ποιήσεται λόγον ἡμῶν ἐκεῖνος, εἴ γε μηδένα ποιεῖται τῆς πατρίδος, ἣν καὶ μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων προετίμησε. Οὐ μὴν ἀλλὰ χρῆσθε ἡμῖν λαβοῦσαι καὶ κομίζετε πρὸς ἐκεῖνον, εἰ μηδὲν ἄλλο, ταῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἱκεσίαις ἐναποπνεῦσαι δυναμένας».

34. Ἐκ τούτου τά τε παιδιά καὶ τὴν Οὐεργιλίαν ἀναστήσασα μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν ἐβάδιζεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Οὐολούσκων. Ἡ δ' ὄψις αὐτῶν τό τ' οἰκτρὸν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνεποίησεν αἰδῶ καὶ σιωπῆν. Ἐτυχε δ' ὁ Μάρκιος ἐπὶ βήματος καθεζόμενος μετὰ τῶν ἡγεμονικῶν. Ὡς οὖν εἶδε προσιοῦσας τὰς γυναῖκας, ἐθαύμασε· ἐπιγνοὺς δὲ τὴν μητέρα πρώτην βαδίζουσαν ἐβούλετο μὲν ἐμμένειν τοῖς ἀτρέπτοις ἐκείνοις καὶ ἀπαραιτήτοις λογισμοῖς, γενόμενος δὲ τοῦ πάθους ἐλάττων καὶ συνταραχθεὶς πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἔτλη καθεζόμενον προσελθεῖν, ἀλλὰ καταβάς θάττον ἢ βάδην καὶ ἀπαντήσας πρώτην μὲν ἠσπάσατο τὴν μητέρα καὶ πλεῖστον χρόνον, εἶτα δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μήτε δακρῶν ἔτι μήτε τοῦ φιλοφρονεῖσθαι φειδόμενος, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ ῥεύματος φέρεσθαι τοῦ πάθους ἑαυτὸν ἐνδεδωκῶς.

35. Ἐπεὶ δὲ τούτων ἄδην εἶχε καὶ τὴν μητέρα βουλομένην ἤδη λόγων ἄρχειν ἤσθητο, τοὺς τῶν Οὐολούσκων προβούλους παραστησάμενος ἤκουσε τῆς Οὐολουμνίας τοιαῦτα λεγούσης· «Ὅρας μὲν, ὦ παῖ, κἄν αὐταὶ μὴ λέγωμεν, ἐσθῆτι καὶ μορφῇ

τῶν ἀθλίων σωμάτων τεχμαιρόμενος, οἶαν οἰκουρίαν ἡμῖν ἢ σὴ φυγὴ περιεποιήσατο· λόγισαι δὲ νῦν, ὡς ἀτυχέσταται πασῶν ἀφίγμεθα γυναικῶν, αἷς τὸ ἥδιστον θέαμα φοβερῶτατον ἢ τύχη πεποίηκεν, ἔμοι μὲν υἷόν, ταύτη δ' ἄνδρα τοῖς τῆς πατρίδος τείχεσιν ἰδεῖν ἀντικαθήμενον. Ὁ δ' ἔστι τοῖς ἄλλοις ἀτυχίας πάσης καὶ κακοπραγίας παραμύθιον, εὐχεσθαι θεοῖς, ἡμῖν ἀπορώτατον γέγονε. Οὐ γὰρ οἷόν τε καὶ τῇ πατρίδι νίκην ἅμα καὶ σοὶ σωτηρίαν αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἀλλ' ἄ τις ἂν ἡμῖν καταράσαιτο τῶν ἐχθρῶν, ταῦτα ταῖς ἡμετέραις ἔνεσιν εὐχαῖς. Ἀνάγκη γὰρ ἢ τῆς πατρίδος ἢ σοῦ στέρεσθαι γυναικὶ σῆ καὶ τέκνοις. Ἐγὼ δ' οὐ περιμενῶ ταύτην μοι διατιῆσαι τὴν τύχην ζώσῃ τὸν πόλεμον, ἀλλ' εἰ μὴ σε πείσαιμι φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν ἀντὶ διαφορᾶς καὶ κακῶν θέμενον ἀμφοτέρων εὐεργέτην γενέσθαι μᾶλλον ἢ λυμεῶνα τῶν ἐτέρων, οὕτω διανοοῦ καὶ παρασκευάζε σεαυτόν, ὡς τῇ πατρίδι μὴ προσμεῖξαι δυνάμενος πρὶν ἢ νεκρὰν ὑπερβῆναι τὴν τεκοῦσαν. Οὐ γὰρ ἐκείνην με δεῖ τὴν ἡμέραν ἀναμένειν, ἐν ἣ τὸν υἷόν ἐπόψομαι θριαμβευόμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἢ θριαμβεύοντα κατὰ τῆς πατρίδος. Εἰ μὲν οὖν ἀξιῶ σε τὴν πατρίδα σῶσαι Οὐολούσκους ἀπολέσαντα, χαλεπὴ σοὶ καὶ δυσδιαίτητος, ὦ παῖ, πρόκειται σκέψις· οὔτε γὰρ διαφθεῖραι τοὺς πολίτας καλὸν οὔτε τοὺς πεπιστευκότας προδοῦναι δίκαιον· νῦν δ' ἀπαλλαγὴν κακῶν αἰτούμεθα, σωτήριον μὲν ἀμφοτέροις ὁμοίως, ἔνδοξον δὲ καὶ καλὴν μᾶλλον Οὐολούσκοις, ὅτι τῷ κρατεῖν δόξουσι διδόναι τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, οὐχ ἥττον λαμβάνοντες, εἰρήνην καὶ φιλίαν, ὧν μάλιστα μὲν αἴτιος ἔση γινομένων, μὴ γινομένων δὲ μόνος αἰτίαν ἔξεις παρ' ἀμφοτέροις. Ἄθλος δ' ὧν ὁ πόλεμος τοῦτ' ἔχει πρόδηλον, ὅτι σοὶ νικῶντι μὲν ἀλάστορι τῆς πατρίδος εἶναι περίεστιν, ἠττώμενος δὲ δόξεις ὑπ' ὀργῆς εὐεργέταις ἀνδράσι καὶ φίλοις τῶν μεγίστων συμφορῶν αἴτιος γεγονέναι».

36. Ταῦτα τῆς Οὐολουμνίας λεγούσης ὁ Μάρκιος ἠκροᾶτο μηδὲν ἀποκρινόμενος. Ἐπεὶ δὲ καὶ παυσαμένης εἰστήκει σιωπῶν πολὺν χρόνον, αὐθις ἢ Οὐολουμνία «Τί σιγᾶς», εἶπεν, «ὦ παῖ ;

Πότερον ὀργῇ καὶ μνησικακίᾳ πάντα συγχωρεῖν καλόν, οὐ καλὸν δὲ μητρὶ χαρίσασθαι δεομένην περὶ τηλικούτων ; Ἡ τὸ μεμνησθαι πεπονθότα κακῶς ἀνδρὶ μεγάλῳ προσήκει, τὸ δ' εὐεργεσίας, αἷς εὐεργετοῦνται παῖδες ὑπὸ τῶν τεκόντων, σέβεσθαι καὶ τιμᾶν οὐκ ἀνδρὸς ἔργον ἐστὶ μέγαλον καὶ ἀγαθοῦ ; Καὶ μὴν οὐδενὶ μᾶλλον ἔπρεπε τηρεῖν χάριν, ὡς σοί, πικρῶς οὕτως ἀχαριστίαν ἐπεξιόντι. Καίτοι παρὰ τῆς πατρίδος ἤδη μεγάλας δίκας ἀπέληφας, τῇ μητρὶ δ' οὐδεμίαν χάριν ἀποδέδωκας. Ἦν μὲν οὖν ὀσιώτατον ἄνευ τινὸς ἀνάγκης τυχεῖν με παρὰ σοῦ δεομένην οὕτω καλῶν καὶ δικαίων· μὴ πείθουσα δὲ τί φείδομαι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος ;» Καὶ ταῦτ' εἰποῦσα προσπίπτει τοῖς ποσὶν αὐτοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς ἅμα καὶ τῶν τέκνων. Ὁ δὲ Μάρκιος ἀναβοήσας «Οἶα εἴργασαί με, ὦ μήτερ», ἔξανίστησιν αὐτὴν καὶ τὴν δεξιὰν πιέσας σφόδρα «Νενίκηκας» εἶπεν «εὐτυχῇ μὲν τῇ πατρίδι νίκην, ἐμοὶ δ' ὀλέθριον· ἄπειμι γὰρ ὑπὸ σοῦ μόνης ἠττώμενος». Τοῦτο δ' εἰπὼν καὶ βραχεὰ τῇ μητρὶ καὶ τῇ γυναικὶ διαλεχθεὶς ἰδίᾳ, τὰς μὲν ἀπέπεμψεν εἰς Ῥώμην πάλιν αὐτὰς δεομένας, τῆς δὲ νυκτὸς παρελθούσης ἀπήγαγεν Οὐολούσκους, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδ' ὁμοίως διακειμένους ἅπαντας. Οἱ μὲν γὰρ ἐμέμφοντο καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν προᾶξιν, οἱ δὲ οὐδέτερα, πρὸς διάλυσιν καὶ εἰρήνην οἰκείως ἔχοντες, ἔνιοι δὲ δυσχεραίνοντες τὰ πραττόμενα τὸν Μάρκιον ὅμως οὐ πονηρὸν ἐνόμιζον, ἀλλὰ συγγνωστὸν ἐπιπλασθέντα τηλικαύταις ἀνάγκαις. Ἀντεῖπε δ' οὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες εἶποντο τὴν ἀρετὴν μᾶλλον αὐτοῦ θαυμάζοντες ἢ τὴν ἐξουσίαν.

39. Τὸν δὲ Μάρκιον, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ἄντιον, οἱ θρασυτάτοι τῶν Οὐολούσκων διέφθειραν. Ὅτι δὲ τοῖς πλείστοις οὐκ ἐπράχθη κατὰ γνώμην, ἐδήλωσαν αὐτίκα συνδραμόντες ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τὸ σῶμα καὶ θάψαντες ἐντίμως καὶ τὸν τάφον ὄπλοις καὶ λαφύροις κοσμήσαντες ὡς ἀριστέως καὶ στρατηγοῦ. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν τελευταίην πυθόμενοι ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπεδείξαντο σημεῖον οὔτε τιμῆς οὔτ' ὀργῆς πρὸς αὐτόν, αἰτησαμέναις δὲ ταῖς γυναιξὶν ἐπέτρεψαν ἀποπενθῆσαι δέκα μῆνας, ὥσπερ

ἔθος ἦν ἐκάστη πατέρα καὶ παῖδα καὶ ἀδελφόν. Οὗτος γὰρ ἦν ὄρος τοῦ μακροτάτου πένθους, ὡς ὤρισε Νουμᾶς Πομπίλιος.

ΜΑΡΚΟΣ ΦΟΥΡΙΟΣ ΚΑΜΙΛΛΟΣ

17. Οἱ Γαλάται πρὸς πόλιν Τυρρηνίδα Κλουσίον στρατεύσαντες ἐπολιόρκουν. Οἱ δὲ Κλουσίνοι καταφυγόντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἠτήσαντο πρέσβεις παρ' αὐτῶν καὶ γράμματα πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ἐπέμφθησαν δὲ τοῦ Φαβίων γένους τρεῖς ἄνδρες εὐδόκιμοι καὶ τιμᾶς μεγάλας ἔχοντες ἐν τῇ πόλει. Τούτους ἐδέξαντο οἱ Γαλάται φιλανθρώπως διὰ τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ παυσάμενοι τῆς πρὸς τὰ τεῖχη μάχης εἰς λόγους συνῆλθον. Ἐπειδὴ δ' ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Βρέννον ἀσυμβάτως ἔχοντα, παρελθόντες εἰς τὸ Κλουσίον ἐθάρρυνον καὶ παρώρμων τοὺς ἄνδρας ἐπεξελθεῖν τοῖς βαρβάροις μετ' αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐκείνων ἀλήνην καταμαθεῖν εἴτε τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι θέλοντες. Ἐκδρομῆς δὲ τῶν Κλουσίων καὶ μάχης παρὰ τὰ τεῖχη γενομένης, εἷς τῶν Φαβίων, Κόϊντος Ἄμβουστος, ἵππον ἔχων ἐξήλασεν ἀντίος ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ καλῷ Γαλάτῃ πολὺ προῖπεύοντι τῶν ἄλλων, ἀγνοηθεὶς ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ τὴν σύνοδον ὄξειαν γενέσθαι καὶ τὰ ὄπλα περιλάμποντα τὴν ὄψιν ἀποκρύπτειν. Ὡς δ' ἐπικρατήσας τῇ μάχῃ καὶ καταβαλὼν ἐσκύλευε τὸν ἄνθρωπον, γνωρίσας ὁ Βρέννος αὐτὸν ἐπεμαρτύρατο θεοῦς, ὡς παρὰ τὰ νενομισμένα πᾶσιν ἀνθρώποις δίκαια πρεσβευτοῦ μὲν ἦκοντος, πολέμια δὲ εἰργασμένου. Καταπαύσας δὲ τὴν μάχην αὐτίκα Κλουσίους μὲν εἶα χαίρειν, ἐπὶ δὲ τὴν Ῥώμην τὸν στρατὸν ἦγε.

18. Προελθόντες δ' οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους ἑνενήκοντα παρὰ τὸν Ἀλλίαν ποταμὸν ἠῦλίσθησαν. Ἐνταῦθα δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιφανέντων αἰσχυρῶς ἀγωνισάμενοι δι' αἰαξίαν ἐτράποντο. Καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν κέρας εὐθύς ἐμβαλόντες

εἰς τὸν ποταμὸν οἱ Γαλάται διέφθειραν· τὸ δὲ δεξιὸν ὑπεκκλίναν τὴν ἐπιφορὰν ἐκ τοῦ πεδίου πρὸς τοὺς λόφους ἦττον ἐξεκόπη· καὶ διεξέπεσον ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολλοί. Τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι τῶν πολεμίων ἀπειπόντων πρὸς τὸν φόνον ἐσώθησαν, εἰς Οὐηΐους αἱ φυγαὶ διὰ νυκτὸς ἦσαν, ὡς τῆς Ῥώμης οἰχομένης καὶ τῶν ἐκεῖ πάντων ἀπολωλότων. Ἐγένετο δ' ἡ μάχη μετὰ τροπᾶς θερινᾶς περὶ τὴν πανσέληνον. Ἐκράτησε δὲ τὴν ἡμέραν ἀπὸ ταύτης τῆς ἥττης Ἀλλιάδα μέχρι νῦν καλεῖσθαι διὰ τὸν ποταμὸν.

20. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐκείνην εἰ μὲν εὐθύς ἐπηκολούθησαν οἱ Γαλάται τοῖς φεύγουσιν, οὐδὲν ἂν ἐκόλυσε τὴν Ῥώμην ἄρδην ἀναιρεθῆναι καὶ πάντα ἀπολέσθαι τοὺς ἐν αὐτῇ καταλειφθέντας· τοσοῦτον οἱ φεύγοντες ἐνειργάζοντο δεῖμα τοῖς ὑποδεχομένοις, καὶ τοσαύτης πάλιν ἐνεπίμπλαντο ταραχῆς. Νυνὶ δ' ἀπιστία τοῦ μεγέθους οἱ βάρβαροι τῆς νίκης καὶ πρὸς εὐπάθειαν ἐκ τοῦ περιχαροῦς ἅμα καὶ νεμήσεις τῶν ἐαλωκότων ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρημάτων τραπόμενοι, τῷ μὲν ἐκπίπτουσι τῆς πόλεως ὄχλῳ ὀφιστώνην φυγῆς παρέσχον, ἐλπίσαι δ' ἔτι καὶ παρασκευάσασθαι τοῖς ὑπομένουσι. Τὴν γὰρ ἄλλην πόλιν προέμενοι τὸ Καπιτώλιον ἐφράξαντο διατειχίσμασι. Μόνοι δ' οἱ τῶν θεῶν ἱερεῖς οἳ τε γηραιοὶ τῶν ὑπατικῶν καὶ θριαμβικῶν ἀνδρῶν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπέμειναν, λαμπρὰς δ' ἀναλαβόντες ἐσοθῆτας, ἐξηγουμένου Φαβίου τοῦ ἀρχιερέως, ἔπευξάμενοι τοῖς θεοῖς, ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων ἐν ἀγορᾷ καθῆντο τὴν ἐπιούσαν τύχην ὑπομένοντες.

22. Τρίτῃ δ' ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρα παρῆν ὁ Βρέννος ἄγων ἐπὶ τὴν πόλιν τὸ στρατεύμα· καὶ τὰς τε πύλας εὐρῶν ἀνεωγμένας καὶ τὰ τείχη φυλάκων ἔρημα, πρῶτον μὲν ἔδεισεν ἐνέδραν καὶ δόλον, ἀπιστῶν οὕτω παντάπασιν ἀπειρηκέναι τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθές, εἰσελάσας διὰ τῆς Κολλίνης πύλης εἴλε τὴν Ῥώμην. Κατασχὼν δὲ ταύτην τῷ μὲν Καπιτώλιῳ φρουρὰν περιέστησεν, αὐτὸς δὲ καταβαίνων δι' ἀγορᾶς ἐθαύμαζε τοὺς προκαθημένους ἄνδρας ἐν κόσμῳ καὶ σιωπῇ

θεώμενος, ὡς οὐθ' ὑπεξάνεστησαν ἐπιόντων πολεμίων οὔτ' ὄψιν ἢ χροάν ἔτρεψαν, ἀλλὰ ῥαθυμῶς καὶ ἀδεῶς ἐγκεκλιμένοι τοῖς σκίπτωσιν, οὓς ἔφερον, καὶ προσβλέποντες ἀλλήλοις ἠσύχαζον. Ἦν οὖν θαῦμα τοῖς Γαλάταις πρὸς τὴν ἀτοπίαν, καὶ πολὺν χρόνον ὀκνοῦντες ἄψασθαι καὶ προσελθεῖν ὡς κρείττοσι διηπόρουν. Ἐπεὶ δὲ τολμησας τις ἐξ αὐτῶν ἐγγὺς παρέστη Μάρκῳ Παπιρίῳ καὶ προσαγαγὼν τὴν χεῖρα πρῶως ἤψατο τοῦ γενείου καὶ κατῆγε τὴν ὑπὴν βαθεῖαν οὔσαν, ὃ μὲν Παπίριος τῇ βακτηρίᾳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πατάξας συνέτριψεν, ὃ δὲ βάρβαρος σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἀπέκτεινεν ἐκεῖνον. Ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνῆρουν προσπεσόντες, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοις ἐπιτύχοιεν διεχρῶντο, καὶ τὰς οἰκίας ἐπόρθουν· εἶτα κατεπίμπρασαν καὶ κατέσκαπτον ὀργιζόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ Καπιτώλιον, ὅτι καλούντων αὐτῶν οὐχ ὑπήκουον, ἀλλὰ καὶ προσβάλλουσι πληγὰς ἔδοσαν ἀπὸ τοῦ διατειχίσματος ἀμυνόμενοι. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐλυμήναντο τὴν πόλιν καὶ προσδιέφθειραν τοὺς ἀλισκομένους, ὁμοίως μὲν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὁμοίως δὲ πρεσβύτας καὶ παῖδας.

23. Τῆς δὲ πολιορκίας μῆκος λαμβανούσης ἐπισιτισμοῦ τοῖς Γαλάταις ἔδει καὶ διελόντες ἑαυτοὺς οἱ μὲν τῷ βασιλεῖ παραμένοντες ἐφρούρουν τὸ Καπιτώλιον, οἱ δὲ τὴν χώραν περιμόντες ἐλειλάτουν καὶ τὰς κώμας ἐπόρθουν προσπίπτοντες οὐχ ὁμοῦ πάντες, ἄλλοι δ' ἄλλη, τῷ μέγα φρονεῖν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων καὶ δεδιέναι μηδὲν ἀποσκιδνάμενοι. Τὸ δὲ πλεῖστον αὐτῶν καὶ μάλιστα συντεταγμένον ἐχώρει πρὸς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν, ἐν ἣ διέτριβε Κάμιλλος μετὰ τὴν φυγὴν, ἐλπίδας λαμβάνων καὶ διαλογισμοὺς οὐχὶ τὸ διαφυγεῖν τοὺς πολεμίους ἀγαπῶντος ἀνδρός, ἀλλ' ὅπως, εἰ παραγένοιτο καιρὸς, ἀμυνεῖται σκοποῦντος. Ὡς δὲ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ τῶν Ἀρδεατῶν ὄπλισε, περὶ μέσας νύκτας προσέμειξε τῷ χάρακι τῶν Γαλατῶν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε.

24. Ἡ δὲ φήμη ταχὺ διαγγέλλουσα τὴν προᾶξιν ἐπὶ τὰς πόλεις ἐξεκαλεῖτο πολλοὺς τῶν ἐν ἡλικίᾳ, μάλιστα δὲ Ῥωμαίων

ὅσοι διαφυγόντες ἐκ τῆς ἐπ' Ἀλλία μάχης ἐν Οὐηίοις ἦσαν καὶ ᾠδύροντο κατὰ σφᾶς αὐτούς, «Ὅσον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ὁ δαίμων ἀφελόμενος Ἀρδεάτας ἐκόσμησε τοῖς Καμίλλου κατορθώμασιν, ἡ δὲ γειναμένη καὶ θρέψασα τοιοῦτον ἄνδρα πόλις ἀπόλωλε. Ἡμεῖς δ' ἀπορία στρατηγῶν ἀλλότρια τείχη περιβαλλόμενοι καθήμεθα. Φέρε πέμπαντες Ἀρδεάτας ἀπαιτῶμεν τὸν ἑαυτῶν στρατηγόν, ἢ λαβόντες αὐτοὶ τὰ ὄπλα πρὸς ἐκεῖνον βαδίζωμεν· οὐκέτι γὰρ ἔστι φυγὰς οὐδ' ἡμεῖς πολῖται πατρίδος οὐκ οὔσης, ἀλλὰ κρατουμένης ὑπὸ τῶν πολεμίων». Ταῦτ' ἔδοξε καὶ πέμπαντες ἐδέοντο τοῦ Καμίλλου δέχεσθαι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ οὐκ ἔφη πρότερον ἢ τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πολίτας ἐπιψηφίσασθαι κατὰ τὸν νόμον. Ἐκεῖνους γὰρ ἡγεῖσθαι πατρίδα σφζομένους, καὶ κελεύουσι μὲν ὑπακούειν προθύμως, ἀκόντων δὲ μηδὲν πολυπραγμονήσειν. Τῆς μὲν οὖν εὐλαβείας τὸν Κάμιλλον ἐθαύμασαν. Ἦν δ' ἀπορία τοῦ ταῦτα διαγγελοῦντος εἰς τὸ Καπιτώλιον· μᾶλλον δ' ὄλως ἀδύνατον ἔδοκει τῶν πολεμίων ἔχόντων τὴν πόλιν ἄγγελον εἰς τὴν ἀκρόπολιν παρελθεῖν.

25. Ἦν δέ τις ἐν τοῖς νέοις Πόντιος Κομίνιος, δόξης καὶ τιμῆς ἔραστής· οὗτος ὑπέστη τὸν ἄθλον ἐκούσιος. Καὶ γράμματα μὲν οὐκ ἔλαβε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μὴ ληφθέντος αὐτοῦ φωράσωσιν οἱ πολέμοι δι' αὐτῶν τοῦ Καμίλλου τὴν διάνοιαν, ἐσθῆτα δὲ φαύλην ἔχων καὶ φελλοὺς ὑπ' αὐτῇ κομίζων τὴν μὲν ἄλλην ὁδὸν ἡμέρας ἄδεῶς διῆλθεν, ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως γενόμενος ἤδη σκοταῖος, ἐπεὶ κατὰ γέφυραν οὐκ ἦν τὸν ποταμὸν περᾶσαι, τῶν βαρβάρων παραφυλαττόντων, τὴν μὲν ἐσθῆτα τῇ κεφαλῇ περισπειράσας οὐ πολλὴν οὐδὲ βαρεῖαν, τοῖς δὲ φελλοῖς ἐφεῖς τὸ σῶμα πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβη. Καὶ παραλάττων ἀεὶ τοὺς ἐγορηγορότας, τοῖς φέγγεσι καὶ τῷ θορύβῳ τεκμαιρόμενος, ἐβάδιζε πρὸς τὴν Καρμεντίδα πύλην, ἢ πλείστην εἶχεν ἡσυχίαν, καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν ὄρθιος ὁ τοῦ Καπιτωλίου λόφος ἀνέστηκε καὶ πέτρα κύκλω πολλὴ καὶ τραχεῖα περιπέφυκε· δι' ἧς ἀνέβη λαθῶν καὶ προσέμειξε τοῖς φυλάττουσι τὸ διατειχισμα. Ἀσπασάμενος δὲ τοὺς ἄνδρας καὶ

φράσας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος, ἀναληφθεὶς ἐχώρει πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Ῥωμαίων. Ταχὺ δὲ συγκλήτου γενομένης, παρελθὼν τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε τοῦ Καμίλλου πρότερον οὐ πυθομένοις, καὶ τὰ δοκοῦντα τοῖς στρατιώταις διηγείτο· καὶ παρεκάλει τῷ Καμίλλῳ βεβαιῶσαι τὴν ἀρχὴν, ὡς μόνῳ πεισομένων ἐκείνῳ τῶν ἔξω πολιτῶν. Οἱ δ' ἀκούσαντες καὶ βουλευσάμενοι τὸν τε Κάμιλλον ἀποδεικνύουσι δικτάτορα, καὶ τὸν Πόντιον αὐτῆς ἀποπέμπουσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁμοίως ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενον. Ἔλαθε γὰρ τοὺς πολεμίους καὶ τὰ παρὰ τῆς βουλῆς ἀπήγγειλε τοῖς ἔξω Ῥωμαίοις.

26. Ἐκείνων δὲ δεξαμένων προθύμως, ἀφικόμενος ὁ Κάμιλλος ἤδη μὲν ἐν ὅπλοις δισμυρίους κατέλαβε, πλείονας δὲ συνῆγεν ἀπὸ τῶν συμμάχων καὶ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν βαρβάρων τινὲς ἐκείνῃ κατὰ τύχην παρεξιόντες, ἧ δια νυκτὸς ὁ Πόντιος προσέβη τῷ Καπιτωλίῳ, καταμαθόντες πολλαχῆ μὲν ἵχνη ποδῶν καὶ χειρῶν, ὡς ἀντελαμβάνετο καὶ περιεδράττετο, πολλαχῆ δὲ τῶν ἐπιπεφυκότων τοῖς κρημνοῖς ἀποτριβὰς φράζουσι τῷ βασιλεῖ. Κἀκεῖνος ἐπελθὼν καὶ θεασάμενός τότε μὲν ἠσύχαζεν, ἐσπέρας δὲ τοὺς ἐλαφροτάτους τοῖς σώμασι καὶ πεφυκότας ὄρειβατεῖν μάλιστα τῶν Γαλατῶν συναγαγόν, «Τὴν μὲν ὁδὸν» εἶπεν «ἡμῖν ἔφ' ἑαυτοὺς ἀγνοουμένην οἱ πολέμιοι δεικνύουσιν ὡς οὐτ' ἀπόρρευτος οὔτε ἄβατος ἀνθρώποις ἐστίν, αἰσχύνῃ δὲ πολλὴ τὴν ἀρχὴν ἔχοντας ἐλλείπειν πρὸς τὸ τέλος καὶ προσέσθαι τὸν τόπον ὡς ἀνάλωτον, αὐτῶν τῶν πολεμίων, ἧ ληπτός ἐστι, διδασκόντων. Ἡ γὰρ ἐνὶ προσβῆναι ῥάδιον, οὐδὲ πολλοῖς καθ' ἓνα δύσκολον. Δωρεαὶ δὲ καὶ τιμαὶ πρέπουσαι τῆς ἀνδραγαθίας ἐκάστω δοθήσονται».

27. Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως διαλεχθέντος ὑπέστησαν οἱ Γαλάται προθύμως, καὶ περὶ μέσας νύκτας ἐπιβάντες ἅμα πολλοὶ τῆς πέτρας ἐχώρουν ἄνω μετὰ σιωπῆς, ἐμφυόμενοι τοῖς χωρίοις ἀποτόμοις οὔσι καὶ χαλεποῖς, ὥστε τοὺς πρώτους ὅσον οὐκ ἤδη τοῦ προτειχίσματος ἄπτεσθαι καὶ τοῖς φύλαξιν ἐπιχει-

ρεῖν κοιμωμένοις· ἦσθετο γὰρ οὔτ' ἄνθρωπος οὔτε κύων. Ἄλλὰ χῆνες ἦσαν ἱεροὶ περὶ τὸν νεῶν τῆς Ἥρας τρεφόμενοι τὸν ἄλλον χρόνον ἀφθόνως, τότε δὲ τῶν σιτίων ἤδη μόλις αὐτοῖς διαρκούντων ἀμελούμενοι κακῶς ἔπραττον. Ἔστι μὲν οὖν καὶ φύσει πρὸς αἴσθησιν ὀξὺ καὶ ψοφοδεῆς τὸ ζῶον· ἐκεῖνοι δὲ καὶ διὰ λιμὸν ἀγρυπνητικοὶ καὶ θορυβῶδεις γεγονότες ταχὺ τὴν ἔφοδον ἦσθοντο τῶν Γαλατῶν, καὶ μετὰ δρόμου καὶ κλαγγῆς φερόμενοι πρὸς αὐτούς ἐπήγειραν ἅπαντας, ἤδη καὶ τῶν βαρβάρων διὰ τὸ μὴ λανθάνειν ἀπειδούντων θορύβου καὶ βιαιότερον ἐπιτιθεμένων. Ἀρπάσαντες οὖν ὑπὸ σπουδῆς, ᾧ τις ἕκαστος ὄπλῳ προσετύγγανεν, ἐβοήθουν. Πάντων δὲ πρῶτος Μάλλιος, ἀνὴρ ὑπατικός, τό τε σῶμα ῥωμαλέος καὶ φρονήματι ψυχῆς ἐπιφανής, ἀπαντήσας δυσὶν ὁμοῦ τῶν πολεμίων τοῦ μὲν ἔφθασε διηρμένου κοπίδα τῷ ξίφει τὴν δεξιὰν ἀποκόψας, τὸν δὲ τῷ θυρεῷ πατάξας εἰς τὸ πρόσωπον ἔωσεν ὀπίσω κατὰ τῆς πέτρας. Ἐπιστὰς δὲ τῷ τείχει μετὰ τῶν συνδραμόντων καὶ γενομένων περὶ αὐτὸν ἀπέστρεψε τοὺς ἄλλους οὔτε πολλοὺς ἄνωγενομένους οὔτε πράξαντάς τι τῆς τόλμης ἄξιον.

28. Ἐκ τούτου τὰ τῶν Γαλατῶν ἦν ἀθυμότερα. Καὶ γὰρ ἐπιτηδεῖων ἐσπᾶνίζον εἰρογόμενοι προνομῆς φόβῳ τοῦ Καμίλλου, καὶ νόσος ὑποικούρησεν αὐτούς, ὥστε φθορὰν εἶναι πολλὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ μηδὲ θάπτεσθαι διὰ πλῆθος ἔτι τοὺς ἀποθνήσκοντας. Οὐ μὴν τὰ πράγματα βελτίω τοῖς πολιορκουμένοις ἦν. Ἐπέτεινε γὰρ ὁ λιμός, ἥ τε τῶν περὶ Κάμιλλον ἄγνοια παρεῖχε δυσθυμίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐφοίτα παρ' αὐτῶν διὰ τὸ φρουρεῖσθαι τὴν πόλιν ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὅθεν οὕτω πράττουσιν ἀμφοτέροις ἐγίνοντο συμβατικοὶ λόγοι διὰ τῶν προφυλάκων τὸ πρῶτον ἀλλήλοις ἐντυγγανόντων· εἶτα συνελθόντος εἰς λόγους Βρέννω Σουλπικίου τοῦ χιλιάρχου τῶν Ῥωμαίων, ὡμολογήθη τοὺς μὲν χιλίας λίτρας χρυσοῦ καταβαλεῖν, τοὺς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως αὐτίκα καὶ τῆς χώρας ἀναχωρεῖν. Ἐπὶ τούτοις γενομένων ὄρκων καὶ τοῦ χρυσοῦ κομισθέντος, τῶν δὲ Γαλατῶν περὶ τὸν σταθμὸν ἀγνωμονούν-

των κρύφα τὸ πρῶτον, εἶτα καὶ φανερώς ἀφελκόντων καὶ διαστρεφόντων τὴν ἕσπην, ἠγανάκτουν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ Βρέννος οἷον ἐφυβρίζων καὶ καταγελῶν ἀπολυσάμενος τὴν μάχαιραν ἅμα καὶ τὸν ζωστήρα προσέθηκε τοῖς σταθμοῖς. Πυνθανομένου δὲ τοῦ Σουλπικίου «Τί τοῦτο ;» «Τί γὰρ ἄλλο» εἶπεν «ἢ τοῖς νενικημένους ὀδύνη ;» Τοῦτο μὲν οὖν ἤδη παροικιῳδῆς λόγος γέγονε. Τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν ἠγανάκτουν καὶ τὸ χρυσίον ᾤοντο δεῖν λαβόντας αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπομένειν· οἱ δὲ συγχωρεῖν ἐκέλευον ἀδικουμένους.

29. Οὔσης δὲ περὶ τούτων πρὸς τε τοὺς Γαλάτας καὶ πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς, ἄγων τὸν στρατὸν ὁ Κάμιλλος ἐν ταῖς πύλαις ἦν· καὶ πυθόμενος τὰ γινόμενα τοὺς ἄλλους ἐκέλευσεν ἐν τάξει καὶ σχέδην ἐπακολουθεῖν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπειγόμενος εὐθύς ἐπορεύετο πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Διαστάντων δὲ πάντων καὶ δεξαμένων αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα κόσμῳ καὶ σιωπῇ, τὸ μὲν χρυσίον ἄρας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῖς ὑπηρεταῖς ἔδωκε, τὸν δὲ ζυγὸν καὶ τὰ σταθμὰ τοὺς Γαλάτας λαβόντας ἀποχωρεῖν ἐκέλευσεν εἰπών, ὡς σιδήρω πάτριόν ἐστι Ῥωμαίοις, οὐ χρυσῷ τὴν πατρίδα σφύζειν. Πρὸς ταῦτα θορυβηθεὶς ὁ Βρέννος ἤψατο μὲν ἀψιμαχίας, καὶ προῆλθον ἄχρι ξιφουλκίας ἐκάτεροι καὶ διωθισμῶν ἀναμεμειγμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ εἰκός, ἐν οἰκίαις καὶ στενωποῖς ἀναστρεφόμενοι καὶ χωρίοις δέξασθαι παράταξιν οὐ δυναμένοις. Ταχὺ δὲ συμφρονήσας ὁ Βρέννος ἀπήγαγε τοὺς Γαλάτας εἰς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῶν πεσόντων. Καὶ νυκτὸς ἀναστήσας ἅπαντας ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ προελθὼν ἐξήκοντα σταδίους κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν Γαβινίαν ὁδόν. Ἄμα δ' ἡμέρα παρῆν ὁ Κάμιλλος ἐπ' αὐτὸν τεθαρρηκότας ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους· καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης αὐτούς τε τρέπεται πολλῷ φόνῳ καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. Τῶν δὲ φευγόντων οἱ μὲν εὐθύς ἀνηρέθησαν καταδιωχθέντες, τοὺς δὲ πλείστους διασπαρέντας ἐπεκθόντες ἐκ τῶν πέριξ κωμῶν καὶ πόλεων ἔκτεινον. Οὕτω

ἡ Ῥώμη παραλόγως ἦλω καὶ παραλογώτερον ἐσώθη, μῆνας ἑπτὰ τοὺς πάντας ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένη.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ

13. Ὁ Μάρκελλος ἀποδειχθεὶς ὕπατος τὸ τρίτον εἰς Σικελίαν ἔπλευσε. Αἱ γὰρ Ἀννίβου περὶ τὸν πόλεμον εὐπραξία Καρχηδονίους ἐπῆραν αὐτοῖς ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς νήσου, μάλιστα τεταραγμένων τῶν περὶ τὰς Συρακούσας μετὰ τὴν Ἱερωνύμου τοῦ τυράννου τελευτήν. Διὸ καὶ Ῥωμαίων ἦν ἐκεῖ προαπεσταλμένη δύναμις καὶ στρατηγὸς Ἀππιος.

14. Τότε δ' ἐν Σικελίᾳ πρῶτον μὲν ἀδικηθεὶς ὑπὸ Ἱπποκράτους Συρακουσίων στρατηγοῦ, ὃς Καρχηδονίους χαριζόμενος καὶ τυραννίδα κτώμενος αὐτῷ πολλοὺς διέφθειρε Ῥωμαίων πρὸς Λεοντίνοις, προσέβαλε καὶ εἴλε τὴν τῶν Λεοντίνων πόλιν κατὰ κράτος, καὶ Λεοντίνους μὲν οὐκ ἠδίκησε, τῶν δὲ αὐτομόλων ὄσους ἔλαβε μαστιγώσας ἀπέκτεινε. Τοῦ δ' Ἱπποκράτους πρῶτον μὲν λόγον εἰς τὰς Συρακούσας προπέμφαντος, ὡς Λεοντίνους ἠβηδὸν ἀποσφάττει Μάρκελλος, ἔπειτα δὲ τεταραγμένοις ἐπιπεσόντος καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἄρας ὁ Μάρκελλος τῶν στρατῶν παντὶ πρὸς τὰς Συρακούσας ἐχώρει. Καὶ καταστρατοπεδεύσας πλησίον εἰσέπεμψε μὲν πρέσβεις περὶ τῶν ἐν Λεοντίνοις διδάξοντας, ὡς δὲ οὐδὲν ἦν ὄφελος μὴ πειθομένων Συρακουσίων (ἐκράτουν γὰρ οἱ περὶ τὸν Ἱπποκράτην), προσβολὰς ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν, Ἀππίου μὲν τὸν πεζὸν ἐπάγοντος στρατόν, αὐτὸς δὲ πεντήρεις ἔχων ἐξήκοντα παντοδαπῶν ὄπλων καὶ βελῶν πλήρεις. Ὑπὲρ δὲ μεγάλου ζεύγματος νεῶν ὀκτῶ πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένων μηχανὴν ἄρας ἐπέλπει πρὸς τὸ τεῖχος, τῷ πλήθει καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς παρασκευῆς καὶ τῇ δόξῃ τῇ περὶ αὐτὸν πεποιθῶς· ἥς ἄρα λόγος οὐδεὶς ἦν Ἀρχιμήδει καὶ τοῖς Ἀρχιμήδους μηχανήμασι.

15. Ὡς οὖν προσέβαλον οἱ Ῥωμαῖοι διχόθεν, ἐκκληξίς ἦν τῶν Συρακουσίων καὶ σιγὴ διὰ δέος μηδὲν ἂν ἀνθέξειν πρὸς

βίαν καὶ δύναμιν οἰομένων τοσαύτην. Σχάσαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους ἅμα τοῖς μὲν πεζοῖς ἀπὴντα τοξεύματά τε καὶ λίθων ὑπέρογκα μεγέθη, ῥοιζῶ καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίστῳ καὶ ἀθρόοις ἀνατρεπόντων τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγγεόντων, ταῖς δὲ ναυσὶν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀφνω ὑπεραιωρούμεναι κεραῖαι, τὰς μὲν ὠθοῦσαι κατέδυνον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς ἢ στόμασιν εἰκασμένοις γεράνων ἀνασπῶσαι πρῶραθεν ὀρθὰς ἐπὶ πρύμναν ἐβάπτιζον. Πολλάκις δὲ μετέωρος ἐξαρθεῖσα ναὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης δεῦρο κἀκείσε περιδινουμένη καὶ κρεμαμένη θέαμα φρικῶδες ἦν, μέχρι οὗ τῶν ἀνδρῶν ἀπορριφέντων καὶ διασφενδονηθέντων κενὴ προσπέσοι τοῖς τείχεσι τῆς λαβῆς ἀνείσης. Ἦν δὲ ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τοῦ ζεύγματος ἐπῆγε μηχανήν, σαμβύκη μὲν ἐκαλεῖτο δι' ὁμοιότητά τινα σχήματος πρὸς τὸ μουσικὸν ὄργανον, ἔτι δὲ ἀπαθεν αὐτῆς προσφερομένης πρὸς τὸ τεῖχος ἐξήλατο λίθος δεκατάλαντος ὀλκήν, εἶτα ἕτερος ἐπὶ τούτῳ καὶ τρίτος, οἱ ἐμπεσόντες τῆς τε μηχανῆς τὴν βᾶσιν συνηλόησαν καὶ τὸ γόμφωμα διέσπασαν τοῦ ζεύγματος, ὥστε τὸν Μάρκελλον ἀπορούμενον αὐτὸν τε ταῖς ναυσὶν ἀποπλεῖν κατὰ τάχος καὶ τοῖς πεζοῖς ἀναχώρησιν παρεγγυῆσαι. Βουλευομένοις δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἔτι νυκτός, ἂν δύνωνται, προσμεῖξαι τοῖς τείχεσι τοὺς γὰρ τόνους, οἷς χρῆσθαι τὸν Ἀρχιμήδην, ῥύμην ἔχοντας ὑπερπετεῖς ποιήσεσθαι τὰς τῶν βελῶν ἀφέσεις, ἐγγύθεν δὲ καὶ τελῶς ἀπράκτους εἶναι διάστημα τῆς πληγῆς οὐκ ἐχούσης. Ὁ δ' ἦν, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ ταῦτα πάλαι παρεσκευασμένος ὄργανων τε συμμέτρους πρὸς πᾶν διάστημα κινήσεις καὶ βέλη βραχέα, καὶ διὰ τὸ τεῖχος οὐ μεγάλων, πολλῶν δὲ καὶ συνεχῶν τρημάτων ὄντων, οἱ σκορπίοι βραχύτονοι μὲν, ἐγγύθεν δὲ πλῆξαι παρεστήκεσαν ἀόρατοι τοῖς πολεμίοις.

16. Ὡς οὖν προσέμειξαν οἰόμενοι λανθάνειν, αὐθις αὖ βέλεσι πολλοῖς ἐντυγχάνοντες καὶ πληγαῖς, πετρῶν μὲν ἐκ κεφαλῆς ἐπ' αὐτοὺς φερομένων ὥσπερ πρὸς κάθετον, τοῦ δὲ τείχους τοξεύματα πανταχόθεν ἀναπέμποντος, ἀνεχώρουν ὀπίσω. Κάνταῦθα πάλιν αὐτῶν εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκθεόντων

καὶ καταλαμβανόντων ἀπιόντας, ἐγένετο πολὺς μὲν αὐτῶν φθόρος, πολὺς δὲ τῶν νεῶν συγκρουσμός, οὐδὲν ἀντιδρᾶσαι τοὺς πολεμίους δυναμένον. Τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐσκευοποιήθη τῷ Ἀρχιμήδει, καὶ θεομαχοῦσιν ἐφόκισαν οἱ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν ἐξ ἀφανοῦς ἐπιχειρομένων.

18. Ἀρχιμήδης μὲν οὖν ἀήτητον ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ διεφύλαξε. Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος εἶλε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν ταῖς παλαιοτάταις τῶν Σικελιωτίδων, εἶλε δὲ τὸ Ἴπποκράτους πρὸς Ἀκρίλλαις στρατόπεδον, καὶ κατέκτεινεν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἐπιπεσῶν χάρακα βαλλομένοις, ἐπέδραμε δὲ πολλὴν τῆς Σικελίας καὶ πόλεις ἀπέστησε Καρχηδονίων καὶ μάχας ἐνίκησε πάσας τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας. Χρόνῳ δὲ προϊόντι Δάμππὸν τινα Σπαρτιάτην ἐκ Συρακουσῶν λαβὼν ἐκπλέοντα αἰχμάλωτον, ἀξιούντων ἐπὶ λύτροις τῶν Συρακουσίῳ κομίσασθαι τὸν ἄνδρα, πολλάκις ὑπὲρ τούτου διαλεγόμενος καὶ συντιθέμενος, πύργον τινὰ κατεσκεύαστο φυλαττόμενον μὲν ἀμελῶς, ἄνδρας δὲ δυνάμενον δέξασθαι κρύφα, τοῦ τεύχους ἐπιβατοῦ παρ' αὐτὸν ὄντος. Ὡς οὖν τό τε ὕψος ἐκ τοῦ πολλάκις προσιέναι καὶ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν πύργον εἰκίσθη καλῶς καὶ κλίμακες παρεσκευάσθησαν, ἑορτὴν Ἀρτέμιδι τοὺς Συρακουσίους ἄγοντας καὶ πρὸς οἶνον ὠρμημένους καὶ παιδιὰν παραφυλάξας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον κατασχών, ἀλλὰ καὶ κύκλῳ τὸ τεῖχος παρεμπλήσας ὀπλῶν πρὶν ἡμέραν γενέσθαι καὶ τὰ Ἐξάπυλα διακόψας. Ἀρχομένων δὲ κινεῖσθαι καὶ ταράττεσθαι τῶν Συρακουσίῳ πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἅμα πανταχόθεν ταῖς σάλπιγξι χρῆσθαι κελεύσας, φυγὴν ἐποίησε πολλὴν καὶ φόβον, ὡς οὐδενὸς μέρους ἀναλώτου μένοντος. Ἔμενε δὲ τὸ καρτερώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον (Ἀχραδινὴ καλεῖται) διὰ τὸ τετειχίσθαι πρὸς τὴν ἕξω πόλιν, ἧς τὸ μὲν Νέαν, τὸ δὲ Τύχην ὀνομάζουσι.

19. Καὶ τούτων ἐχομένων ἅμα φάει διὰ τῶν Ἐξαπύλων ὁ Μάρκελλος κατῆι μακαριζόμενος ὑπὸ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἡγεμόνων. Αὐτὸς μέντοι λέγεται κατιδὼν ἄνωθεν καὶ περισκεψάμενος

τῆς πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἐπὶ πολὺν δαιρῦσαι τῷ μέλλοντι γίνεσθαι συμπαθήσας, ἐννοήσας οἷον ἐξ οἴου σχῆμα καὶ μορφήν ἀμείψει μετὰ μικρὸν ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου διαφορηθεῖσα. Τῶν γὰρ ἡγεμόνων οὐδείς μὲν ἦν ὁ τολμῶν ἐναντιοῦσθαι τοῖς στρατιώταις αἰτουμένοις δι' ἀρπαγῆς ὠφεληθῆναι, πολλοὶ δὲ καὶ πυρπολεῖν καὶ κατασκάπτειν ἐκέλευον. Ἄλλὰ τοῦτον μὲν οὐδὲ ὅλως προσήκατο τὸν λόγον ὁ Μάρκελλος, μάλα δὲ ἄκων βιασθεὶς ἔδωκεν ἀπὸ χρημάτων καὶ ἀνδραπόδων ὠφελῆσθαι, τῶν δὲ ἐλευθέρων σωμάτων ἀπεῖπεν ἄφρασθαι, καὶ διεκελεύσατο μήτε ἀποκτεῖναι τινα μήτε ἀνδραποδίσασθαι Συρακουσίων. Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτω μετριάσαι δόξας οἰκτρὰ πάσχειν ἠγεῖτο τὴν πόλιν, καὶ τὸ συμπαθοῦν καὶ τὸ συναλγοῦν ὅμως ἐν τοσοῦτῳ μεγέθει χαρᾶς ἢ ψυχῆ διέφαινεν ὀρῶντος ἐν βραχεῖ χρόνῳ πολλῆς καὶ λαμπρᾶς ἀφανισμὸν εὐδαιμονίας. Λέγεται γὰρ οὐκ ἐλάττονα τοῦτον ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Κερχηδόνας διαφορηθέντα πλοῦτον γενέσθαι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην πόλιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀλοῦσαν ἐκ προδοσίας ἐβιάσαντο διαρπάσαι πλὴν τῶν βασιλικῶν χρημάτων· ταῦτα δὲ εἰς τὸ δημόσιον ἐξηρέθη. Μάλιστα δὲ τὸ Ἀρχιμήδους πάθος ἠγίασε Μάρκελλον. Ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτός τι καθ' ἑαυτὸν ἀνασκοπῶν ἐπὶ διαγράμματος· καὶ τῇ θεωρίᾳ δεδωκὼς ἅμα τὴν τε διάνοιαν καὶ τὴν πρόσοψιν οὐ προήσθητο τὴν καταδρομὴν τῶν Ῥωμαίων οὐδὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως· ἄφνω δὲ ἐπιστάντος αὐτῷ στρατιώτου καὶ κελεύοντος ἀκολουθεῖν πρὸς Μάρκελλον οὐκ ἐβούλετο, πρὶν ἢ τελέσαι τὸ πρόβλημα καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. Ὁ δὲ ὀργισθεὶς καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος ἀνεῖλεν αὐτόν. Ἐτεροι μὲν οὖν λέγουσιν ἐπιστῆναι μὲν εὐθύς ὡς ἀποκτενοῦντα ξιφήρη τὸν Ῥωμαῖον, ἐκείνον δ' ἰδόντα δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἀναμείναι βραχὺν χρόνον, ὡς μὴ καταλίπη τὸ ζητούμενον ἀτελές, τὸν δὲ οὐ φροντίσαντα διαχρήσασθαι. Ὅτι μέντοι Μάρκελλος ἠλγησε καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ ἀνδρὸς ἀπεστράφη καθάπερ ἔναγῃ, τοὺς δὲ οἰκείους ἀνευρῶν ἐτίμησεν, ὁμολογεῖται.

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΓΡΑΓΧΟΣ

8. Ῥωμαῖοι τῆς τῶν ἀστυγειτόνων χώρας ὅσῃν ἀπετέμοντο πολέμῳ, τὴν μὲν ἐπίπρασσον, τὴν δὲ ποιούμενοι δημοσίαν ἐδίδοσαν νέμεσθαι τοῖς ἀκτήμοσι καὶ ἀπόροις τῶν πολιτῶν, ἀποφορὰν οὐ πολλὴν εἰς τὸ δημόσιον τελοῦσιν. Ἀρξαμένων δὲ τῶν πλουσίων ὑπερβάλλειν τὰς ἀποφορὰς καὶ τοὺς πένητας ἐξελαυνόντων, ἐγράφη νόμος οὐκ ἔῶν πλῆθρα γῆς ἔχειν πλείονα τῶν πεντακοσίων. Καὶ βραχὺν μὲν χρόνον ἐπέσχε τὴν πλεονεξίαν τὸ γράμμα τοῦτο καὶ τοῖς πένησιν ἐβοήθησε κατὰ χώραν μένουσιν ἐπὶ τῶν μεμισθωμένων καὶ νεμομένοις, ἦν ἕκαστος ἐξ ἀρχῆς εἶχε μοῖραν. Ὑστερον δὲ τῶν γεινιῶντων πλουσίων ὑποβλήτοις προσώποις μεταφερόντων τὰς μισθώσεις εἰς ἑαυτούς, τέλος δὲ φανερῶς ἤδη δι' ἑαυτῶν τὰ πλεῖστα κατεχόντων, ἐξωσθέντες οἱ πένητες οὔτε ταῖς στρατείας ἔτι προθύμους παρεῖχον ἑαυτούς, ἡμέλουν τε παίδων ἀνατροφῆς, ὥστε ταχὺ τὴν Ἰταλίαν ἅπασαν ὀλιγανδρίας ἐλευθέρων αἰσθῆσθαι, δεσμοτηρίων δὲ βαρβαρικῶν ἐμπεπλησθαι, δι' ὧν ἐγεώργουν οἱ πλούσιοι τὰ χωρία τοὺς πολίτας ἐξελάσαντες. Ἐπεχείρησε μὲν οὖν τῇ διορθώσει Γάιος Λαίλιος ὁ Σκιπίωνος ἐταῖρος, ἀντικρουσάντων δὲ τῶν δυνατῶν φοβηθεὶς τὸν θόρυβον καὶ παυσάμενος ἐπεκλήθη σοφὸς ἢ φρόνιμος· ἑκάτερον γὰρ ἐδόκει σημαίνειν ὁ σάπιενς. Ὁ Τιβέριος δὲ δήμαρχος ἀποδειχθεὶς εὐθύς ἐπ' αὐτὴν ὥρμησε τὴν πρᾶξιν, ὡς μὲν οἱ πλείστοι λέγουσι, Διοφάνους τοῦ ῥήτορος καὶ Βλοσσίου τοῦ φιλοσόφου παρορησάντων αὐτόν, ὧν ὁ μὲν Διοφάνης φυγὰς ἦν Μιτυληναῖος, ὁ δὲ αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας Κυμαῖος, Ἀντιπάτρου τοῦ Ταρσέως γεγονῶς ἐν ἄστει συνήθης καὶ τετιμημένος ὑπ' αὐτοῦ προσφωνήσσει γραμμάτων φιλοσόφων. Ἔνιοι δὲ καὶ Κορηλίαν συνεπαιτιῶνται τὴν μητέρα πολλάκις τοὺς υἱοὺς ὄνειδίζουσιν, ὅτι Ῥωμαῖοι Σκιπίωνος αὐτὴν ἔτι πενθεράν, οὐπω δὲ μητέρα.

Γράγγων προσαγορεύουσιν. Ἄλλοι δὲ Σπόριόν τινα Ποστούμιον αἴτιον γενέσθαι λέγουσιν, ἡλικιώτην τοῦ Τιβερίου καὶ πρὸς δόξαν ἐφάμιλλον αὐτῷ περὶ τὰς συνηγορίας, ὃν, ὡς ἐπα-
νῆλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας, εὐρῶν πολὺ τῇ δόξῃ καὶ τῇ δυνάμει
παρηλλαχότα καὶ θαυμαζόμενον, ἠθέλησεν, ὡς ἔοικεν, ὑπερβα-
λέσθαι πολιτεύματος παραβόλου καὶ μεγάλην προσδοκίαν ἔχον-
τος ἀψάμενος. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Γάϊος ἔν τινι βιβλίῳ γέ-
γραφεν εἰς Νομαντίαν πορευόμενον διὰ τῆς Τυρρηνίας τὸν Τι-
βέριον, καὶ τὴν ἔρημίαν τῆς χώρας ὄρῶντα καὶ τοὺς γεωρ-
γοῦντας ἢ νέμοντας οἰκέτας ἐπεισάκτους καὶ βαρβάρους, τότε
πρῶτον ἐπὶ νοῦν βαλέσθαι τὴν μυρίον κακῶν ἄρξασαν αὐτοῖς
πολιτείαν. Τὴν δὲ πλείστην αὐτὸς ὁ δῆμος ὄρμην καὶ φιλοτι-
μίαν ἐξῆψε, προκαλούμενος διὰ γραμμάτων αὐτὸν ἐν στοαῖς
καὶ τοίχοις καὶ μνήμασι καταγραφομένων ἀναλαβεῖν τοῖς πέ-
νησι τὴν δημοσίαν χώραν.

9. Οὐ μὴν ἐφ' αὐτοῦ γε συνέθηκε τὸν νόμον, τοῖς δὲ πρω-
τεύουσιν ἀρετῇ καὶ δόξῃ τῶν πολιτῶν συμβούλοις χρησάμενος,
ὧν καὶ Κράσσος ἦν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Μούκιος Σκαιβόλας ὁ νο-
μοδείκτης ὑπατεύων τότε καὶ Κλαύδιος Ἀππιος ὁ κηδεστὴς
τοῦ Τιβερίου. Καὶ δοκεῖ νόμος εἰς ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν το-
σαύτην μηδέποτε πραότερος γραφῆναι καὶ μαλακώτερος. Οὕς
γὰρ ἔδει δίκην τῆς ἀπειθείας δοῦναι καὶ μετὰ ζημίας, ἣν παρὰ
τοὺς νόμους ἔκαρποῦντο χώραν ἀφεῖναι, τούτους ἐκέλευσε τιμὴν
προσλαμβάνοντας ἐκβαίνειν, ὧν ἀδίκως ἐκέκτηντο, καὶ παραδέ-
χεσθαι τοὺς βοηθείας δεομένους τῶν πολιτῶν. Ἄλλὰ καίπερ
οὕτω τῆς ἐπανορθώσεως οὔσης εὐγνώμονος, ὁ μὲν δῆμος
ἠγάπα παρεῖς τὰ γεγενημένα παύσασθαι τὸ λοιπὸν ἀδικού-
μενος, οἱ δὲ πλούσιοι καὶ κτηματικοὶ πλεονεξία μὲν τὸν νό-
μον, ὄργῃ δὲ καὶ φιλονικία τὸν νομοθέτην δι' ἔχθους ἔχοντες
ἐπεχείρουν ἀποτρέπειν τὸν δῆμον, ὡς γῆς ἀναδασμὸν ἐπὶ
συγχύσει τῆς πολιτείας εἰσάγοντος τοῦ Τιβερίου καὶ πάντα
πράγματα κινουῦντος. Ἄλλ' οὐδὲν ἐπέβαινον· ὁ γὰρ Τιβέριος
πρὸς καλὴν ὑπόθεσιν καὶ δικαίαν ἀγωνιζόμενος λόγῳ καὶ φαν-

λότερα κοσμήσαι δυναμένῳ πράγματα δεινὸς ἦν καὶ ἄμαχος, ὅποτε τοῦ δήμου τῷ βήματι περικεχυμένου καταστὰς λέγοι περὶ τῶν πενήτων, ὡς τὰ μὲν θηρία τὰ τὴν Ἰταλίαν νεμόμενα καὶ φωλεὸν ἔχει καὶ κοιταῖόν ἐστιν αὐτῶν ἐκάστω καὶ καταδύσεις, τοῖς δὲ ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας μαχομένοις καὶ ἀποθνήσκουσιν ἀέρος καὶ φωτός, ἄλλου δὲ οὐδενὸς μέτεστιν, ἀλλ' ἄοικοι καὶ ἀνίδρωτοι μετὰ τέκνων πλανῶνται καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ αὐτοκράτορες ψεύδονται τοὺς στρατιώτας ἐν ταῖς μάχαις παρακαλοῦντες ὑπὲρ τάφων καὶ ἱερῶν ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους· οὐδενὶ γάρ ἐστιν οὐ βωμὸς πατρῶος, οὐκ ἤριον προγονικὸν τῶν τοσοῦτων Ῥωμαίων, ἀλλ' ὑπὲρ ἄλλοτρίας τρυφῆς καὶ πλοῦτου πολεμοῦσι καὶ ἀποθνήσκουσι, κύριοι τῆς οἰκουμένης εἶναι λεγόμενοι, μίαν δὲ βῶλον ἰδίαν οὐκ ἔχοντες.

10. Τούτους ἀπὸ φρονήματος μεγάλου καὶ πάθους ἀληθινοῦ τοὺς λόγους κατιόντας εἰς τὸν δῆμον ἐνθουσιῶντα καὶ συνεξανιστάμενον οὐδεὶς ὑφίστατο τῶν ἐναντιῶν. Ἐάσαντες οὖν τὸ ἀντιλέγειν ἐπὶ Μάρκον Ὀκτάβιον τρέπονται τῶν δημάρχων ἓνα, νεανίαν ἐμβροθῆ τὸ ἦθος καὶ κόσμον, ἐταῖρον δὲ τοῦ Τιβερίου καὶ συνήθη. Διὸ τὸ μὲν πρῶτον αἰδούμενος ἐκεῖνον ἀνεδύετο· πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν δεομένων καὶ λιπαρῶντων ὥσπερ ἐκβιασθεὶς ἀντικαθίστατο τῷ Τιβερίῳ καὶ διεκρούετο τὸν νόμον. Ἔστι δὲ τοῦ κωλύοντος ἐν τοῖς δημάρχοις τὸ κράτος· οὐδὲν γὰρ οἱ πολλοὶ κελεύοντες περαίνουσι ἐνός ἐνισταμένου. Πρὸς τοῦτο παροξυνθεὶς ὁ Τιβέριος τὸν μὲν φιλόανθρωπον ἐπανείλετο νόμον, τὸν δὲ ἡδίω τε τοῖς πολλοῖς καὶ σφοδρότερον ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰσέφερε ἤδη κελεύων ἐξίστασθαι τῆς χώρας, ἣν ἐκέκτηντο παρὰ τοὺς προτέρους νόμους. Ἦσαν οὖν ὁμοῦ τι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀγῶνες αὐτῷ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐν οἷς, καίπερ ἐξ ἄκρας σπουδῆς καὶ φιλονικίας ἀντρεΐδοντες, οὐδὲν εἰπεῖν λέγονται περὶ ἀλλήλων φαῦλον οὐδὲ ῥῆμα προπεσεῖν θιάτρου πρὸς τὸν ἕτερον δι' ὄργην ἀνεπιτήδειον. Οὐ γὰρ μόνον ἐν βακχεύμασιν, ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ ἐν φιλοτιμίαις καὶ ὄργαις τὸ πεφυκέναι κα-

λῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως ἐφίστησι καὶ κατακοσμεῖ τὴν διάνοιαν. Ἐπεὶ δὲ ἑώρα τὸν Ὀκτάβιον ἐνεχόμενον τῷ νόμῳ καὶ κατέχοντα τῆς δημοσίας χώρας συχνὴν ὁ Τιβέριος, ἔδειτο παρεῖναι τὴν φιλονικίαν, ὑφιστάμενος αὐτῷ τὴν τιμὴν ἀποδώσειν ἐκ τῶν ἰδίων, καίπερ οὐ λαμπρῶν ὄντων. Οὐκ ἀνασχομένου δὲ τοῦ Ὀκταβίου, διαγράμματι τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἀπάσας ἐκώλυσε χρηματίζειν, ἄχρι ἂν ἡ περὶ τοῦ νόμου διενεχθῆ ᾗ ψήφος· τῷ δὲ τοῦ Κρόνου ναῶ σφραγίδας ἰδίας ἐπέβαλεν, ὅπως οἱ ταμίαι μηδὲν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνοιεν μηδ' εἰσφέροιεν, καὶ τοῖς ἀπειθήσασι τῶν στρατηγῶν ζημίαν ἐπεκήρυξεν, ὥστε πάντας ὑποδείσαντας ἀφείναι τὴν ἐκάστῳ προσήκουσαν οἰκονομίαν. Ἐντεῦθεν οἱ κτηματικοὶ τὰς μὲν ἐσθῆτας μετέβαλον καὶ περιήεσαν οἰκτροὶ καὶ ταπεινοὶ κατὰ τὴν ἀγοράν, ἐπεβούλευον δὲ τῷ Τιβερίῳ κρύφα καὶ συνίστασαν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ἀναιρήσοντας, ὥστε κἀκεῖνον οὐδενὸς ἀγνοοῦντος ὑποζώννυσθαι ξιφίδιον ληστρικόν, ὃ δόλωνα καλοῦσι.

11. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἡμέρας καὶ τὸν δῆμον αὐτοῦ καλοῦντος ἐπὶ τὴν ψήφον, ἤρπασθησαν ὑπὸ τῶν πλουσίων αἱ ὕδρια καὶ τὰ γινόμενα πολλὴν εἶχε σύγχυσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν περὶ Τιβέριον πλήθει βιάσασθαι δυναμένων καὶ συστρεφομένων ἐπὶ τοῦτο, Μάλλιος καὶ Φούλβιος, ἄνδρες ὑπατικοί, προσπεσόντες τῷ Τιβερίῳ καὶ χειρῶν ἀπτόμενοι καὶ δακρύοντες ἔδέοντο παύσασθαι. Τοῦ δὲ καὶ τὸ μέλλον ὅσον οὐπω δεινὸν ἤδη συμφρονοῦντος καὶ δι' αἰδῶ τῶν ἀνδρῶν πυθομένου, τί κελεύουσι πράττειν αὐτόν, οὐκ ἔφασαν ἀξίωχρον εἶναι πρὸς τηλικαύτην συμβουλίαν, ἐπιτρέψαι δὲ τῇ βουλῇ κελεύοντες καὶ δεόμενοι συνέπεισαν. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέβαινον ἢ βουλή συνελθοῦσα διὰ τοὺς πλουσίους ἰσχύοντας ἐν αὐτῇ, τρέπεται πρὸς ἔργον οὐ νόμιμον οὐδ' ἐπιεικές, ἀφελέσθαι τῆς ἀρχῆς τὸν Ὀκτάβιον, ἀμηχανῶν ἄλλως ἐπαγαγεῖν τῷ νόμῳ τὴν ψήφον. Καὶ πρῶτον μὲν ἔδειτο φανερῶς αὐτοῦ, λόγους τε προσφέρων φιλανθρώπους καὶ χειρῶν ἀπτόμενος, ἐνδοῦναι καὶ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ δίκαια μὲν ἀξιοῦντι, μικρὰ δὲ ἀντὶ μεγάλων πόνων καὶ κινδύνων ληψομένῳ. Διω-

θουμένου δὲ τοῦ Ὀκταβίου τὴν ἔντευξιν, ὑπειπὼν ὁ Τιβέριος, ὡς οὐκ ἔστιν ἄρχοντας ἀμφοτέρους καὶ περὶ πραγμάτων μεγάλων ἀπ' ἴσης ἐξουσίας διαφερομένους ἄνευ πολέμου διεξελεθῆναι τὸν χρόνον, ἐν ἴαμα τούτου μόνον ὄραν ἔφη, τὸ παύσασθαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἕτερον. Καὶ περὶ αὐτοῦ γε προτέρου τὸν Ὀκτάβιον ἐκέλευσε τῷ δήμῳ ψῆφον ἀναδοῦναι· καταβήσεσθαι γὰρ εὐθύς ἰδιώτης γενόμενος, ἂν τοῦτο δόξη τοῖς πολίταις. Τοῦ δὲ Ὀκταβίου μὴ θέλοντος αὐτὸς ἔφη περὶ ἐκείνου ψῆφον ἀναδώσειν, ἔὰν μὴ μεταγνῶ βουλευσάμενος.

12. Καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν· τῇ δ' ὑστεραία τοῦ δήμου συνελθόντος ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα πάλιν ἐπειρᾶτο πείθειν τὸν Ὀκτάβιον· ὡς δὲ ἦν ἀμετάπειστος, εἰσήνεγκε νόμον ἀφαιρούμενον αὐτοῦ τὴν δημαρχίαν, καὶ τοὺς πολίτας εὐθύς ἐκάλει τὴν ψῆφον ἐπιφέροντας. Οὐδῶν δὲ πέντε καὶ τριάκοντα φυλῶν, ὡς αἱ δεκαεπτὰ τὴν ψῆφον ἐπενηνόχουσαν καὶ μιᾶς ἔτι προσγενομένης ἔδει τὸν Ὀκτάβιον ἰδιώτην γενέσθαι, κελεύσας ἐπισχεῖν αὐτῆς ἔδειτο τοῦ Ὀκταβίου καὶ περιέβαλεν αὐτὸν ἐν ὄψει τοῦ δήμου καὶ κατησπάζετο λιπαρῶν καὶ δεόμενος μὴτ' ἑαυτὸν ἄτιμον περιδεῖν γενόμενον μὴτ' ἐκείνῳ βαρέος οὕτω καὶ σκυθρωποῦ πολιτεύματος αἰτίαν προσάφαι. Τούτων τῶν δεήσεων οὐ παντελῶς ἀτεγκτον οὐδ' ἀτενῆ λέγουσιν ἀκροᾶσθαι τὸν Ὀκτάβιον, ἀλλὰ καὶ δακρῶν ὑποπίμπλασθαι τὰ ὄμματα καὶ σιωπᾶν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ὡς μέντοι πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς κτηματικούς συνεστῶτας ἀπέβλεψεν, αἰδεσθεῖς δοκεῖ καὶ φοβηθεῖς τὴν παρ' ἐκείνοις ἀδοξίαν ὑποστῆναι πᾶν δεινὸν οὐκ ἀγεννῶς καὶ κελεύσαι πράττειν ὁ βούλεται τὸν Τιβέριον. Οὕτω δὲ τοῦ νόμου κυρωθέντος ὁ μὲν Τιβέριος τῶν ἀπελευθέρων τινὶ προσέταξεν ἀπὸ τοῦ βήματος ἔλκύσαι τὸν Ὀκτάβιον· ἐχοῆτο δὲ ὑπρέταις ἀπελευθέρους ἰδίους, καὶ τοῦτο τὴν ὄψιν οἰκτροτέραν τοῦ Ὀκταβίου παρέσχεν ἔλκομένου πρὸς ὕβριν. Ὁ δὲ δῆμος ἐφώρμησεν αὐτῷ, καὶ τῶν πλουσίων συνδραμόντων καὶ διασχόντων τὰς χεῖρας, ὁ μὲν Ὀκτάβιος ἐσώθη μόλις ἑξαρπαγείς καὶ διαφυγὼν τὸν ὄχλον,

οϊκέτην δὲ αὐτοῦ πιστὸν ἔμπροσθεν ἐστῶτα καὶ προτεταγμένον ἐξετύφλωσαν, ἄκοντος τοῦ Τιβερίου καὶ πρὸς τὸν θόρυβον, ὡς ἦσθετο τὰ γινόμενα, πολλῇ σπουδῇ καταδραμόντος.

13. Ἐκ τούτου κυροῦται μὲν ὁ περὶ τῆς χώρας νόμος, αἰροῦνται δὲ τρεῖς ἄνδρες ἐπὶ τὴν διάκρισιν καὶ διανομήν, αὐτὸς Τιβέριος καὶ Κλαύδιος Ἄππιος ὁ πενθερὸς καὶ Γάϊος Γράγχος ὁ ἀδελφός, οὐ παρὼν οὗτος, ἀλλὰ ὑπὸ Σκιπίωνι πρὸς Νομαντίαν στρατευόμενος. Ταῦτα τοῦ Τιβερίου διαπραξαμένου καθ' ἡσυχίαν μηδενὸς ἐνισταμένου, καὶ πρὸς τούτοις δήμαρχον ἀντικαταστήσαντος οὐδένα τῶν ἐπιφανῶν, ἀλλὰ Μούκιόν τινα, πελάτην αὐτοῦ, πρὸς πάντα δυσχεραίνοντες οἱ δυνατοὶ καὶ φοβούμενοι τοῦ Τιβερίου τὴν αὔξησιν ἐν τῇ βουλῇ προεπιηλάκιζον αὐτόν, αἰτουμένῳ μὲν, ὡς ἔθος ἐστίν, ἐκ δημοσίου σκηνῆν, ὅπως ἔχοι διανέμων τὴν χώραν, οὐ δόντες, ἐτέρων ἐπ' ἐλάττωσι χρεῖαις πολλάκις λαβόντων, ἀνάλωμα δὲ εἰς ἑκάστην ἡμέραν ἐννέα ὀβολοὺς τάξαντες, εἰσηγουμένου ταῦτα Ποπλίου Νασικᾶ καὶ δεδωκότος ἑαυτὸν εἰς τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ἀφειδῶς· πλείστην γὰρ ἐκέκτητο γῆν δημοσίαν καὶ χαλεπῶς ἔφερεν ἐκβαίνειν αὐτῆς ἀναγκαζόμενος. Ὁ δὲ δῆμος ἔτι μᾶλλον ἐξεκάετο· καὶ φίλου τινὸς τῷ Τιβερίῳ τελευτήσαντος αἰφνιδίως καὶ σημείων τῷ νεκρῷ μοχθηρῶν ἐπιδραμόντων, βοῶντες ὑπὸ φαρμάκων ἀνηρηθῆαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὴν ἐκφορὰν συνέδραμον καὶ τὸ λέχος ἦραντο καὶ θαπτομένῳ παρέστησαν, οὐ φαύλως ὑπονοῆσαι τὴν φαρμακείαν δόξαντες. Ἐρράγη γὰρ ὁ νεκρὸς καὶ διεφθορότων ὑγρῶν πλήθος ἐξέβλυσεν, ὥστε ἀποσβέσαι τὴν φλόγα· καὶ φερόντων ἄλλην αὐθις οὐκ ἐκάετο πρὶν εἰς ἕτερον τόπον μετακομισθῆναι, καὶ πολλὰ πραγματευσαμένων μόλις ἦψατο τὸ πῦρ αὐτοῦ. Πρὸς ταῦτα τοὺς πολλοὺς ἔτι μᾶλλον ὁ Τιβέριος παροξύνων μετέβαλε τὴν ἐσθῆτα, καὶ τοὺς παῖδας προαγαγὼν ἐδεῖτο τοῦ δήμου τούτων κήδεσθαι καὶ τῆς μητρὸς, ὡς αὐτὸς ἀπεγνωκὸς ἑαυτόν.

14. α) Ἐπεὶ δὲ τοῦ Φιλομήτορος Ἀττάλου τελευτήσαντος Εὐδήμος ὁ Περγαμηνὸς ἀνήνεγκε διαθήκην, ἐν ἣ κληρονόμος

ἐγγράπτο τοῦ βασιλέως ὁ Ῥωμαίων δῆμος, εὐθύς ὁ Τιβέριος δημαγωγῶν εἰσήνεγκε νόμον, ὅπως τὰ βασιλικὰ χρήματα κομισθέντα τοῖς τὴν χώραν διαλαγχάνουσι τῶν πολιτῶν ὑπάρχοι πρὸς κατασκευὴν καὶ γεωργίας ἀφορμῆν. Περὶ δὲ τῶν πόλεων, ὅσαι τῆς Ἀττάλου βασιλείας ἦσαν, οὐδὲν ἔφη τῇ συγκλήτῳ βουλεύεσθαι προσήκειν, ἀλλὰ τῷ δήμῳ γνώμην αὐτὸς προθήσειν. Ἐκ τούτου μάλιστα προσέκρουσε τῇ βουλῇ· καὶ Πομπηῖος μὲν ἀναστὰς ἔφη γεινιᾶν τῷ Τιβερίῳ καὶ διὰ τοῦτο γινώσκειν Εὐδημον αὐτῷ τὸν Περγαμηνὸν τῶν βασιλικῶν διάδημα δεδωκότα καὶ πορφύραν, ὡς μέλλοντι βασιλεύειν ἐν Ῥώμῃ, Κόιντος δὲ Μέτελλος ὠνειδίσει τὸν Τιβέριον, ὅτι τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τιμητεύοντος, ὁσάκις ἀναλύοι μετὰ δεῖπνον οἴκαδε, τὰ φῶτα κατεσβέννυσαν οἱ πολῖται φοβούμενοι, μὴ πορρωτέρω τοῦ μετρίου δόξωσιν ἐν συνουσίαις εἶναι καὶ πότοις, τούτῳ δὲ παραφαίνουσι νυκτὸς οἱ θρασύτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν δημοτῶν.

β) Τίτος δ' Ἄννιος, οὐκ ἐπιεικὴς μὲν οὐδὲ σώφρων ἄνθρωπος, ἐν δὲ λόγοις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἄμαχος εἶναι δοκῶν, εἰς ὄρισμόν τινα προυκαλεῖτο τὸν Τιβέριον, ἧ μὴν ἱερὸν ὄντα καὶ ἄσυλον ἐκ τῶν νόμων ἠτιμωκέναι τὸν συνάρχοντα. Θορυβούντων δὲ πολλῶν ἐκπηδήσας ὁ Τιβέριος τὸν τε δῆμον συνεκάλει καὶ τὸν Ἄννιον ἀχθῆναι κελεύσας ἐβούλετο κατηγορεῖν. Ὁ δὲ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ δόξῃ πολὺ λειπόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ δεινότητα κατεδύετο, καὶ παρεκάλει μικρὰ πρὸ τῶν λόγων ἀποκρίνασθαι τὸν Τιβέριον. Συγχωροῦντος δὲ ἐρωτᾶν ἐκείνου καὶ σιωπῆς γενομένης εἶπεν ὁ Ἄννιος· «Ἄν σὺ μὲν ἀτιμοῦν με βούλη καὶ προπηλακίζεις, ἐγὼ δὲ τινα τῶν ὧν ἐπικαλέσωμαι συναρχόντων, ὁ δὲ ἀναβῆ βοηθήσων, σὺ δὲ ὀργισθῆς, ἄρα γε αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήσῃς;» Πρὸς ταύτην λέγεται τὴν ἐρώτησιν οὕτω διαπορηθῆναι τὸν Τιβέριον, ὥστε πάντων ὄντα καὶ τὸ λέγειν ἑτοιμώτατον καὶ τὸ θαρρεῖν ἰταμώτατον ἀποσιωπῆσαι.

15. Τότε μὲν οὖν διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν· αἰσθανόμενος

δὲ τῶν πολιτευμάτων τὸ περὶ τὸν Ὀκτάβιον οὐ τοῖς δυνατοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἐπαχθέστερον ὄν (μέγα γάρ τι καὶ καλὸν ἐδόκει τὸ τῶν δημάρχων ἀξίωμα μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης διατετηρημένον ἀνηρῆσθαι καὶ καθυβρίσθαι), λόγον ἐν τῷ δήμῳ διεξῆλθεν, οὗ μικρὰ παραθέσθαι τῶν ἐπιχειρημάτων οὐκ ἄτοπον ἦν, ὥστε ὑπονοηθῆναι τὴν πιθανότητα καὶ πυκνότητα τοῦ ἀνδρός. Ἔφη γὰρ ἱερὸν τὸν δήμαρχον εἶναι καὶ ἄσυλον, ὅτι τῷ δήμῳ καθωσίωνται καὶ τοῦ δήμου προέστηκεν. Ἄν οὖν μεταβαλλόμενος τὸν δῆμον ἀδικῆ καὶ τὴν ἰσχὺν κολούῃ καὶ παραιρῆται τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπεστέρηκε τῆς τιμῆς, ἐφ' οἷς ἔλαβεν, οὐ ποιῶν ἐπεὶ καὶ τὸ Καπιτώλιον κατασκάπτοντα καὶ τὸ νεώριον ἐμπιπράντα δήμαρχον εἶαν δεήσει. Καὶ ταῦτα μὲν ποιῶν δήμαρχός ἐστι πονηρός· ἐὰν δὲ καταλύῃ τὸν δῆμον, οὐ δήμαρχός ἐστι. Πῶς οὖν οὐ δεινόν, εἰ τὸν μὲν ὑπάτον ὁ δήμαρχος ἄξει, τὸν δὲ δήμαρχον οὐκ ἀφαιρήσεται τὴν ἐξουσίαν ὁ δῆμος, ὅταν αὐτῇ κατὰ τοῦ δεδωκότος χρῆται; καὶ γὰρ ὑπάτον καὶ δήμαρχον ὁμοίως δῆμος αἰρεῖται. Καὶ μὴν ἢ γε βασιλεία πρὸς τῷ πᾶσαν ἀρχὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ συλλαβοῦσα καὶ ταῖς μεγίσταις ἱερουργίαις καθωσίωνται πρὸς τὸ θεῖον· ἀλλὰ Ταρκύνιον ἐξέβαλεν ἢ πόλις ἀδικούντα καὶ δι' ἐνὸς ἀνδρός ὕβριν ἢ πάτριος ἀρχὴ καὶ κτίσασα τὴν Ῥώμην κατελύθη. Τί δὲ οὕτως ἅγιον ἐν Ῥώμῃ καὶ σεμνόν, ὡς αἱ περιέπουσαι παρθένοι καὶ φυλάττουσαι τὸ ἀφθιτον πῦρ; ἀλλ' εἴ τις ἂν ἀμάρτη αὐτῶν, ζῶσα κατορύσσεται· τὸ γὰρ ἄσυλον οὐ φυλάττουσιν ἀσεβοῦσαι εἰς τοὺς θεοὺς, ὃ διὰ τοὺς θεοὺς ἔχουσιν. Οὐκ οὐδὲ δήμαρχος ἀδικῶν δῆμον ἔχειν τὴν διὰ τὸν δῆμον ἀσυλίαν δίκαιός ἐστιν· ἢ γὰρ ἰσχύει δυνάμει, ταύτην ἀναιρεῖ. Καὶ μὴν εἰ δικαίως ἔλαβε τὴν δημαρχίαν, τῶν πλείστων φυλῶν ψηφισαμένων, πῶς οὐχὶ κἂν ἀφαιρεθείη δικαιοτέρον πασῶν ἀποψηφισαμένων; Ἱερὸν δὲ καὶ ἄσυλον οὐδὲν οὕτως ἐστίν, ὡς τὰ τῶν θεῶν ἀναθήματα· χρῆσθαι δὲ τούτοις καὶ κινεῖν καὶ μεταφέρειν, ὡς βούλεται, τὸν δῆμον οὐδεὶς κωλύειν. Ἐξῆν οὖν αὐτῷ καὶ τὴν δημαρχίαν ὡς ἀνάθημα με-

τενεγκεῖν εἰς ἕτερον. Ὅτι δὲ οὐκ ἄσυλον οὐδὲ ἀναφαίρετον ἡ ἀρχή, δῆλόν ἐστι τῷ πολλάκις ἔχοντας ἀρχήν τινὰς ἐξόμνυσθαι καὶ παραιτεῖσθαι δι' αὐτῶν.

16. Τοιαῦτα μὲν ἦν τὰ κεφάλαια τῆς τοῦ Τιβερίου δικαιολογίας. Ἐπεὶ δὲ συνορῶντες οἱ φίλοι τὰς ἀπειλὰς καὶ τὴν σύστασιν ᾗοντο δεῖν ἐτέρας περιέχεσθαι δημαρχίας εἰς τὸ μέλλον, αὐθις ἄλλοις νόμοις ἀνελάμβανε τὸ πλῆθος, τοῦ τε χρόνου τῶν στρατειῶν ἀφαιρῶν καὶ διδοῦς ἐπικαλεῖσθαι τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν δικαστῶν καὶ τοῖς κρίνουσι τότε, συγκλητικοῖς οὔσι, καταμειγνύς ἐκ τῶν ἱππέων τὸν ἴσον ἀριθμὸν καὶ πάντα τρόπον ἤδη τῆς βουλῆς τὴν ἰσχὴν κολούων πρὸς ὄργην καὶ φιλονικίαν μᾶλλον ἢ τὸν τοῦ δικαίου καὶ συμφέροντος λογισμόν. Ἐπεὶ δὲ τῆς ψήφου φερομένης ἦσθοντο τοὺς ἐναντίους κρατοῦντας (οὐ γὰρ παρῆν ἅπας ὁ δῆμος), πρῶτον μὲν εἰς βλασφημίας τραπόμενοι τῶν συναρχόντων εἶλον τὸν χρόνον· ἔπειτα τὴν ἐκκλησίαν ἀφῆκαν, εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀπαντᾶν κελεύσαντες. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἀγορὰν καταβάς ὁ Τιβέριος ἰκέτευε τοὺς ἀνθρώπους ταπεινὸς καὶ δεδακρυμένος, ἔπειτα δεδοικέναι φήσας, μὴ νυκτὸς ἐκκόψωσι τὴν οἰκίαν οἱ ἐχθροὶ καὶ διαφθειρώσιν αὐτόν, οὕτω τοὺς ἀνθρώπους διέθηκεν, ὥστε περὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ παμπόλλους τινὰς αὐλίσασθαι καὶ διανυκτερεῦσαι παραφυλάττοντας.

17. Ἄμα δ' ἡμέρα παρῆν ὁ τὰς ὄρνιθας, αἷς διαμαντεύονται, κομίζων καὶ προέβαλλε τροφήν αὐταῖς. Αἱ δ' οὐ προῆλθον, εἰ μὴ μία μόνη, διωσείσαντος εὖ μάλα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἀγγεῖον οὐδὲ αὐτὴ δὲ τῆς τροφῆς ἔθιγεν, ἀλλ' ἐπάρασα τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα καὶ παρατείνασα τὸ σκέλος πάλιν εἰς τὸ ἀγγεῖον κατέφυγε. Τοῦτο καὶ τοῦ προτέρου σημείου τὸν Τιβέριον ἀνέμνησεν. Ἦν γὰρ αὐτῷ κράνος, ᾧ πρὸς τὰς μάχας ἐχρῆτο, κεκοσμημένον ἐκπρεπῶς καὶ διάσημον· εἰς τοῦτο καταδύντες ὄφεις ἔλαθον ἐντεκόντες ᾧ, καὶ ταῦτα ἐξεγλύψαντο. Διὸ καὶ μᾶλλον ὁ Τιβέριος τοῖς περὶ τὰς ὄρνιθας ἐταράττετο. Προῆι δὲ ὁμοως, ἄνω τὸν δῆμον ἠθροῖσθαι περὶ τὸ Καπιτώ-

λιον πυνθανόμενος· καὶ πρὶν ἐξελθεῖν προσέπταισε πρὸς τὸν οὐδὸν, σφοδρῶς οὕτω πληγῆς γενομένης, ὥστε τὸν μὲν ὄνυχα τοῦ μεγάλου δακτύλου ῥαγῆναι, τὸ δὲ αἷμα διὰ τοῦ ὑποδήματος ἔξω φέρεσθαι. Μικρὸν δὲ αὐτοῦ προελθόντος ὠφθησαν ὑπὲρ κεράμιον μαχόμενοι κόρακες ἐν ἀριστερᾷ· καὶ πολλῶν, ὡς εἰκός, ἀνθρώπων παρερχομένων κατ' αὐτὸν τὸν Τιβέριον λίθος ἀποσθεῖς ὑπὸ θάτερου τῶν κοράκων ἔπεσε παρὰ τὸν πόδα. Τοῦτο καὶ τοὺς θραυστάτους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπέστησεν· ἀλλὰ Βλόσσιος ὁ Κυμαῖος παρὼν αἰσχύνην ἔφη καὶ κατήφειαν ἂν εἶναι πολλήν, εἰ Τιβέριος, Γράγχου μὲν υἱός, Ἄφρικανοῦ δὲ Σκιπίωνος θυγατριδοῦς, προστάτης δὲ τοῦ Ῥωμαίων δήμου, κόρακα δείσας οὐχ ὑπακούσειε τοῖς πολίταις καλοῦσι· τοῦτο μέντοι τὸ αἰσχρὸν οὐκ ἐν γέλῳτι θήσεσθαι τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' ὡς τυραννοῦντος καὶ τρυφῶντος ἤδη καταβοήσεσθαι πρὸς τὸν δῆμον. Ἔμα δὲ καὶ προσέθεον πολλοὶ τῷ Τιβερίῳ παρὰ τῶν ἐν Καπιτωλίῳ φίλων, ἐπείγεσθαι κελεύοντες, ὡς τῶν ἐκεῖ καλῶς ἔχόντων. Καὶ τὰ γε πρῶτα λαμπρῶς ἀπήντα τῷ Τιβερίῳ, φανέντι μὲν εὐθύς ἀραμένον βοῆν φίλιον, ἀναβαίνοντα δὲ προθύμως δεχομένων καὶ περὶ αὐτόν, ὡς μηδεὶς πελάσειεν ἀγνώς, ταττομένων.

18. Ἀρξαμένου δὲ πάλιν τοῦ Μουκίου τὰς φυλάς ἀναγορεύειν, οὐδὲν ἐπεραίνετο τῶν εἰωθότων διὰ τὸν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων θόρυβον, ὠθομένων καὶ ὠθούντων τοὺς ἐναντίους εἰσβιαζομένους καὶ ἀναμειγνυμένους. Ἐν δὲ τούτῳ Φούλβιος Φλάκκος ἀπὸ βουλῆς ἀνῆρ εἰς ἐμφανὲς καταστάς, ὡς οὐκ ἦν φθεγγόμενον ἐφικέσθαι, διεσήμηγε τῇ χειρὶ φράσαι τι βουλόμενον αὐτὸν ἰδίᾳ τῷ Τιβερίῳ. Καὶ κελεύσαντος ἐκείνου διασχεῖν τὸ πλῆθος ἀναβάς μόλις καὶ προσελθὼν ἀπήγγειλεν, ὅτι τῆς βουλῆς συγκαθεζομένης οἱ πλούσιοι τὸν ὑπατον μὴ πείθοντες αὐτοὶ διανοοῦνται καθ' αὐτοὺς ἀποκτινῦναι τὸν Τιβέριον, πολλοὺς ἐπὶ τοῦτο δούλους καὶ φίλους ὀπλισμένους ἔχοντες.

19. Ὡς οὖν ταῦτα τοῖς περὶ αὐτὸν ἐξηγγειλεν ὁ Τιβέριος, οὗτοι μὲν εὐθύς τὰς τε τηβέννους περιεζώννυντο καὶ τὰ τῶν

ὑπηρετῶν δόρατα συγκλῶντες, οἷς ἀνείργουσι τὸν ὄχλον, διελάμβανον ὡς ἀμυνόμενοι τοῖς κλάσμασι τοὺς ἐπερχομένους. Τῶν δὲ ἀπωτέρω θαυμαζόντων τὰ γινόμενα καὶ πυθνανομένων, ὁ Τιβέριος ἤψατο τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς, ἐνδεικνύμενος τῇ ὄψει τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ τῆς φωνῆς οὐκ ἐπήκουον. Οἱ δὲ ἐναντίοι τοῦτο ἰδόντες ἔθεον πρὸς τὴν βουλὴν ἀπαγγέλλοντες αἰτεῖν διάδημα τὸν Τιβέριον· καὶ τούτου σημεῖον εἶναι τὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιθιγγάνειν. Πάντες μὲν οὖν ἔθορουβήθησαν· ὁ δὲ Νασικᾶς ἡξίου τὸν ὕπατον τῇ πόλει βοηθεῖν καὶ καταλύειν τὸν τύραννον. Ἀποκριναμένου δὲ πρῶως ἐκείνου βίας μὲν οὐδεμιᾶς ὑπάρξειν οὐδὲ ἀναιρήσειν οὐδένα τῶν πολιτῶν ἄκριτον, εἰ μέντοι ψηφίσαιτό τι τῶν παρανόμων ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ Τιβερίου πεισθεὶς ἢ βιασθεὶς, τοῦτο κύριον μὴ φυλάξειν, ἀναπηδήσας ὁ Νασικᾶς «Ἐπεὶ τοίνυν» ἔφη «προδίδωσιν ὁ ἄρχων τὴν πόλιν, οἱ βουλόμενοι τοῖς νόμοις βοηθεῖν ἀκολουθεῖτε». Καὶ ταῦτα λέγων ἅμα καὶ τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου θέμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐχώρει πρὸς τὸ Καπιτώλιον. Ἐκαστος δὲ τῶν ἐπομένων αὐτῷ τῇ χειρὶ τὴν τήβεννον περιελίξας ἐώθει τοὺς ἐμποδῶν, οὐδενὸς ἐνισταμένου πρὸς τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ φευγόντων καὶ πατούντων ἀλλήλους. Οἱ μὲν οὖν περὶ αὐτοὺς ῥόπαλα καὶ σκυτάλας ἐκόμιζον οἴκοθεν· αὐτοὶ δὲ τῶν δίφρων καταγνυμένων ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὄχλου τὰ κλάσματα καὶ τοὺς πόδας λαμβάνοντες ἀνέβαινον ἐπὶ τὸν Τιβέριον ἅμα παίοντες τοὺς προτεταγμένους. Καὶ τούτων μὲν ἦν τροπὴ καὶ φόνος· αὐτοῦ δὲ τοῦ Τιβερίου φεύγοντος ἀντελάβετό τις τῶν ἱματίων. Ὁ δὲ τὴν τήβεννον ἀφείσκει καὶ φεύγων ἐν τοῖς χιτῶσιν ἐσφάλῃ καὶ κατηνέχθη περὶ τινος τῶν πρὸ αὐτοῦ πεπτωκότας. Ἀνιστάμενον δὲ αὐτὸν ὁ μὲν ἐμφανῶς καὶ πρῶτος εἰς τὴν κεφαλὴν πατάξας ποδὶ δίφρου Πόπλιος ἦν Σατυρηῆιος, εἰς τῶν συναρχόντων· τῆς δὲ δευτέρας ἀντεποιεῖτο πληγῆς Λεύκιος Ροῦφος, ὡς ἐπὶ καλῷ τινι σεμνυνόμενος. Τῶν δὲ ἄλλων ἀπέθανον ὑπὲρ τριακοσίους ξύλοις καὶ λίθοις συγκοπέντες, σιδήρῳ δὲ οὐδεὶς.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΣΥΛΛΑΣ

12. Σύλλας ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὸν στόλον κινῶν τὰς μὲν ἄλλας πόλεις εὐθύς εἶχεν ἐπιπρεσβευομένας καὶ καλούσας, ταῖς δὲ Ἀθήναις διὰ τὸν τύραννον Ἀριστίωνα βασιλεύεσθαι ἠναγκασμέναις ἄθρους ἐπέστη καὶ τὸν Πειραιᾶ ἐπολιόρκει, μηχανὴν τε πᾶσαν ἐφιστὰς καὶ μάχας παντοδαπὰς ποιούμενος. Καίτοι χρόνον οὐ πολὺν ἀνασχομένῳ παρῆν ἀκινδύνως ἐλεῖν τὴν ἄνω πόλιν, ὑπὸ λιμοῦ συνηγμένην ἤδη εἰς τὸν ἔσχατον καιρὸν· ἀλλ' ἐπειγόμενος εἰς Ῥώμην καὶ δεδιὼς τὸν ἐκεῖ νεωτερισμὸν, πολλοῖς μὲν κινδύνοις, πολλαῖς δὲ μάχαις, μεγάλαις δὲ δαπάναις κατέσπευδε τὸν πόλεμον. Ἐπιλιπούσης δὲ τῆς ὕλης διὰ τὸ κόπτεσθαι πολλὰ τῶν ἔργων περικλόμενα τοῖς αὐτῶν βρίθῃσι καὶ πυρπολεῖσθαι βαλλόμενα συνεχῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐπεχείρησε τοῖς ἱεροῖς ἄλσεσι, καὶ τὴν τε Ἀκαδήμειαν ἔκειρε δενδροφροσώτην προαστείων οὖσαν καὶ τὸ Λύκειον. Ἐπεὶ δὲ καὶ χρημάτων ἔδει πολλῶν πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκίνει τὰ τῆς Ἑλλάδος ἄστυα, τοῦτο μὲν ἔξ Ἐπιδαύρου, τοῦτο δὲ ἔξ Ὀλυμπίας τὰ κάλλιστα καὶ πολυτελέστατα τῶν ἀναθημάτων μεταπεμπόμενος. Ἐγραψε δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν εἰς Δελφούς, ὅτι τὰ χρήματα τοῦ θεοῦ βέλτιον εἴη κομισθῆναι πρὸς αὐτόν· ἢ γὰρ φυλάξειν ἀσφαλέστερον ἢ καὶ ἀποχρησάμενος ἀποδώσειν οὐκ ἐλάττω· καὶ τῶν φίλων ἀπέστειλε Κάφιν τὸν Φωκέα κελεύσας σταθμῶ παραλαβεῖν.

13. Δεινὸς τις ἄρα καὶ ἀπαραίτητος εἶχεν αὐτὸν ἔρωσ ἐλεῖν τὰς Ἀθήνας, εἴτε ζήλω τινὶ πρὸς τὴν πάλαι σκίαμαχοῦντα τῆς πόλεως δόξαν, εἴτε θυμῶ τὰ σκώματα φέροντα καὶ τὰς βωμολοχίας, αἷς αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξηρέθιζεν ὁ τύραννος Ἀριστίων, ἄνθρωπος ἔξ ἀσελγείας ὁμοῦ καὶ ὁμότητος ἔχων συγκειμένην τὴν ψυχὴν, καὶ τῇ πόλει μυρίους μὲν πολέμους, πολλὰς δὲ τυραννίδας καὶ στάσεις διαπεφευγυῖα πρότερον ὥσπερ νόσημα θανατηφόρον ἐπιτιθέμενος· ὃς χιλίων δραχμῶν ὠνίου τοῦ μεδίμου τῶν πυρῶν ὄντος ἐν ἄστει τότε, τῶν ἀνθρώπων σιτουμένων τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν φυόμενον παρθέ-

νιον, αὐτὸς ἐνδελεχῶς πότοις μεθημερινοῖς καὶ κόμοις χρώμενος, τοὺς βουλευτὰς καὶ ἱερεῖς ἱκετεύοντας οἰκτιραὶ τὴν πόλιν καὶ διαλύσασθαι πρὸς Σύλλαν τοξεύμασι βάλλον διεσκέδασε. Ὅψὲ δὲ ἤδη που μόλις ἐξέπεμψεν ὑπὲρ εἰρήνης δύο ἢ τρεῖς τῶν συμποτιῶν· πρὸς οὓς οὐδὲν ἀξιοῦντας σωτήριον, ἀλλὰ τὸν Θησέα καὶ τὸν Εὐμόλπον καὶ τὰ Μηδικὰ σεμνολογουμένους ὁ Σύλλας «Ἄπιτε» εἶπεν «ὦ μακάριοι, τοὺς λόγους τούτους ἀναλαμβάνοντες· ἐγὼ γὰρ οὐ φιλομαθῆσων εἰς Ἀθήνας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπέμφθη, ἀλλὰ τοὺς ἀφισταμένους καταστρεψόμενος».

14. Ἐν δὲ τούτῳ λέγεται τινὰς ἐν Κεραμεικῷ πρεσβυτῶν ἀκούσαντας διαλεγομένων πρὸς ἀλλήλους καὶ κακιζόντων τὸν τύραννον, ὡς μὴ φυλάττοντα τοῦ τείχους τὴν περὶ τὸ Ἑπτάχαλκον ἔφοδον, ἣ μόνῃ δυνατὸν εἶναι καὶ ῥάδιον ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους, ἀπαγγεῖλαι ταῦτα πρὸς τὸν Σύλλαν. Ὁ δὲ οὐ κατεφρόνησεν, ἀλλὰ ἐπελθὼν νυκτὸς καὶ θεασάμενος τὸν τόπον ἀλώσιμον εἶχετο τοῦ ἔργου. Κατελήφθη μὲν οὖν ἡ πόλις ἐκεῖθεν, ὡς Ἀθηναίων οἱ πρεσβύτατοι διεμνημόνευον. Αὐτὸς δὲ Σύλλας τὸ μεταξὺ τῆς Πειραιϊκῆς πύλης καὶ τῆς ἱερᾶς κατασκάψας καὶ συνομαλύνας, περὶ μέσας νύκτας εἰσήλαυνεν ὑπὸ τε σάλπιγξι καὶ κέρασι πολλοῖς, ἀλαλαγμῷ καὶ κραυγῇ τῆς δυνάμεως ἐφ' ἄρπαγὴν καὶ φόνον ἀφειμένης ὑπ' αὐτοῦ καὶ φερομένης διὰ στενωπῶν ἔσπασμένοις τοῖς ξίφεσιν, ὥστε ἀριθμὸν μηδένα γενέσθαι τῶν ἀποσφαγέντων, ἀλλὰ τῷ τόπῳ τοῦ ἑνέντος αἵματος ἔτι νῦν μετρεῖσθαι τὸ πλῆθος. Ἄνευ γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν ἀναιρεθέντων ὁ περὶ τὴν ἀγορὰν φόνος ἐπέσχε πάντα τὸν ἐντὸς τοῦ Διπύλου Κεραμεικόν· πολλοῖς δὲ λέγεται καὶ διὰ πυλῶν κατακλύσαι τὸ προάστειον. Ἄλλὰ τῶν οὕτως ἀποθανόντων τοσοῦτων γενομένων, οὐκ ἐλάσσονες ἦσαν οἱ σφᾶς αὐτοὺς διαφθείροντες οἴκτῳ καὶ πόθῳ τῆς πατρίδος ὡς ἀναιρεθησομένης. Τοῦτο γὰρ ἀπογνῶναι τὴν σωτηρίαν ἐποίησε τοὺς βελτίστους, οὐδὲν ἐν τῷ Σύλλᾳ φιλόανθρωπον οὐδὲ μέτροιον ἐλπίσαντας. Ἄλλὰ γὰρ τοῦτο μὲν Μειδίου καὶ Καλλιφῶντος τῶν φυγάδων δεομένων καὶ προκυλινδουμένων αὐτοῦ, τοῦτο δὲ τῶν

συγκλητικῶν, ὅσοι συνεστράτευον, ἔξαιτουμένων τὴν πόλιν, αὐτὸς τε μεστὸς ὢν ἤδη τῆς τιμωρίας, ἐγκώμιόν τι τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων ὑπειπὼν ἔφη χαρίζεσθαι πολλοῖς μὲν ὀλίγους, ζῶντας δὲ τεθνηκόσι. Ἐλεῖν δὲ τὰς Ἀθήνας αὐτὸς φησιν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Μαρτίαις Καλάνδαις, ἥτις ἡμέρα συμπίπτει τῇ νομηγία τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Ἐαλωκότος δὲ τοῦ ἄστεως ὁ μὲν τύραννος εἰς τὴν ἀκρόπολιν καταφυγὼν ἐπολιορκεῖτο, Κουρίωνος ἐπὶ τούτῳ τεταγμένου· καὶ χρόνον ἐγκαρτερήσας συχρὸν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐνεχείρισε δίψει πιεσθεῖς. Εἶχε δὲ καὶ τὸν Πειραιᾶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ Σύλλας, καὶ τὰ πλεῖστα κατέκαυσεν, ὧν ἦν καὶ ἡ Φίλωνος ὀπλοθήκη, θαυμαζόμενον ἔργον.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ

39. Ἔστι δ' οὖν τοῦ Λουκούλλου βίου ἀναγνῶναι τὰ μὲν πρῶτα πολιτείας καὶ στρατηγίας, τὰ δ' ὕστερα πότους καὶ δεῖπνα καὶ λαμπάδας καὶ παιδιὰν ἅπασαν. Εἰς παιδιὰν γὰρ ἔγωγε τίθεμαι καὶ οἰκοδομὰς πολυτελεῖς καὶ κατασκευὰς περιπάτων καὶ λουτρῶν καὶ ἔτι μᾶλλον γραφὰς καὶ ἀνδριάντας καὶ τὴν περὶ ταῦτα τὰς τέχνας σπουδὴν, ἃς ἐκεῖνος συνῆγε μεγάλοις ἀναλώμασιν, εἰς ταῦτα τῷ πλούτῳ ῥύδην καταχρῶμενος, ὃν ἠθροίκει πολὺν ἀπὸ τῶν στρατειῶν, ὅπου καὶ νῦν, ἐπίδοσιν τοιαύτην τῆς τροφῆς ἐχούσης, οἱ Λουκουλλιανοὶ κῆποι τῶν βασιλικῶν ἐν τοῖς πολυτελεστάτοις ἀριθμοῦνται. Νεόπλουτα δ' ἦν τοῦ Λουκούλλου τὰ δεῖπνα τὰ καθ' ἡμέραν, οὐ μόνον σρωμαῖς ἀλουργέσι καὶ διαλίθοις ἐκπώμασι καὶ χοροῖς, ἀλλ' ὄψων τε παντοδαπῶν καὶ περμμάτων περιττῶς διαπεπονημένων παρασκευαῖς ζηλωτῶν ἀνελευθέρους ποιοῦντος ἑαυτόν.

41. Ὁ μέντοι Λούκουλλος οὐχ ἠδόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ σεμνυόμενος τῷ βίῳ τούτῳ δῆλος ἦν ἐκ τῶν ἀπομνημονευόμενων. Λέγεται γὰρ Ἕλληνας ἀνθρώπους ἀναβάντας εἰς Ῥώμην ἔστιαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τοὺς δ' αἰσχύνεσθαι καὶ διω-

θεισθαι τὴν κλησιν, ὡς δι' αὐτοὺς καθ' ἡμέραν τοσούτων ἀναλισκομένων· τὸν οὖν Λούκουλλον εἰπεῖν μειδιάσαντα πρὸς αὐτούς· «Γίνεται μὲν τι τούτων καὶ δι' ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἕλληνες· τὰ μέντοι πλεῖστα γίνεται διὰ Λούκουλλον». Ἐπεὶ δὲ μόνου δειπνοῦντος αὐτοῦ μία τράπεζα καὶ μέτριον παρεσκευάσθη δειπνον, ἠγανάκτει καλέσας τὸν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένον οἰκέτην. Τοῦ δὲ φήσαντος, ὡς οὐκ ᾔετο μηδενὸς κεκλημένου πολυτελοῦς τινος αὐτὸν δεήσεσθαι «Τί λέγεις» εἶπεν «οὐκ ἤδεις, ὅτι σήμερον παρὰ Λουκούλλῳ δειπνεῖ Λούκουλλος;» Ὅντος δὲ περὶ τούτου, ὡς εἰκός, ἐν τῇ πόλει λόγου πολλοῦ, προσῆλθον αὐτῷ κατ' ἀγορὰν σχολὴν ἄγοντι Κικέρων καὶ Πομπηῖος. Ἀσπασάμενος οὖν ὁ Κικέρων αὐτὸν ἠρώτησεν, ὅπως ἔχει πρὸς ἔντευξιν τοῦ δὲ φήσαντος, ὡς ἄριστα, καὶ παρακαλοῦντος ἐντυγχάνειν «Ἡμεῖς» ἔφη «βουλόμεθα δειπνήσαι παρὰ σοὶ τήμερον οὕτως, ὅπως ἐστὶ σοὶ παρεσκευασμένα». Θρυπτομένου δὲ τοῦ Λουκούλλου καὶ μεταλαβεῖν ἡμέραν ἀξιοῦντος οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν οὐδ' εἶων διαλέγεσθαι τοῖς οἰκέταις, ἵνα μὴ τι πλεον κελύση γενέσθαι τῶν αὐτῷ γινομένων, πλὴν τοσοῦτο μόνον αἰτουμένῳ συνεχώρησαν εἰπεῖν πρὸς ἓνα τῶν οἰκετῶν ἐναντίον ἐκείνων, ὅτι τήμερον ἐν τῷ Ἀπόλλωνι δειπνήσοι· τοῦτο γὰρ τις εἶχε τῶν πολυτελῶν οἴκων ὄνομα. Καὶ τοῦτο σεσοφισμένος ἐλελήθει τοὺς ἄνδρας. Ἐκάστῳ γάρ, ὡς ἔοικε, δειπνητηρίῳ τεταγμένον ἦν τίμημα δείπνου, καὶ χορηγίαν ἰδίαν καὶ παρασκευὴν ἕκαστον εἶχεν, ὥστε τοὺς δούλους ἀκούσαντας, ὅπου βούλεται δειπνεῖν, εἰδέναι, πόσον δαπάνημα καὶ ποιόν τι κόσμῳ γενέσθαι δεῖ τὸ δειπνον· εἰώθει δὲ δειπνεῖν ἐν τῷ Ἀπόλλωνι πέντε μυριάδων· καὶ τότε τοσοῦτου τελεσθέντος ἐξέπληξε τοὺς περὶ τὸν Πομπηῖον ἐν τῷ μεγέθει τῆς δαπάνης τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς. Εἰς ταῦτα μὲν οὖν ὑβριστικῶς ἐχρηῖτο τῷ πλούτῳ καθάπερ ὄντως αἰχμαλώτῳ καὶ βαρβάρῳ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΓΙΣ

Κεφ. 3. *Παρσισέδν* = εἰσεχώρησεν, εἰσῆλθε· *ζῆλος* = ἐπιθυμία· *μικρολογία* = φειδωλία, φιλαργυρία· *μαλακία* = μαλθακότης· *ἐξέπεσε τῶν καλῶν* = ἀπώλεσε τὰ καλά.

Κεφ. 4. *Παρήλλατε τοῦτον* (τὸν Δεωνίδαν) = διέφερε, ὑπερεῖχε τούτου· *εὐφυῖα* = κατὰ τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ προτερήματα· *φρονήματι ψυχῆς* = κατὰ τὴν μεγαλοψυχίαν· *μηδέπω γεγ. εἶκ. ἔτος* = μὴ ὦν ἀκόμη εἰκοσαετής· *Λακεδαιμονίων*, γεν. διαιρητκ· *ἀπισχυρίζομαι πρὸς τι* = ἀποφεύγω τι· *τὸν ἐπιπρέψαι κλπ.*, ἡ σειρὰ τῶν λέξεων· καὶ περισπάσας τοῦ σώματος τὸν ὠραϊσμόν τὸν δοκοῦντα ἐπιπρέψαι μάλιστα τῇ χάριτι τῆς μορφῆς· *ἐπιπρέπω τινι* = ἀρμόζω, ταιριάζω εἰς τι· *τῇ χάριτι τῆς μορφῆς* = τῇ ὠραιότητι· *ὠραϊσμός* = καλλωπισμός (ἐνδύματα καὶ κοσμήματα)· *δοκοῦντα* = θεωρούμενον, κατὰ τὴν κοινήν γνώμην ὄντα· *περισπάσας τοῦ σώματος* = ἀφαιρέσας ἀπὸ τοῦ σώματος· *ἐγκαλλωπίζομαι* = σεμνύνομαι, καμαρώνω· *τριβώνιον* (ὑποκοριστ. τοῦ τρίβων) = χονδροειδὲς ἐξ ἐρίου ἐπανωφόριον· *λουτρά*, δηλ. λ. ψυχρά· *ἀναλαμβάνω* = ἐπανορθῶ, ἐπαναφέρω· *ἀγωγή* = πολιτικὴ ἀνατροφή.

Κεφ. 5. *Τοῦ νοσεῖν* = τῆς καταπτώσεως· *τὰ πράγματα τῶν Δ.* = ἡ πολιτεία τῶν Δ· *καταλύσαντες*, τῷ 404 π. Χ· *τῶν οἰκῶν κλπ.*, ἡ σειρὰ τῶν λέξεων· φυλαττόντων (τῶν Λακεδαιμονίων) τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκῶν, ὃν ὤρισεν ὁ Δ· *οἶκος* = ἡ περιουσία ἐκάστης οἰκογενείας, ὁ κληρὸς· *φυλαττόντων* = ἐν ὄσφ διετήρουν· διὰ νόμου τοῦ Δυκ. ἀπηγορεύετο ἡ διανομὴ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ κληροῦ (ἐλάμβανε δὲ τοῦτον ὁ πρεσβύτερος υἱὸς) καὶ ἡ ἀπαλλοτριώσεις· *ἐν ταῖς διαδοχαῖς* = κατὰ τὰς κληροδοτήσεις· *ἀπολείπω* = καταλείπω· *ἀμῶς γέ πως* = κατὰ τινα τρόπον, ὅπωςδήποτε· *ἰσότης*, δηλ. ἰσότης τῆς ἐγγείου κτήσεως· *ἀνέ-*

φερε=διέσφιξε· *εφορευύ* = είμαι εφορος· *αυθαδέης*=αυθαίρετος, θρασύς, ισχυρογνώμων· *χαλεπός τόν τρόπον*=τραχύς, ιδιότροπος· *διαφορά*=έρις· *θήτρα*=νόμος· *έξεΐναι* = να επιτρέπεται· *διατίθεμαι*=κάμνω διαθήκη· *διαθέμενον*=διά διαθήκης· *ΐδιον θυμόν* = προσωπικόν πάθος· *αποπίμπλημι*=κορέννυμι· *κατάστασις*=τό καθεστώς· *αφειδώς* = αφθόνως· *οί δυνατοί*=οί πλούσιοι· *τούς προσήκοντας*=τούς συγγενείς (καί έπομένως νομίμους κληρονόμους)· *εϋπορία*=πλούτος· *ασχολίαν τών κ.*=απομάκρυνσιν από τών καλών· *ανελευθερίαν*=ασχολίαν εις βαρύτους τέχνας· *απελείφθησαν* = έμειναν· *ΐσως εκατόν*=περίπου έκ· *άτιμος* = έστερημένος πολιτικών δικαιωμάτων· *αργώς*=μετά νωθρότητος· *αμυνόμενος*=αποκρούων· *καιρόν*=εϋκαιρίαν· *μετάστασις*=πολιτική ανατροπή, π. μεταβολή.

Κεφ. 6. *Καλόν ποιούμενος* = ένδοξον θεωρών· *ώσπερ ήν* = καθώς πράγματι ήτο· *έξισώσαι* = να καταστήση ΐσους· *αναπληρώσαι* = να αναπληρώση (διά περιοίκων και ξένων τόν έλαττωθέντα αριθμόν τών Σπαρτιατών)· *έπειράτο* = έβολιδοςκόπει· *συναπεδύσαντο προς την άρετήν* = μετέσχον του άγώνος προς έπαναφοράν τής άρετης· *έπ' έλευθερία* = προς άπόκτησιν τής έλευθερίας· (οί δοϋλοι άπελευθερούμενοι μετέβαλλον έσθητα)· *άτε... γεγονότων*=έπειδή πολύ ειχον διαφθαρή· *δρασμός*=δραπέτευσις· *καθάπτομαι*=φέγω, κατηγορώ· *άξίωμα* = υπόληψις, τάξις· *άπεδέξαντο* = έπεδοκίμασαν· *συμπαρώρησαν* = προέτρεψαν να έξακολουθήση· *φιλοτιμία* = ή τάσις προς ύπεροχήν, ή εϋγενής τάσις· *έν δόξη μάλιστα τών πολιτών* = ένδοξότατος έκ τών συμπολιτών του· *πράγματα συσκευάζομαι* = μηχανορραφώ, σκευωρώ, ράδιουργώ· *τό συνετόν*=ή δεινότης· *δυνατός ελπείν*=εϋγλωττος· *μαλακός*=δειλός· *έμφανώς*=κατά τό φαινόμενον· *έκίνει*=παρεκίνει· *εϋδόκιμος* = εϋδοκιμήσας, ένδοξος· *μέγα δυνάμενος*=μεγάλην ισχύν έχων· *οφλημα* = χρέος· *ώς τάχιστα πρόσσηγάγετο* = εϋθύς άφ' οϋ προσείλκυσε· *πελάται*=πτωχοί έλεύθεροι πολίται ύπηρετοϋντες· τούς πλουσίους επί μισθώ, π. χ. καλλιεργούντες επί μισθώ τούς άγρους αυτών· *πολλά τών κοινών διαπρατ.*=μεγάλην έπιρροήν έχουσαν έν τή πόλει.

Κεφ. 7. *Κατέπαυε* = προσεπάθει να αποτρέψη· *λυσιτελής*=ώφέλιμος· *έφίεμαι* = έπιθυμώ, επιδιώκω· *ταϋτα*, δηλ. τό

μεταρρυθμιστικὸν σχέδιον· *ἐδίδασκεν* = ἔλεγεν· *ἐπιδιοῦναι* = νὰ παραχωρήσῃ· *φιλοτιμία* = τιμὴ· *ἐπιτρόπων* = τοποτηρητῶν· *Πτολεμαῖος ὁ Γ', ὁ ἐπικαλούμενος Εὐεργέτης· Σέλευκος Β', ὁ ἐπικαλούμενος Καλλίνικος· ὑπερβάλλομαι* = ὑπερτερῶ· *κοινωνίαν* = συμμετοχὴν (τῆς ἐγγελοῦ κτήσεως)· *ὡς ἀληθῶς* = ὄντως, τῷ ὄντι· τὸ *ὡς* ἐπιτείνει τὸ *ἀληθῶς*· *μετέπεσον ταῖς γν.* = μετέβαλον γνώμην· *ἐπαρθεῖσαι* = παρακινήθεῖσαι· *οἶον* = ὥσπερ, τρόπον τινά· *ἐπίπνοια* = θεία ἔμπνευσις, ἐνθουσιασμός· *Ἄγρις, ἀντικμ.*· *συνεξορμῶ* = παρακινῶ ὁμοῦ· *συνεπιταχύνω τινά* = προτρέπω τινά νὰ ἐπισπεύσῃ τι· *μεταπέμπομαι* = προσκαλῶ· *παρακαλῶ* = παρακινῶ· *κατήκοος* = εὐπειθής· *τῶν ἰδίων* = τῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων· *πολυπραγμονῶ* = φροντίζω περὶ ξένων ὑποθέσεων, ἀναμειγνύομαι· *διδόντας* = ἐπιτρέποντας, παραχωροῦντας· καὶ ὅτι ἐπιτρέπουν εἰς ἐκεῖνας νὰ ἀναμειγνύωνται περισσότερο εἰς τὰ δημόσια ἢ ὅσον αὐτοὶ ἀναμειγνύοντο εἰς τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις· *ἐν ταῖς γυναιξίν* = εἰς χεῖρας τῶν γυναικῶν· αὗται κατεῖχον τὰ $\frac{2}{5}$ τῶν κτημάτων ἐκ κληρονομιῶν καὶ προικῶν· *δύσεργος* = δυσκατόρθωτος· *τρυφῆς ἐκπίπτουσαι* = διότι θὰ ἔχανον τὴν τρυφηλότητα· *ἀπειροκαλία* = ἔλλιπής μόρφωσις· *εὐδαιμονιζομένης* = ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς εὐδαιμονία· *τρέπομαι* = ἀποτείνομαι, καταφεύγω· *ἐπιλαμβάνομαι* = ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω· *κακουργῶ* = διὰ μηχανορραφιῶν ματαιώνω· *διαφθείρω* = καταστρέφω, ματαιώνω· *ἐντυγχάνω* = συνομιλῶ, παρακαλῶ· *τυραννίδος μισθὸν* = ἀμοιβήν, πληρωμὴν διὰ τὴν τυραννίδα· *προτείνω* = ὑπισχνούμι· *ἄφεις* = ἀπόσβεσις, ἀπάλειψις.

Κεφ. Σ. *Οὐ μὴν ἀλλὰ* = ἀλλ' ὅμως (δηλ. παρὰ ταύτην τὴν ἀντίδρασιν)· *διαπραξάμενος* = κατορθώσας· *ῥήτρα* = νόμος· *εἰς τοὺς γέροντας* = εἰς τὴν γερουσίαν· *κεφάλαια* = τὸ κύριον, τὸ σπουδαιότατον μέρος· *ἀφεθῆναι* = νὰ ἀπαλλαγῶσι· *ἀναδασθείσης*, παθητ. ἄορ. τοῦ ῥ. ἀναδατέομαι = ἐκ νέου μερίζομαι· *Πελλήνη*, πόλις ΒΔ. τῆς Σπάρτης· *χάραδρος (ὁ)* = χαράδρα· *Ταῦγετον* (τὸ) = ὁ Ταῦγετος· *Μαλέα (ἡ)*, τὸ νοτιοανατολικὸν ἀκρωτήριον τῆς Λακωνικῆς· *Σελλασία*, πόλις κειμένη εἰς τὰ ὄρια τῆς Λακωνικῆς· *ἀναπληρωθῆναι τούτους* = νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τούτων (τῶν Σπαρτιατῶν)· *τροφῆς ἐλευθερίου*

= ἀνατροφῆς ἀρμοζούσης εἰς ἐλευθέρους· *χαριέντες τοῖς σώμασιν* = ὑγιεῖς, βωμαλέοι· *σύνταξιν τούτων γεν.* = νὰ συνταχθῶσιν οὗτοι· *φιδίτια* = συσσίτια· *κατὰ τετρακ. καὶ διακοσ.* = ἀνὰ τετρακόσιοι καὶ ἀνὰ διακόσιοι, κατὰ μέσον ὄρον $300 \times 15 = 4500$.

Κεφ. 9. *Εἰς ταῦτο οὐ συμφέρομαι* = δὲν συμφωνῶ· *ταῖς γνώμαις*, δοτ. τῆς ἀναφορᾶς· *ἐντροφῶντας αὐτοῖς* = ὑδριστικῶς φερομένους πρὸς αὐτούς· *περιδεῖν ἐρριμμένον* = νὰ ἀνεχθῶσι νὰ βλέπωσι καταπατημένον· *τῶν προτέρων χρησμών*, τῶν δοθέντων δηλ. ὑπὸ τῆς Πυθίας εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Σπάρτης Θεόπομπον καὶ Ἀλκκμήνη ἢ κατ' ἄλλην γνώμην εἰς τὸν Λυκοῦργον· εἶχε δὲ ὁ χρησμός ὡς ἐξῆς: «*ἀ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν*»· *φυλάττομαι* (τινα) = προφυλάττομαι· *ἐναγχος* = προσφάτως, πρὸ ὀλίγου· *ἐκ Πασιφάας*, ἐνν. ἱεροῦ· *Θαλάμαι*, ΝΔ. τῆς Σπάρτης, πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν ὄριων· *μαντεῖα* = χρησμοί· *ἐπὶ πᾶσιν* = ἀφ' οὗ ὠμίλησαν ὅλοι οἱ ἄλλοι ῥήτορες· *εἰς μέσον προελθῶν* = παρουσιασθεὶς εἰς τὴν ἀπέλλαν· *βραχέα διαλεχθεὶς* = ὀλίγα εἰπὼν, συντόμως ὁμιλήσας· *συμβολή* = συνεισφορά· *εἰς μέσον τίθημι* = χαρίζω εἰς τὸ δημόσιον· *τὰ γεωργούμενα* = οἱ καλλιεργούμενοι ἀγροί· *τὰ νεμόμενα* = αἱ βοσκαί· *ἐν τοῖς γεωργουμένοις κλπ.* = συνισταμένην εἰς γεωργησίμους γαίας καὶ βοσκάς· *τὰς μητέρας* = τὴν μητέρα καὶ τὴν μάμμην.

Κεφ. 10. *Ἐξεπλάγη* = ἐθαύμασε· *δι' ἐτῶν διακοσίων* = μετὰ διακόσια ἔτη (ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγησιλάου, βασιλευσάντος τῷ 397 π. Χ.)· *ὁμοῦ τι* = σχεδόν· *τότε δὴ μάλιστα* = ἀκριβῶς τότε· *πρὸς τούναντίον* = ὑπὲρ τῆς ἐναντίας γνώμης· *λογίζομαι* = σκέπτομαι, λογαριάζω· *κατατίθεμαι* = χαρίζω εἰς τὸ δημόσιον· *σπουδαῖος* = χρηστός· *ποῦ*, δηλ. τῆς νομοθεσίας· *ὅλως* = ἐν γένει· *μὴ θαυμάζειν* = ὅτι δὲν ἀπορεῖ· *τὸν Λεωνίδα*, κατὰ πρόληψιν ἀντὶ «*εἰ ὁ Λ. ἀγνοεῖ*»· *ἐκ γάμων σατραπικῶν*, ὁ Λεωνίδας εἶχε λάβει σύζυγον τὴν κόρην σατράπου τινὸς τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Σελεύκου· *ἐν ταῖς πόλεσι*, δηλ. τῆς Λακωνικῆς· *ξένων*, γεν. συγκριτικῆ· *τοῖς ἐπιτηδεύμασι* = κατὰ τὰς ἀσχολίας· *ταῖς διαίταις* = κατὰ τὸν τρόπον τοῦ βίου· *ἀσυμφύλους* = ἀνομοίους (πρὸς τοὺς λοιποὺς πολίτας)· *δυσχε-*

ραίνω τινά = δὲν δύναμαι νά ὑποφέρω τινά· *ελαύνω* = ἐκδιώκω· *τοῖς σώμασι* = κατὰ τῶν (προσώπων) ἀτόμων (λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν μόνον τῆς καταγωγῆς)· *βίους καὶ τρόπους* = τὰς ἀσχολίας καὶ τὸν τρόπον τοῦ βίου· *συναναχρώννυμαι* = ἔρχομαι εἰς ἐπαφήν· *μαλακία* = μιλθακότης· *ἐντίκτω* = ἐμβάλλω· *ζῆλος* = ἐπιθυμία· *Τέρπανδρος*, ἐπιφανῆς μουσικὸς ἐκ Λέσβου (περὶ τὸ 700 π. X.), ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν Σπάρτην στασιάζουσαν κατέπαυσε τὴν στάσιν αὐτῆς διὰ τῶν ᾠσμάτων του· *Θάλης ἢ Θαλήτας*, ἱερεὺς καὶ μουσικὸς ἐκ Κρήτης (μεταξὺ τοῦ 647 καὶ 586 π. X.), ὅστις ἐλθὼν κατὰ προτροπὴν τοῦ μναιεῖου τῶν Δελφῶν εἰς Σπάρτην ἀπήλλαξεν αὐτὴν διὰ τῶν ὕμνων του ἀπὸ τοῦ μαστίζοντος αὐτὴν λιμοῦ· *Φερεκύδης*, λογογράφος ἐκ τῆς νήσου Σύρου, σύγχρονος τοῦ Σόλωνος, συμβουλεύσας τοὺς Σπαρτιάτας νά ἀπέχωνται χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· *φιλοσοφῶ* = φιλοσοφικῶς ἐξετάζω, φιλοσοφικὰς γνώμας ἔχω.

Κεφ. 11. *Ἐκ τούτου* = μετὰ ταῦτα (τῷ 242 π. X.)· *ἐπηκολούθησε* = συνετάχθη, συνεφώνησε· *προὔεμαι* = ἐγκαταλείπω· *τοὺς γέροντας* = τὴν γεροσύαν· *οἷς τὸ κράτος ἦν ἐν τῷ προβουλευεῖν* = οἵτινες εἶχον τὴν ἐξουσίαν νά ἐκδίδωσι προβουλεύματα περὶ τῶν ψηφισμάτων τῶν εἰσαγομένων ἔπειτα εἰς τὴν ἀπέλλαν· *πείδοντες* = προσπαθοῦντες νά πείσωσι· *ὄσον* = (τοσοῦτον) ὥστε· *ἐνὶ* = κατὰ ἕνα· *τοὺς ἀποψηφισαμένους* = τοὺς ἀπορρίψαντας (διὰ τῆς ψήφου των)· *τὴν ἀρχὴν ἔχων* = ἔφορος ὢν· *ᾤρησεν* = ἐπεχείρησε· *διώκω* = κατηγορῶ· *κατὰ νόμον* = συμφώνως πρὸς νόμον· *ἄλλοδαπὸς* = ξένος· *τεκνοῦμαι* = τεκνοποιῶ· *ἐπὶ μετοικισμῶ* = πρὸς μετοίκησιν· ὁ νόμος ἀπηγόρευε τὴν μετοίκησιν εἰς πάντα Σπαρτιάτην· *ἀποθνήσκω* = θανάτουμαι· *παραφυλάττω* = περιμένω· *δι' ἐτῶν ἐννέα* = ἀνὰ πᾶν ἕνα-τον ἔτος· *λαβόντες* = ἐκλέξαντες· *καθαράν* = μὴ νεφελώδη· *ἀποβλέποντες* = ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους· *ἐκ μέρους τινὸς εἰς ἕτ. μ.* = ἐξ ὀρισμένου τινὸς μέρους εἰς ἄλλο ὀρισμένον μέρος· *διάξῃ*, ἀόρ. τοῦ ῥ. διάττω = ὄρμῳ διὰ μέσου· *κρίνω* = δικάζω· *Ὀλυμπίας*, ἐν Ὀλυμπίᾳ ὑπῆρχε μναιεῖον τοῦ Διὸς· *ἀλίσκομαι* = καταδικάζομαι, εἶμαι ἐνοχος· *κρίσιν προτίθημι* = κινῶ, ἐγείρω δίκην, εἰσάγω εἰς δίκην· *μάρτυρας παρεῖχε* = μ. παρουσίαζε· *συνοικίσαντος (αὐτὴν) αὐτῷ* = δόντος εἰς γάμον.

(αὐτήν) εἰς αὐτόν· ὕπαρχος = ὑποδιοικητής· δυσχεραίνόμενος = μισούμενος· διαδοχῆς ἔρημον (ὄν) = ἄνευ διαδόχου ὄν· ἀναιροῦμαι = ἀναλαμβάνω, παραλαμβάνω· τὸ βασιλείον = τὴν βασιλείαν· ἀντιποιοῦμαι = ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, οἰκαιοποιοῦμαι· μὴ καταβαίνοντος = μὴ παρουσιαζομένου (ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀγώνων)· ἀποψηφισάμενοι = ἀφαιρέσαντες (διὰ τῆς ψήφου των).

Κεφ. 12. Τοῦ χρόνου, δηλ. τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς του· ἀνέστησαν ἱκετεύοντα = ἀναστήσαντες (ἀφ' οὗ διεβεβαίωσαν αὐτὸν περὶ τῆς ἀσφαλείας του) ἔπαυσαν ἱκετεύοντα· δίκην ἐπάγω = ἐγείρω, κινῶ δίκην· ψηφίζομαι = προτείνω· κινδυνεύοντες = ὑπόδιοικοὶ ὄντες· ὁμοῦ γίγνομαι = ὁμοφρονῶ, συμφωνῶ· χαίρειν ἐῶ = δὲν φροντίζω· τοῦτο τὸ ἀρχεῖον = αὕτη ἡ ἀρχή, οὗτοι οἱ ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔφοροι)· ἰσχύειν (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔνν. λέγουσιν = ὅτι ἔχουσιν ἰσχύον (οἱ ἔφοροι)· ἐκ διαφορᾶς τῶν β. = ὅταν ἐρίζωσιν οἱ βασιλεῖς· ἄτερος = ὁ ἕτερος = ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο (βασιλέων)· ὅταν ἐρίζῃ πρὸς τὸ συμφ. = ὅταν ἀντιλέγῃ πρὸς τὸ συμφέρον· ἄλλυτος = ἀπεριόριστος· μαχεῖσθαι = ὅτι θὰ ἐρίσωσιν (οἱ ἔφοροι)· μαχομένων = ἐρίζοντων· διαιτάω = εἶμαι διαιτητής, κριτής· καὶ βραβεύειν = καὶ νὰ ἀποφασίζωσιν (οἱ ἔφοροι)· πολυπραγμονῶ = φροντίζω περὶ ξένων ὑποθέσεων, ἀναμειγνύομαι εἰς ξένας ὑποθ.· ἀμφοτέροι, δηλ. οἱ βασιλεῖς· ἀπέδειξαν = ἐξέλεξαν· λύω τοὺς δεδεμένους = ἀπολύω τοὺς φυλακισμένους· γίνομαι φοβερός = ἐμπνέω φόβον· ὑπεναντίοι = ἀντίπαλοι, ἀντίθετοι· ἀποθνήσκω = φονεύομαι· ὑπεξέρχομαι = δραπετεύω· ὑπεξιοῦντα = θελήσαντα νὰ δραπετεύσῃ· διαφθείρω = φονεύω· ἐπ' αὐτόν = κατ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Λεωνίδου)· περιέχω = περικυκλώνω πρὸς φύλαξιν· καθίστημι = ὀδηγῶ, φέρω.

Κεφ. 13. Ὀδοῦ = δι' ὁμαλῆς ὁδοῦ, ἄνευ προσκόμματος· ἐνίσταμαι = ἀνθίσταμαι· διαλυμαίνομαι = καταστρέφω· διανόημα = ἰδέα, σχέδιον· λακωνικώτατον = συμφωνώτατον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πολιτείας τῶν Λ.· διαφθείρω = καταστρέφω, μαινώω· ἐκέκτητο = εἶχε· ἐν τοῖς μάλιστα (ἐνν. κεκτημένοις) = ὑπὲρ πάντα ἄλλον· ἀγαθός = εὐφορός· διαλύω τὰ χρεᾶ = πληρώνω τὰ χρ.· προῖμαι = ἐγκαταλείπω, ἀφίνω· ἀμφοτέρων, δηλ. τῆς ἀποσβέσεως τῶν χρεῶν καὶ τοῦ ἀναδασμοῦ τῆς χώρας· περὶ

τὴν πόλιν=ἐν τῇ πόλει· νεωτερισμὸς = μεταβολή· ἄφεις= ἀπόσθεσις, ἀπάλειψις· θεραπεύω=περιποιῶμαι, κάμνω χάριν· κτηματικὸς = ὁ ἔχων κτήματα· εὐκόλως = ἀγογγύστως καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς ἐνδέχομαι = παραδέχομαι· ταῦτα ἐδόκει καὶ τοῖς περὶ Δ. = ταύτην τὴν γνώμην εἶχον καὶ οἱ περὶ τὸν Δ· γραματεῖον=ἔγγραφον, συμβόλαιον· συνενέγκαντες=συναθροίσαντες· κλάρια, ὑποκοριστικὸν τοῦ δωρικοῦ κλάρος = κλήρος : διὰ τούτων παρείχετο τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν κλήρων (=κτημάτων)· συνθέντες εἰς ἓν=ὁμοῦ θέσαντες· περιπαθέω-ῶ=εὐρίσκομαι ἐν ψυχικῇ ταραχῇ, ἐν συγκινήσει· ὡσπερ ἐφρυβρίζων=τρόπον τινὰ χλευάζων· ἐμβάλλω=παρεμβάλλω, προβάλλω· παράγω=παρατείνω· στρατεία συνέβη, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 241 π. Χ· ἦσαν ἐπίδοξοι=περιεμένοντο.

ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ

Κεφ. Ι. Ἀποθανόντος = φονευθέντος· τὸν ἀδελφόν, δηλ. τὸν ἀδελ. τοῦ Ἁγίδος· οὐκ ἔφθη συλλ. = δὲν ἐπρόφθασε γὰρ συλλάβῃ· συνοικίζω=δίδω εἰς γάμον· οὐ πάνυ κλπ.=οὐδὲν ἔχοντι ἡλικίαν ὠριμον πρὸς γάμον· ἡ ἀνθρωπος=ἡ γυνή· οὐσία=περιουσία· ἐπίκληρος = κληρονόμος· Γυλίππου, συναπτέον τῆ οὐσίας ὡς γεν. κτητικ. ὥρα=κατὰ τὴν νεανικὴν ἀνθηρότητα· διαφέρουσα=ὑπερέχουσα· ἐπιεικῆς τὸν τρόπον=εὐγενῆς κατὰ τοὺς τρόπους· πολλὰ ἐποίησε=πολλὰς προσπάθειας κατέβαλε· συνελθοῦσα εἰς ταῦτ' = συζευχθεῖσα· περὶ τὸν νεανίσκον = πρὸς τὸν ν. ἅμα τῷ λαβεῖν, ἐνν. αὐτὴν σύζυγον· συμπαθοῦντα κλπ.=συμμεριζόμενον τὴν ἀγάπην κλπ.· διάνοια=σκέψις, γνώμη· προαίρεσις=πολιτικὸν φρόνημα· εὖ πεφυκῶς=ἐκ φύσεως ἐπιτήδειος, ἐκ φ. κλίνων· τὸ εὐλαβὲς=ἡ ἠπιότης, ἡ μετριοπάθεια· ἐκεῖνο, δηλ. τὸ τοῦ Ἁγίδος· τῇ φύσει προσέκειτο = πρὸς τῇ ἐγκρατεῖα καὶ ἀφελεία ὑπῆρχεν ἐν τῇ χαρακτῆρι μετὰ σφοδρότητος ὀρμῇ=σφοδρὰ ὀρμῇ πρὸς τὸ φαινόμενον (εἰς αὐτὸν) καλόν· ἀεὶ = ἐκάστοτε· κρατεῖν = ἄρχειν (τῶν πολιτῶν)· περιεμίτινος=ὑπερισχύω, νικῶ τινα· πρὸς τὸ βέλτιον=πρὸς

τὸ συμφέρον· ἐκβιαζόμενον, ἐνν. αὐτοὺς = φέροντα αὐτοὺς διὰ τῆς βίας.

Κεφ. 2. Οὐκ ἤρεσκε μὲν οὖν, ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ἔννοιαν : ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τι πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λεωνίδου (ἰδὲ κεφ. 3)· ἀπραγμοσύνη = ἀδιαφορία περὶ τὰ δημόσια· κατακηλῶ = γοητεύω, θέλω· χαίρειν ἐῶ = ἀμελῶ, δὲν φροντίζω· σχολάζω = ἀσχολουμαι, ζῶ· ἐν ἀφθόνοις = ἐν ἀφθονίᾳ· ἔλκοντος κλπ. = ἐκάστου φροντίζοντος περὶ τοῦ ἰδίου κέρδους· καρτερίας = ἐγκρατείας· μετεβλήθη ὁ λόγος καὶ ἀντὶ γεν. ἀπολύτου ἐτέθη κυρία πρότασις· τούτων, δηλ. τῶν προειρημένων ἀρετῶν· τῶν περὶ Ἁγιν ἀπολωλότων = ἀφ' οὗ ἐφρονεύθησαν οἱ περὶ τὸν Ἁγιν· λόγοι φιλόσοφοι = φιλοσοφικαὶ συζητήσεις· Βορυσθενίτης = ἐκ τῆς Βορυσθενίδος, πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν Βορυσθένη (Δνείπερον) τῆς Ῥωσσίας· παραβαλόντος = ἐλθόντος· οὐκ ἀμελῶς = ἐπιμελῶς· διατρίβοντος περὶ τοὺς νέους = ἀσχολουμένου εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ παιδευσιν τῶν νέων· ἐν τοῖς πρώτοις = μεταξὺ τῶν ἐγκριτοτέρων· Ζήνων ὁ ἐκ Κιτίου τῆς Κύπρου ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τῆς Στωϊκῆς σχολῆς· εἶοικε = φαίνεται· τὸ ἀνδρῶδες τῆς φύσεως = τὸν ἀνδροπρεπῆ χαρακτῆρα προσεκκαίω = ἐξεγείρω.

Κεφ. 3. Τελευτήσαντος τοῦ Λ., τῷ 235 π. Χ., ὅτε ὁ Κλεομένης ἦτο 24 ἐτῶν· ἐκλελυμένους = ἐν παραλυσίᾳ· καθ' ἡδονὰς = ἕνεκα ἡδονῶν· παρορῶ = παραμελῶ· τῶν πολλῶν = τοῦ λαοῦ· πράττω κακῶς = δυστύχῳ· ἀγωγὴν, δηλ. τὴν κατὰ τὴν Λυκούργειον νομοθεσίαν πολιτικὴν ἀνατροφὴν· εἰς νοῦν ἔθετο = διενόηθη· μεθίστημι = μεταρρυθμίζω· κινῶ = μεταβάλλω· τὰ παρόντα = ἡ παρούσα κατάστασις τῆς πολιτείας· ἀπεπειρᾶτο τούτου = προσεπάθει νὰ προσελκύσῃ τοῦτον· ἐπὶ ταύτην τὴν ὁδόν, δηλ. τῆς πολιτικῆς μεταρρυθμίσεως· οὐκ ἀηδῶς = εὐχαρίστως· μυθολογῶ = μετ' εὐχαριστήσεως ἀναφέρω παρελθόντα πράγματα· ἐμπαθέστερον = μὲ συγκίνησιν καὶ ὄχι μὲ ἀδιαφορίαν· κινούμενος = συγκινούμενος· πρὸς ὄργην = μετ' ὄργης· οὐχ ὑγιαίνουν, ἐνν. τὸν νοῦν· ἀφίσταμαι = παύω· ἀλλ' αὐτὸν κλπ. = ἀλλ' ἔλεγεν (ὁσάκις ἠρωτᾶτο), ὅτι αὐτὸς ἐκεῖνος (δηλ. ὁ Κλεομένης) γνωρίζει τὴν αἰτίαν τῆς ρήξεως· ἀντικρούσαντος = ἀφ' οὗ ἀντέτεινε, ἠγαντιώθη· ὁμοίως ἔχω = ἔχω τὰ

αὐτὰ (τὰ ἴδια) φρονήματα· *συνειθίζει τὴν πρᾶξιν* = ἐμελέτα, διωργάνωνε τὴν ἐπιχείρησιν· *κατ' εἰρήνην* = ἐν εἰρήνῃ, ἐν καιρῷ εἰρήνης· *συνέκρουσεν* = ἔφερεν εἰς σύγκρουσιν· *ἔγκλημα* = παράπονον· *εἰς μίαν σύνταξιν ἀγαγεῖν* = νὰ ἐνώσῃ εἰς μίαν ὁμοσπονδίαν· *στρατηγιῶν*, ὁ Ἄρατος 17κις ἐξελέχθη στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν· *μακρᾶς πολιτείας* = μακροῦ πολιτικοῦ βίου (251-213 π. X.)· *τέλος* = σκοπός· *μόνως οὕτως* = μόνον τοιουτοτρόπως· *ἀνεπιχειρήτους* = ἀκαταμαχήτους· *τοῖς ἐκτός*, ἐνν. Πελοποννήσου· *τῶν ἄλλων*, ἀπὸ τοῦ 243 π. X., ὅτε κατέλαβε τὴν Κόρινθον, μέχρι τοῦ 229 π. X. προσέθηκεν εἰς τὴν συμμαχίαν τὰ Μέγαρα, τὴν Τροιζήνα, τὴν Ἐπίδαυρον, τὸ Ἄργος, τὸν Φλειοῦντα κ. ἄ.· *προσγίνομαι* = προσχωρῶ, συμμαχῶ· Ἡλεῖοι, οὗτοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν συγγενῶν τῶν Αἰτωλῶν· ὅσοι Ἀρκάδων, ἐκ τῶν Ἀρκάδων οἱ Μαντινεῖς, οἱ Τεγεᾶται καὶ οἱ Ὀρχομένιοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Αἰτωλῶν, ἀπέσπασε δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς συμμαχίας ταύτης ὁ Κλεομένης περὶ τὸ 229 π. X.· *προσεῖχον Λακ.* = διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Λακ., ὑπήκουον· *παρηνώχλει* = μικρὰς βλάβδας ἐπροξένει· *περιέκοπτεν* = ἐλήστευεν, ἐλεηλάτει· *μάλιστα* = πρὸ πάντων· *ὁμορέω-ῶ* = εἶμαι γείτων· *ἀποπειρώμενος* = δοκιμάζων.

Κεφ. 7. Ἐκ τούτου = μετὰ τοῦτο (μετὰ τὴν παρὰ τὰ Λαδόκεια μάχην)· *μέγα φρονῶν* = ἐπαιρόμενος· *χρώμενος τοῖς πράγμασιν ὡς βούλεται* = διαχειριζόμενος τὰ πράγματα (δηλ. διεξάγων τὸν πόλεμον), ὅπως αὐτὸς θέλει (δηλ. ἄνευ τῆς ἀναμείξεως τῶν ἐφόρων)· *ἐπικρατῶ* = νικῶ· *ἐδίδασκε* = ἔλεγε, συνέβουλε· *εἰς μέσον θεῖναι*, ἰδὲ Ἄγις κεφ. 9· *τοῖς πολίταις*, δοτ. χαριστ.· *ἴσην γενομένην* = (κατ' ἐνν.) ἀφ' οὗ ἐξισωθῶσιν αἱ περιουσίαι τῶν πολιτῶν· *ἐγείρω* = ἀνυψῶν· *προάγω* = ὁδηγῶ· *ἐν Πασιφάας*, ἐνν. ἱερῷ· *ἐδόκει... κείσθαι* = ἐφάνη εἰς αὐτόν, ὠνειρεύθη ὅτι εὕρισκετο· *χρηματίζω* = συνεδριάζω, συσκέπτομαι· *ἀνηρῆσθαι* = ὅτι εἶχον ἐξοφνησθῆ· *φωνὴν γενέσθαι* = ὅτι ἤκουσθη φωνή· *λῶον* = συμφορώτερον· *ὄψις* = ὄνειρον· *καθ' ὑποψίαν τινά* = ἔνεκα ὑποψίας τινὸς (τῶν ἐφόρων) κατ' αὐτοῦ· *πειράζομαι* = δοκιμάζομαι· *δοκῶν* = νομίζων· *λαβῶν* = παραλαβῶν (πρὸς ἐκστρατεῖαν)· Ἡραία, Ἀλσαία, πόλεις τῆς Ἀρκαδίας· *ταττομένας ὑπὸ τοῖς Ἀχ.* = ὑπαγομένας εἰς τὴν ἐξουσίαν

τῶν Ἀχ. εἶλεν=ἐκυρσε· *παρεστρατοπέδευσε M.*=ἐστρατοπέδευσε παρά τὴν M. ὄλωσ=ἐντελῶς, καθόλου εἰπεῖν. ἀποτρύω=καταπονώ· αὐτῶν δεηθέντων = κατὰ παράκλησιν αὐτῶν τῶν ἰδίων· καλῶς ἔχω πρὸς τινα = εὐνοϊκῶς διάκειμαι πρὸς τινα· προῆει=προυχῶρει· *σχέδην*=βραδέως.

Κεφ. 8. Ἐγγὺς γίγνομαι = πλησιάζω· *συσσίτιον*, οἱ ἔφοροι συνεσίτουν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐν τῇ ἀγορᾷ· *λόγον* = παραγγελίαν· *μόθρακες* ἔκαλοῦντο ἐν Σπάρτῃ παῖδες εἰλώτων ἀνατρεφόμενοι μετὰ τῶν παίδων τῶν κυρίων των· οὗτοι κατόπιν ἐγίνοντο ἀπελεύθεροι, τινὲς δὲ καὶ πολῖται· *ἐσπασμέναις ταῖς μαχαίραις* = μετὰ μαχ. τραδηγμέναις ἐκ τῶν θηκῶν, μετὰ γυμνάς τὰς μ.· *παίω*=κτυπῶ· *τεθνήναι δόξας*=νομισθεὶς νεκρὸς· *ἀτρέμα ἀναγαγὼν κλπ.* = ἡσύχως συμμαζευθεὶς καὶ συρθεὶς ἔξω τοῦ οἰκήματος· *ἔλαθεν εἰσερπύσας*=ἔρπων εἰσῆλθεν ἀπαρτήρητος· *κεκλεισμένον*, ἐνν. ἦν· *συννεγκῶν ἑαυτὸν* = εἰσελθὼν· *θύριον* = θυρίς· *ἀναιρῶ* = φονεύω· *μεθ' ἡμέραν*=τὴν ἐπιούσαν· *προελθόντος*=ἔξελθόντος.

Κεφ. 10. *Μεταστήναι* (ἐνν. ἐκ τῆς Σπάρτης) = νὰ φύγωσι· *ἀνεἶλεν*=ἀφῆρεσε· *συμμειχθῆναι*=ὅτι προσετέθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν β.· *πρὸς Μεσσηνίους*, ἐνν. τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (743—724 π. X.), ὅτε ἐδασίλευεν ἐν Σπάρτῃ ὁ Θεόπομπος· *ἄσχυλος*=ὁ μὴ εὐκαιρῶν· *κρίνω*=δικάζω· *αἰροῦμαι* = ἐκλέγω· *καί... γέ* = καὶ πράγματι· *εἰς ἑαυτοὺς ἐπιστρέφοντας*=οἰκειοποιουμένους· *ἀρχεῖον ἴδιον* = ἰδίαν, ἰδιαιτέραν ἀρχὴν· *σημεῖον*=ἀπόδειξις· *μεταπεμπομένων* = ὅταν καλῶσιν εἰς ἀπολογία· *τὸ πρῶτον* = τὴν πρώτην φοράν· *ἀντιλέγω*=ἀρνοῦμαι· *ἐπισφοδρύνω* = ἐνισχύω· *ἀνατείνομαι* = ἐκτείνω· *μετριάζοντας* = ἂν ἦσαν μετριοπαθεῖς· *ὑπομένο* = ἀνέχομαι· *ἐπίθετος* = πρόσθετος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ «πάτριον»)· *ἔξελαύνειν*, π. χ. τὸν Λεωνίδα· (ἰδὲ Ἄγις, κεφ. 12)· *ἀκρίτους*, π. χ. τὸν Ἄγι· *ἀπαλλάττω*=ἀπομακρύνω· *ἐπίσακτος*=ἔξωθεν εἰσαχθεὶς, ξένος· *κῆρ* (ἦ) = κακόν· *πρεσβύτερα* = ἀρχαιότερα, προγενέστερα (τὰ ὅποια εἰνεῖ ἢ αἰτία τῶν προειρημένων κακῶν)· *ἠγγεῖσθαι ἄν*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ «ἔφη»· *τῆς ἀνάγκης* = περὶ τοῦ ἀναγκασίου (τούτου) μέτρου· *συγγνώμονα* = σύμφωνον· *ἐν τοῖς ὅπλοις*=μετ' ἐνόπλων ἀνδρῶν· *προῆλθε* = προσήλθε· *ἐπὶ*

βωμόν, τῆς Χαλκιοίκου (ὡς ἰκέτης ἕνεκα ἀσφαλείας)· **ἔργω** = διὰ τῆς πράξεώς του· **οἷς**, δηλ. βία, καὶ φόβῳ· **αὐτὸν ἔφη** = αὐτὸς (ὁ Κλεομένης) ἔφη· **ἐνίσταμαι** = ἀνθίσταμαι· **τῶν ξένων**, ἰδίᾳ τῶν μισθοφόρων· **κρίσιν** = ἐκλογήν· **δοκιμασία** = ἐξέτασις· **οἱ κράτιστοι κλπ.** = οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν ξένων, ἀφ' οὗ γίνωσι πολίται τῆς Σπάρτης· **Αἰτωλῶν καὶ Ἰλλυριῶν**, οὗτοι ἦσαν διαβόητοι πειραταί· **ἐρημία τῶν ἀμυνόντων** = ἕνεκα ἐλλείψεως ὑπερασπιστῶν.

Κεφ. 11. **Πατρῶδες** = πατριός, μητριός· **κατάγω** = ἐπαναφέρω εἰς τὴν πατρίδα· **πολίτευμα** = τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν· **χαριέστατος** = ἄριστος· **σάρισα**, τὸ μακρὸν δόρυ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος, μήκους 14—16 ποδῶν (ὁ ποῦς = 0,30 τοῦ μέτρου)· **δι' ἀμφοτέρων**, ἐνν. τῶν χειρῶν· **φορῶ** = φέρω, κρατῶ· **ῥχάνη** (ῥχανος, ῥχανον, ἐκ τοῦ ἔχω) = δερματίνη λαβή, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνετίθετο ἡ χεὶρ· ἐστηρίζετο δὲ οὕτω ἡ ἀσπίς ἐπὶ τοῦ βραχίονος, ὥστε ἔμεινον καὶ αἱ δύο χεῖρες ἐλεύθεραι πρὸς χειρισμὸν τῆς σαρίσης· **πόρπαξ** = λωρίον, τὸν ὁποῖον περὶ τὸν αὐχένα καὶ τὸν ἀριστερὸν ὤμον θέτων ὁ ἀσπιδοφόρος διηύθυνε δι' αὐτοῦ τὴν ἀσπίδα· **ἀγωγή** = ἡ (κατὰ τὴν Λυκούργειον νομοθεσίαν) πολιτικὴ ἀνατροφή· **συγκαθίστη** = συνέπραττε· **ταχὺ** = ταχέως· **γυμνάσια**, δρόμος, πάλη, δίσκος, ἀκόντιον, πολεμικοὶ χοροὶ καὶ κυνήγια· **κόσμος** = τάξις· **συστελλομένων** = περιοριζομένων· **Δακωνικῆ** = ἀρμόζουσα εἰς τοὺς Δάκωνας· **ἐκείνην**, δηλ. τὴν γνωστήν· **παραμυθούμενος** θέλων νὰ μετριάσῃ· **ἀπέδειξε** = κατέστησεν, ἀνέδειξε.

ΠΟΠΛΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

Κεφ. 9. **Ἀρχαιρεσίαι** = ἐκλογὴ ἀρχόντων· **ἀπογόνοντα** = ἀπελπισθέντα· **κατήγον** = συνώδευον· **ἀντεξάγω** = ὁδηγῶ ἐναντίον· **χωρίον** = τόπος· **συνάγειν εἰς χεῖρας** = συμπλέκεσθαι· **περιπεσόντες ἀλλήλοις** = συναντηθέντες· **ᾤρμησαν κλπ.** = ᾤρμησαν ἔφιπποι ἐναντίον ἀλλήλων· **προσμεΐξαντες** = συμπλακέντες· **συναπέθανον ἀλλήλοις** = ἐφονεύθη ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ ἄλλου,

ἐφόνευσαν ἀλλήλους· προάγων=προκαταρκτικός ἀγών· ἐπιεικέστερος=ἡπιώτερος, ἡμερώτερος· διεκρίθησαν=ἐχωρίσθησαν· χειμῶν=καταιγίς· ἦν ἐν ἀπόροις=εὕρισκετο εἰς ἀμηχανίαν· ἐκπεσεῖν=ἐξελθεῖν, ἀκουσθῆναι· ἐνὶ=κατὰ ἓνα (ἄνδρα)· τεθνήκασιν=ἔχουσι φονευθῆ· ὑπ' αὐτοῦ=ἔνεκα τούτου· τοῖς μὲν ἀλαλάξαι παρέστη=οἱ μὲν ἠγάλαξαν· ἐξέπεσον=ἐτράπησαν εἰς φυγὴν· τοὺς καταλειφθέντας=τοὺς μείναντας· εἰσελάσας=εἰσελθὼν· ἀπεδέξαντο=εἶδον εὐχαρίστως· ἐκόσμησεν=ἐτίμησε· διεξήλθεν=ἐξεφώνησε.

Κεφ. 10. Συννεγκάμενος=συγκεντρώσας· ὑπὸ ῥάβδοις πᾶσιν=ὑπὸ συνοδείαν ὄλων τῶν ῥάβδων· καθεῖλε=κατεκρήμνισε, κατηδάφισεν· ὦκει οἰκίαν=εἶχεν οἰκίαν· Ἐλέα, ἡ τοῦ Παλατινοῦ λόφου κορυφή· ἐν ἀρχῇ=ὅταν τις εἶναι ἄρχων· προσιέμενα παρρησίαν=δεχόμενα τὴν ἐλευθεροστομίαν· ἔδειξεν, ὑποκμ. ὁ Ποπλικόλας· ἀκούσας γὰρ κλπ., ἡ σειρά τῶν λέξεων· ἀκούσας γὰρ τῶν φίλων δεξιόντων (=λεγόντων), ὅτι ἐδόκει τοῖς πολλοῖς (=τῷ λαῷ) ἁμαρτάνειν (=ὅτι διαπράττει σφάλμα)· κατέβαλεν=ἐκρήμνισε· κατέσκαπεν εἰς ἔδαφος=κατηδάφισε· μεθ' ἡμέραν=ὅτε ἐξημέρωσε, τὴν πρωτὴν συνισταμένους=συναθροιζομένους· ἀχθεσθαι τῆς οἰκίας=λυπεῖσθαι διὰ τὴν οἰκίαν· καταλελυμένης=ἣτις εἶχε κρημνισθῆ· οἱ πολλοὶ=ὁ λαός· ἀπέλυσεν=ἀφῆρεσε· παριῶν=προσερχόμενος· ὑφῆκε τῷ δήμῳ=κατεβίβαζεν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ· μέγα ποιῶν τὸ πρόσχημα=μεγαλύνων τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν· τὸν φθόνον καθαιρῶν=τὸν φθ. καταβάλλων· κολούω=κολοβώνω, ἐλαττώνω· ὑποδουμένου=ὑποτασσομένου· δημοκηδῆς=ὁ κηδόμενος, ὁ φροντίζων περὶ τοῦ λαοῦ, ὁ φίλος τοῦ λαοῦ· μᾶλλον ἴσχυσεν=ἐπεκράτησε.

Κεφ. 11. Ὁ τὸν δῆμον κλπ.=κατ' ἔννοιαν) ὁ ἐπιτρέπων εἰς τὸν καταδικασθέντα ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἔφεςιν τῆς δίκης εἰς τὸν λαόν· ἀποθνήσκειν=φονεῦσθαι· τὰ τέλη=οἱ φόροι· ἄπτεσθαι τῶν ἐργασ.=ἀσχολεῖσθαι εἰς κλπ.

Κεφ. 16. Καταγγείλας κλπ.=κηρύξας κατ' αὐτῶν πόλεμον καὶ δηλώσας τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον· ἐκβροηθήσας=ἐπελθὼν· ἀντειχεν=ἀνθίστατο· τραύμασι περιπεσῶν=τραυματισθεῖς· φοράδην=σηκωτά· καὶ φυγῆ=καὶ φεύγοντες· ὠθου-

μένων = ἐπειδὴ ὄρμων· κατὰ κράτος = ἐξ ἐφόδου· περὶ τὴν γέφυραν = κατὰ τὴν γ· ἠμύνετο τοὺς π. = ἀπέκρουε τοὺς π· κατόπιν = ὀπίσω αὐτοῦ· ἀπονήχομαι = σφίζομαι κολυμβῶν· προσέμειξεν = ἔφθασεν· εἰσηγήσατο = προέτεινε· περιαρῶ-ῶ = ὀργίζω ὀλόγυρα· ἐν ἡμέρᾳ = ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

Κεφ. 17. Ἐπικειμένον = ἀπειλοῦντος· ἀτρεμῶν = ἡσυχάζων· ἀντέχειν = ἀνθίστασθαι· συμβαλὼν ἐτρέψατο = συμπλακεῖς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν· ἀνεΐλεν = ἐφόνευσε· τὸ περὶ Μ. = τὸ ἀφορῶν τὸν Μ· καὶ ἡμῖν, ποιητικὸν αἷτιον· μάλιστα = πρὸ πάντων, κοινῶς· ἐπιβουλεύων = ἔχων, συλλαβὼν τὴν ἰδέαν· παρεῖσθαι = εἰσῆλθε κρυφίως· καὶ φωνῇ χρώμ. ὁμοία = (κατ' ἔννοιαν) καὶ ὁμιλῶν τὴν Τυρρηνικὴν γλῶσσαν· περιελθὼν τὸ βῆμα = φθάσας μέχρι τοῦ βάρους· σπασάμενος = σύρας· ἐσχαρὶς = μικρὸς βωμός· ὑπερσχῶν = ἐκτείνας ὑπεράνω· ἰταμῶ καὶ ἀτρέπτω = μὲ θαρραλέον καὶ ἀναλλοίωτον· ὀρέγω = ἐκτείνω, δίδω· λαιὸς = ἀριστερός· ἠττάσθαι τῆς ἀρετῆς = ὅτι ἠττάται ὑπὸ τῆς μεγαλοθυμίας· καὶ χάριτι μνηύειν = καὶ ὅτι χαριζόμενος εἰς αὐτὸν καταμνηύει· πρὸς ἀνάγκην = ἂν ἐξηναγκάζετο· καιρὸν ἐπιτηροῦντες = καιροφυλακτοῦντες· φίλου μᾶλλον ἢ πολεμίου = φίλου καὶ οὐχὶ ἐχθροῦ· πρὸς τὰς διαλύσεις κλπ. = ἐφάνη πρόθυμος πρὸς συνδιαλλαγὴν· ἀρετῆ = ἀνδρεία.

Κεφ. 18. Οὐκ ἔφευγε κλπ. = δὲν ἀπέφευγε νὰ δικασθῆ ἔνώπιον τοῦ Π· ὡς ἐξελέγξων = ἵνα ἀποδείξῃ· τραχύτερον = μετὰ τίνος τραχύτητος· εἰ σύμμ. ὦν μεταβάλλεται = εἰάν, ἐν ᾧ εἶναι σύμμαχος, μεταβάλλῃ γνώμην· δυσχεράνας = δυσαρεστηθεὶς· ἐξισταμένοις (τοῖς Ῥωμαίοις) = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἀποσυρθῶσι· ἀπετέμοντο = ἀφήρεσαν· κομίζομαι = λαμβάνω· ἐπὶ τούτοις = πρὸς βεβαίωσιν τῆς συνθήκης ταύτης.

Κεφ. 19. Ἀνεϊκότος (μετοχ. παρακμ. τοῦ ῥ. ἀνήμι) = ἐν ᾧ ὁ Π. εἶχε παραμελήσει· διὰ πίστιν = διότι εἶχε πεποθήσιν, ἐμπιστοσύνην (εἰς τὰ συνομολογηθέντα)· παρίοντας = διαβάτας· ὄρμην ἔσχον = ἀπεφάσισαν· ἀπονήξασθαι = νὰ φύγωσι κολυμβῶσαι· ἵππῳ διεξελάσαι τὸν πόρον = ὅτι διήλθε τὸ πέραμα ἔφιππος· ἐγκελεύομαι = παρακινῶ· νέω = κολυμβῶ· ἠγάπησεν = ἠγάπησθη· κακὸς ἐν πίστει = ἄπιστος· παρακελεύομαι = προτρέπω, παρακινῶ· ἕλεως = εὐμένης.

ΓΑΪΟΣ ΜΑΡΚΙΟΣ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

Κεφ. 8. Ἀξίωμα μέγιστον εἶχεν = ἐπισημοτάτη ἦτο· συνεβοήθουν = συνέρρεον. συνήρχοντο· πρὸς τῇ πόλει = πλησίον τῆς π.· διχόθεν = ἐκ δύο μερῶν· ὡς ἐπιχειρήσοντες = ἵνα ἐπιπέσωσι· ἄριστος = ἀνδρειότατος· ἐπὶ τῆς πολιορκίας = ἵνα διευθύνῃ τὴν πολιορκίαν· εἰς τὸν χάρακα = μέχρι τοῦ στρατοπέδου· τοὺς προσμειξάντας = τοὺς πλησιάσαντας· στήσας = ἀναχαίτισσας· ἐπιφερομένους = ἐπερχομένους· ἀνεκαλεῖτο = ἐκάλει· μεγάλη τῇ φωνῇ = μεγαλοφώνως· συνισταμένων = ἀθροισμένων, περικυκλούντων· οὐκ ἠγάπησε = δὲν ἠγάπησεν, δὲν ἠρέεσθη· συνήλαυε = κατεδίωκε· ἀποτρεπομένους τοῦ δ. = ὅτι παρηγοῦντο τῆς διώξεως· προσφερομένων = ἐπειδὴ ἐρρίπτοντο· τὸ δὲ συνεισπεσεῖν κλπ., ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐδενὸς δὲ τολμῶντος εἰς νοθὸν ἐμβαλέσθαι τὸ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς πόλιν γέμουσαν ἀνδρῶν πολεμικῶν ὄντων ἐν τοῖς ὅπλοις· εἰς νοῦν ἐμβ. = νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν· συνεισπεσεῖν τοῖς φ. = νὰ ὀρμήσῃ μετὰ τῶν τραπέντων εἰς φυγὴν· πολεμικῶν = πολεμίων· ἐπιστάς = σταθεὶς πρὸ αὐτῶν, παρουσιασθεὶς· παρεκάλει = παρεκίνη· ὡσάμενος = ὀρμήσας· ἐνήλατο = ἐπήδησε· ὑποστήναι = ἀντιστήναι· συμβοηθούτων = ἐπειδὴ ὄρμων· ἀπίστον κλπ. = μαχόμενος κατὰ τρόπον ἀπίστευτον· ἔργοις, δοτ. τῆς ἀναφορᾶς· ὄρουσιν = ἐφορμῶ· ἀπειπαμένων = ἀποκκμόντων· καταβαλόντων τὰ ὅπλα = βρῖψάντων τὰ ὅπλα· ἄδεια = ἀσφάλεια, ἐλευθερία· ἐπάγοντι = ὅστις ὠδήγει.

Κεφ. 9. Ἐν ἀρπαγαῖς ὄντων = ἐπίδοθέντων, ὀρμησάντων εἰς διαρπαγὴν· διαφόρησις = λεηλασία· χρημάτων = πραγμάτων· τάχα = πιθανῶς, ἴσως· συμπίπτω = συμπλέκομαι· περιούνας = περιφερομένους· ἀποδιδράσκειν = ἀποφεύγειν· παρακαλῶν = παρακινῶν· ἀπολείπομαι = καθυστερῶ· εἰς καιρὸν = εἰς κατάλληλον καιρὸν· τοῖς πολίταις = τοῖς συμπολίταις· εἰς τάξιν καθίσταμαι = παρατάσσομαι· θυρεός, δ = ἀσπίς· τήβεννος, ἢ = εἶδος χλαμύδος ἢ μανδύου· περίπλεως = γεμάτος· ἄγω = πορεύομαι, ὄρμῳ· συνάπτω = συμπλέκομαι· πῶς διακεκόσμηται τὰ τῶν π. ὅπλα = πῶς εἶναι παρατεταγμένοι οἱ ἐχθροί·

σπείρα=σῶμα ἐνόπλων ἀνδρῶν. Ἀντιᾶται = οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀντίου, πόλεως τῶν Οὐλοούσκων. μηδενὶ φρον. ὑφιεμ.=οὔδενος κατωτέρων κατὰ τὴν γενναιότητα, γενναιοτάτων. κατὰ τούτους=ἀπέναντι τούτων ἔδωκεν=ἐπέτρεψε· τὸ πρόθυμον=ἡ προθυμία· ἐμβολή=ἐπίθεσις· στόμα=μέτωπον (τοῦ στρατεύματος)· διεκέκοπτο=εἶχε διασπασθῆ· τῶν ἐκατέρωθεν=τῶν δύο ἄκρων, κεράτων· ἐπιστρέφω=στρέφομαι· περιλαμβάνω=περικυκλώνω· τὰ ὄπλα=οἱ ὀπλίται· ἐγκείμενοι=πιέζοντες, στενοχωροῦντες· ἐώσαντο=ἀπώθησαν, ἀπέκρουσαν· βαρῦς=καταβεβλημένος, καταπεπονημένος· ἀναχωρῶ=ἐπανέρχομαι· κάμνω=ἀπαυδῶ· διαφθείρω=φονεύω· ἀλίσκομαι=αἰχμαλωτίζομαι.

Κεφ. 10. Παραγενομένου=ἐλθόντος· εὐφημία=προσευχή, τιμή, ὕμνοι πρὸς αἶνον· τρέπεται=στρέφεται (ὁ ὕπατος)· ἐξελέσθαι=να ἐκλέξῃ· δέκα πάντα=ἀνὰ δέκα ἐξ ὄλων· ἀνευ ἐκείνων=ἐκτὸς ἐκείνων· ἀγαπῶ = εὐχαριστοῦμαι· νέμησις = διανομή· ἐξαιρετον=ἐξαιρετικῶς· ξένος = φίλος ἐκ φιλοξενίας· ἐπιεικῆς=ἀγαθός· μέτριος=μετριόφρων, ἐνάρετος· μακάριος=εὐτυχής· πρᾶσις=πώλησις.

Κεφ. 11. Ὑπολαβῶν=λαβῶν τὸν λόγον· ἀπωθοῦμαι=ἀποποιοῦμαι.

Κεφ. 12. Ἐπήγειρον=ἐξήγειρον· ἐγκλημα=παράπονον· διαφορὰ=ἔρις· ἄσπορος=ἄσπαρτος· ἀγεώργητος = ἀκαλλιέργητος· ἀγορᾶς δὲ κλπ.=δὲν ἐπέτρεψαν δὲ αἱ περιστάσεις νὰ ἐτοιμασθῇ ἀγορὰ ἐπεισάκτων προϊόντων· ἰσχυρᾶς ἀπορίας =μεγάλης ἐνδείας· ὡς ἐπάγοιεν=ὅτι ἐπέφερον.

Κεφ. 13. Ὀλίγου χρόνου=μετ' ὀλίγον χρόνον· μετήγει ὑπ.=ἐπέζητει τὴν ὑπατείαν, ἦτο ὑποψήφιος κλπ.· καταβαλεῖν =ταπεινωσαι· ψῆφον φέρω=ψηφοφορῶ· ἐνστάσης = ἐλθούσης· ἐνέβαλεν=εἰσήλθε· σπουδάξω πρὸς τι=ἔχω ἐνδιαφέρον περὶ τινος· ἐξέπεσον κλπ.=ἠλαττώθη ἢ πρὸς αὐτὸν εὐνοια τοῦ λαοῦ· εἰς τὸ νευεσᾶν ὑποφ. = ἀρχίζοντες νὰ ὀργίζωνται· τῷ πάθει τούτῳ=εἰς τὰ αἰσθήματα ταῦτα· δέος=φόβος· ἀξίωμα=ὑπόληψις, ἐπιρροή· ἀπεψηφίσαντο=κατεψήφισαν.

Κεφ. 16. Ἀπορίας (σίτου)=σιτοδείας· διαφορὰ=ἔριδες· περιχυθεὶς = συσσωρευθεὶς, συναθροισθεὶς· παραδοκῶ=περιμένω· φιλανθρωπῶ κλπ.=ὅτι θὰ τύχη μετρίων τιμῶν πρὸς

ἀγοράν· προίκα = δωρεάν· νεμήσεσθαι = ἔτι θὰ διανεμηθῶσι· οἱ πείθοντες = οἱ προσπαθοῦντες νὰ πείσωσι· καθήφατο = κατηγόρησε· οἱ πολλοὶ = ὁ λαός· ὕβρις = ἀθάδεια· ἀφειμένα = ἐρριμμένα· περιορῶ = παραδέλω· ἀρχῇ τηλικαύτη, δοτ. τοῦ ὄργάνου· ἐπίδοσις = προσφορά, ἐπίδομα· ἐφοδιάζω = ὑποθάλλω· χάριν = ὡς ἀμοιβήν· δήπου = βεβαίως· προΐεμαι = προδίδω· ὑφίεμαι = ὑποχωρῶ· συγχωρῶ = ἐπιτρέπω· διαφέρομαι = ἐρίζω· κομιδῇ = ἐντελῶς· μανικόν = ἄφρον· διάστασις = διαίρεσις· συμφῦναι = νὰ συνδεθῶμεν· ὁμοφρονῶ = ὁμονοῶ.

Κεφ. 17. Ὑπερφυῶς = ὑπερβαλλόντως· ὀλίγον δεῖν = σχεδόν ὑφορώμενοι = ὑποπτεύοντες· συνίσταμαι = συνέρχομαι· ἀναγορευθέντων = διαδοθέντων· ὀλίγον ἐδέησεν ἐμπεσεῖν = ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐπιπέσῃ· τὴν αἰτίαν ἐποιοῦντο = κατηγόρουν· καθαιρῶ = καταδικάζω· αἱ ψηφίσασαι κατ' αὐτοῦ φυλαὶ ἦσαν κατὰ τρεῖς περισσότεραι τῶν ψηφισασῶν ὑπὲρ αὐτοῦ· τίμημα = ποινή· αἰδῖος φυγή = ἀειφυγία· ἀναγόρευσις = δημοσίευσις τῆς καταδίκης· ἐφρόνησεν = ἐμεγαλοφρόνησε· ἄχος = λύπη· δυσφορῶ = ἀγανακτῶ, λυποῦμαι· παράσημον = διακριτικὸν σημεῖον.

Κεφ. 21. Μετρίως = μετὰ καρτερίας· δεηθεῖς = ζητήσας· ἀπαλλάττομαι = ἀπέρχομαι· μετελθεῖν = νὰ ἐκδικηθῇ· γινώσκω = κρίνω, ἀποφασίζω· ἀναστήσαι = νὰ ἐξεγείρῃ· ὄρμῶ = σπεύδω· διαπειρῶμαι = κάμνω ἀπόπειράν τινος, δοκιμάζω τι· ἔναγχος (ἐπίρ.) = πρὸ ὀλίγου, προσφάτως· φιλονικία = φιλοτιμία.

Κεφ. 30. Ἐπὶ τὴν πόλιν = κατὰ τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ῥώμης· ἀφεστῶς = ἀπέχων· κάθοδος = ἐπάνοδος (τοῦ ἔξοριστοῦ) εἰς τὴν πατρίδα· λῦσαι = νὰ παύσῃ· ἐπιεικεῖς = καταλλήλους, πράους· φιλανθρώπους = φιλόφρονας, ἡπίους· τὰ μὲν... τὰ δὲ = ἐν μέρει μὲν... ἐν μέρει δέ· πρὸς ὄργην = μετ' ὄργης· ὧν ἔπαθε = δι' ὅσα ἔπαθε· ἀπετέμοντο = ἀπέσπασαν· ἀπαλλαγῆ = κατάλυσις, παῦσις· χρόνον βουλήs = καιρὸν νὰ σκεφθῶσι· ἀνέξευξεν = ἀπῆλθε.

Κεφ. 31. Ὑφέσθαι (ἀπαρέμφ. μέσ. ἀορ. 6' τοῦ ῥ. ὑφίεμαι) τῆs ὄργης = νὰ μετριάσῃ, νὰ κατευνάσῃ τὴν ὄργην τοῦ φόβῳ = ἐκ φόβου· τῶν φιλανθρώπων = τῶν ἀγαθῶν· πολίτης = συμπολίτης· μετριώτερα κλπ. = ἄφ' οὗ μετριοφρονέστερον σκεφθῶσι περὶ τοῦ δικαίου· ἄδεια = ἀσφάλεια.

Κεφ. 32. Χειμών = καταιγίς, τρικυμία· κλύδων = θαλασσοταραχή· τὴν ἱερὰν (ἄγκυραν) ἀφήκε = τὴν ἱερὰν ἄγκυραν ἔρριψε : «ἱερὰν» ἔλεγον μίαν τῶν ἄγκυρῶν, τὴν ὁποίαν ἐν καιρῷ τρικυμίας ἔρριπτον τελευταίαν, ὅτε πᾶσα ἄλλη ἐλπὶς ἐξέλειπε· ἐκ παλαιῶν = παλαιόθεν· πάτριος = πατροπαράδοτος· νόμος = συνήθεια· ἀπαλλάξας = παύσας· ἐφ' οἷς = ἐπὶ τοῖς ὄροις, ἐφ' οἷς· ποιοῦμαι τὰς διαλύσεις = συνάπτω εἰρήνην· ἀτρεμέω-ῶ = μένω ἀκίνητος· ἀποκρούομαι = ἀποκρούω· τοῖς παραλόγοις (οὐδ.) = εἰς τὰ ἀπροσδόκητα· τίθεμαι τὰς ἐλπ. = στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου· πτοία ἢ πτόα = φόβος· πονηρὰ = κκκή.

Κεφ. 33. Δοκιμώταται = ἐπισημώταται· ἐν ταύταις = μεταξὺ τούτων· πολιτεία = πολιτικὴ πρᾶξις· ἀθείαστος = ὁ μὴ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐμπνευσθεὶς· νυός, ἢ = νύμφη· ἔοικε = φαίνεται· ὄρημν παρέστηκε = παρεκίνησε· δευρὶ = ἐνταῦθα· συναγαγοῦσαι εἰς φιλίαν = συμπηλιώσασαι· δεῦτε = ἐδῶ, ἐμπρός· συνάψ. τὰς ἱκετ. = ἐνώσατε τὰς δεήσεις· τῇ πατρίδι = ὑπὲρ τῆς πατρίδος· κακῶς πάσχω = βλάπτομαι· ἀμείβομαι = ἀποκρίνομαι· ἴσον μέτεστι ἡμῖν = ἐξ ἴσου μετέχομεν· ποιοῦμαι λόγον = λαμβάνω ὑπ' ὄψιν, ἀποδίδω ἀξίαν· προτιμῶ = τιμῶ τινα περισσότερον ἄλλου, ἐκτιμῶ· ἐναποπνέω τινί = ἐκπνέω ἐν τινί.

Κεφ. 34. Τὸ οἰκτρὸν = ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις· ἐνεποίησεν = ἐνέπνευσε· βῆμα = βᾶθρον· ἡγεμονικῶν = ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιγνοῦς = ἀναγνωρίσας· ἀτρεπτος = ἄκαμπτος, ἀμετάτρεπτος· ἀπαραίτητος = ἄκαμπτος, ἀμειλικτος· λογισμὸς = διαλογισμὸς· γενόμενος τοῦ π. ἐλάττων = νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους· πρὸς τὴν ὄψιν = ὑπὸ τοῦ θεάματος· ἔτλη = ὑπέμεινε· τὸ φιλοφρονεῖσθαι = ἡ φιλοφροσύνη.

Κεφ. 35. Ἐπεὶ τούτων ἄδην εἶχεν = ἀφ' οὗ ἐκορέσθη ἐκ τούτων· προβούλους = συμβούλους· παραστησάμενος = τοποθετήσας πλησίον τοῦ· τεκμαίρομαι = συμπεραίνω· οἰκουρία = τὸ μένειν κατ' οἶκον· περιποιοῦμαι = παρέχω, προξενῶ· λογίζομαι = σκέπτομαι· κακοπραγία = δυστυχία· παραμύθιον = παρηγορία· ἀπορώτατον = δυσκολώτατον· διαιτάω-ῶ = κρίνω, ὀρίζω, ἀποφασίζω· διαφορὰ = ἔρις· τίθεμαι δμόνοιαν = κάμνω, παρασκευάζω ὁμ.· λυμεῶν = καταστροφεύς· προσμειγνυμι = ἐπέρχομαι, μάχομαι· θριαμβεύομαι = ἄγομαι ὑπὸ τινος ἐν τῇ θριάμβῳ

του· *δυσδιαίτητος* = περί οὐ δύσκολον εἶναι νὰ ἀποφασίσῃ τις· *πιστεύω* = ἐμπιστεύομαι· *τῷ κρατεῖν*, δοτ. αἰτίας = ἐπειδὴ εἶναι ἰσχυρότεροι· *αἰτίαν ἔχω* = κατηγοροῦμαι· *ἀλάστωρ* = ὁ καταστροφεὺς δαίμων· *περίεστιν* = ὑπολείπεται.

Κεφ. 36. *Συγχωρῶ* = ὑποχωρῶ, παρχωρῶ· *χαρίζομαι* = κάμνω χάριν· *κακῶς πεπονθότα* = ὅταν βλαφθῇ· *τηρῶ χάριν* = ἀνταποδίδω χάριν· *ἐπέξ*, *ἀχαριστίαν* = ὅστις καταδιώκεις, τιμωρεῖς τὴν ἀχ· *δίκας ἀπολαμβάνω παρά τινος* = τίμωρῶ τινά· *ἐξανίστημι* = ἀνεγείρω· *ιδία* = ἰδιαιτέρως· *δέομαι* = παρακλῶ· *διάλυσις* = συνθήκη εἰρήνης· *οἰκειῶς ἔχω* = ἐπιθυμῶ· *δυσχεραίνοντες τὰ πρατ.* = δυσχεραστούμενοι διὰ τὰ γινόμενα· *πονηρὸς* = κακός· *συγγνωστός* = ἄξιος συγγνώμης· *ἐπικλῶμαι* = κάμπτομαι· *θανμάζω* = σέβομαι.

Κεφ. 39. *Ἐντίμως* = μετὰ τιμῶν· *ὄρος* = ὄριον.

ΜΑΡΚΟΣ ΦΟΥΡΙΟΣ ΚΑΜΙΛΛΟΣ

Κεφ. 17. *Γράμματα* = ἐπιστολή· *θῦδοκιμοί* = ἐπίσημοι· *φιλανθρώπως* = φιλοφρόνως· *εἰς λόγους συνῆλθον* = συνδιελέχθησαν ἀσυμβάτως ἔχοντα = ὅτι δὲν δέχεται συμβιβασμόν· *ἀλκή* = δύναμις, ἀνδρεία· *προῖππεύω* = ἵππεύω ἔμπροσθεν· *ἀγνοηθεῖς* = μὴ ἀναγνωρισθεῖς· *σύνοδος* = συνάντησις, συμπλοκή· *ὀξεῖαν* = μετὰ σφοδρότητος· *ὄψιν* = πρόσωπον· *εἶα χαίρειν* = ἄφινε.

Κεφ. 18. *Προελθόντες* = προχωρήσαντες· *αὐλίζομαι* = στρατοπεδεύω· *ὑπεκκλίναν τὴν ἐπιφορὰν* = ὑποχωρήσαν εἰς τὴν καταδίωξιν· *διεξέπεσον* = κατέφυγον· *ἀπειπόντων πρὸς τὸν φόνον* = ἄφ' οὗ ἀπηρῶθησαν φονεύοντες· *ὡς οἰχομένης* = νομίζοντες ὅτι ἐκυριεύθη· *μετὰ τροπὰς θερ.* = μετὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον· *ἐκράτησεν* = ἐπεκράτησε.

Κεφ. 20. *Ἄρδην ἀναρεθῆναι* = ἐξ ὀλοκλήρου νὰ καταστραφῇ· *καταλειφθέντας* = μείναντας· *ἐνειργάζοντο κλπ.* = τόσον φόβον ἐπένεον οἱ φεύγοντες εἰς ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἤρχοντο· *ἀπιστία κλπ.* = ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευον οἱ βάρ-

βαροι εἰς τὸ μέγεθος τῆς νίκης· πρὸς εὐπάθειαν = πρὸς διασκεδάσεις· ἐκ τοῦ περιχαροῦς = ἕνεκα τῆς χαρᾶς· νέμησις = διανομή· χρημάτων = πραγμάτων· ἐκπίπτω = ἐξέρχομαι, φεύγω· ῥαστώνη = εὐκολία· ἀναλαβόντες = ἐνδυσθέντες· ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων, ἐλεφάντινος δίφρος ἦτο ἔδρα ἐπίσημος τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων καὶ ἱερέων, ἔχουσα ἀγκύλους καὶ διασταυρούμενους ἀνὰ δύο τοὺς πόδας, κεκοσμημένη δι' ἐλέφαντος· ὑπομένοντες = περιμένοντες.

Κεφ. 22. Φυλάκων ἔρημα = ἄνευ φυλάκων· ὑπεξανέστησαν = ἠγέρθησαν· χροά = χροιά, χρωμα· ἔτρεψαν = ἠλλαξαν· ῥαθυμῶς = ἀνέτως· σκίπων (γεν. -ωνος) = σκίπτρον, βακτηρία· ἀτοπία = παράδοξον θέαμα· ὡς κρείττοσι = διότι ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀνωτέρους ἀνθρώπων· πράως = ἐλαφρῶς· γένειον = πηγούνι· κατήγεν = εἴλκε· ὑπήνην = γενειάδα· βαθεΐαν = πυκνήν· ὅσοις ἐπιτύχοιεν = ὅσους συνήντων· διεχρῶντο = ἐφόνευον· ἐπόρθουν = διήρπαζον· κατέσκαπτον = κατεκρήμνιζον· τοῖς ἔχουσι = κατὰ τῶν κατεχόντων· οὐχ ὑπήκουον = δὲν ὑπετάσσοντο.

Κεφ. 23. Μῆκος λαμβανούσης = παρατεινομένης· προσπίπτοντες = ἐπιπίπτοντες· τῷ μέγα φρόνειν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων = διότι εἶχον μέγα θάρρος διὰ τὰς ἐπιτυχίας των· Ἀρδέα, πόλις τοῦ Λατίου· ἀγαπῶντος = ἀρκουμένου· εἰ παραγένοιτο καιρὸς = ἂν παρουσιάζετο περίστασις· προσέμειξε τῷ χάρακι = ἐφθασε μέχρι τοῦ στρατοπέδου.

Κεφ. 24. Ἐξεκαλεῖτο = προεκάλει· τῶν ἐν ἡλικίᾳ = τῶν στρατευσίμου ἡλικίας ἀνδρῶν· Οὐήϊοι, πόλις τῆς Τυρρηνίας· ὁ δαίμων = ὁ κακὸς δαίμων· ἐκόσμησεν = ἐδόξασε· γειναμένη = γεννήσασα· περιβαλόμενοι ἄλλ. τείχη = κλεισθέντες εἰς ξένα τεῖχη· ἐπιψηφίσασθαι = ἀποφασίσαι, ἐπικυρῶσαι· ἐκείνους (ἀντικμ.) ἔφη ἠγεῖσθαι πατρίδα (κατηγρμ. τοῦ ἐκείνους) σφζομένους (μτχ. ὑποθετκ.)· πολυπραγμονῶ = ἀναμειγνύομαι εἰς ξένας ὑποθέσεις· εὐλάβεια = σεβασμὸς (πρὸς τοὺς νόμους).

Κεφ. 25. Ὑπέστη τὸν ἄθλον = ἀνέλαβε τὸ δύσκολον ἔργον· διάνοια = σκοποί, σχέδια· ἐσθῆτα φαύλην = ἐνδύματα πενιχρά· ἡμέρας = ἐν καιρῷ ἡμέρας, τὴν ἡμέραν· κατὰ γέφυ-

ραν=διὰ γεφύρας· περισπειράσας=περιτυλίξας· παραλλάττων
 τοὺς ἐγρηγορότας = ἀποφεύγων τοὺς ἀγρυπνοῦντας· φέγγος=
 φῶς· μάλιστα ὄρθιος ἀνέστηκε = ἦτο παρὰ πολὺ ἀπότομος·
 πέτρα=βράχος· προσέμειξεν = ἤλθε πρὸς τοὺς κλπ· ἀσπάσο-
 μαι = χαιρετίζω· φράσας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος = εἰπὼν τὸ
 ὄνομά του· ἀναληφθεὶς = ὀδηγηθεὶς, συνοδευθεὶς· πρὸς τοὺς
 ἐν τέλει=πρὸς τοὺς ἄρχοντας· παρελθὼν = παρουσιασθεὶς·
 τὰ δοκοῦντα=τὴν ἀπόφασιν· βεβαιῶσαι=ἐπικυρῶσαι· ἀποδει-
 κνύουσιν=ἀνεκίρυσαν.

Κεφ. 26. Ἐκείνη παρεξιόντες = διαβαίνοντες ἔμπρο-
 σθεν ἐκείνης τῆς ὁδοῦ, ἐκείνου τοῦ τόπου· ἧ = διὰ τοῦ ὁποῦ·
 καταμαθόντες=παρατηρήσαντες· ἀντιλαμβάνομαι = πιάνομαι
 ἀπὸ κάτι, ἵνα ἀναθῶ· περιδράττομαι=πιάνω τι διὰ τῆς χειρός·
 τῶν ἐπιπεφυκῶτων τοῖς κρημνοῖς=τῶν θάμνων, οἵτινες εἶχον
 φυτρώσει ἐπὶ τῶν κρημνῶν· ἀποτριβὰς=πατήματα· πεφυκῶτας
 ὄρειβάτεϊν μάλιστα=τοὺς ἐκ φύσεως ἰκανωτάτους νὰ βαδίζωσιν
 εἰς τὰ ὄρη· ἐλλείπειν=νὰ φαινόμεθα ἐλλιπεῖς· ἧ=ποῦ, πόθεν,
 ὅπου· προσβῆναι=ἀναβῆναι· καθ' ἕνα = (ἐάν) ἀνὰ εἰς (ἀναβαλ-
 νωσι)· πρέπουσαι=ἀρμόζουσαι, ἀνάλογοι.

Κεφ. 27. Διαλεχθέντος=εἰπόντος· ὑπέστησαν = ἐδέ-
 χθησαν, ἀνέλαβον· ἐπιβάντες τῆς πέτρας=ἀνελθόντες εἰς τὸν
 βράχον· ἐμφύμενοι=προσέρποντες· χαλεπὸς=τραχύς, δύσθα-
 τος· ὅσον οὐκ=σχεδόν· ἄπτεσθαι = πλησιάζειν, καταλαμβά-
 νειν· ἐπιχειρῶ τινι=φονεύω τινά· σιτία=τροφά· διαρκούντων
 =ἐπαρκούντων· κακῶς ἔπραττον=εὐρίσκοντο ἐν κακῇ κατα-
 στάσει, ὑπέφερον ἐκ πείνης· πρὸς αἰσθησὶν δξύ ἐστι = ἔχει
 ὀξεῖαν τὴν ἀκοήν· κλαγγή=πᾶς ὀξύς ἤχος, ἡ κραυγὴ τῶν πτη-
 νῶν· φερόμενοι=ἐρχόμενοι· φρονήματι ψυχῆς ἐπιφανῆς=
 ὀνομαστός διὰ τὴν ἀνδρείαν του· διηρμένου κοπίδα=ἐν ᾧ εἶχε
 σηκῶσει μάχαιραν· θυρεὸς=ἀσπίς· πατάξας=κτυπήσας· κατὰ
 τῆς πέτρας = ἀπὸ τὸν βράχον κάτω· ἐπιστὰς τῷ τείχει=στα-
 θεὶς ἐπὶ τοῦ τείχους· γενομένων περὶ αὐτὸν = περιστοιχισάν-
 των αὐτὸν ἀπέστρεψεν=ἀπέκρουσε.

Κεφ. 28. Προνομῆ = ἐπισιτισμὸς ἐκ χώρας ἐχθρικής
 δι' ἀρπαγῆς· ὑποικουρῶ=ἐλσχωρῶ, ἐνσκήπτω· ἐπέτεινεν=ἠϋ-
 ξανε· ἀκριβῶς=αὐστηρῶς· οὕτω πράττουσιν=ἐπειδὴ εἰς τοιαύ-

την κατάστασιν ἦσαν *συμβατικοὶ λόγοι* = λόγοι συμβιβασμοῦ, συνδιαλλαγῆς· *ἐντυγχάνω τινί* = συναντῶ τινά· *συνελθόντος εἰς λόγους* = συνομιλήσαντος· *ὠμολογήθη* = συνεφωνήθη· *ἀγνωμονῶ* = φέρομαι κακῶς ἢ ἀδίκως, δολιεύομαι· *ῥοπή* = κλίσις τῆς πλάστιγγος· *οἶον* = ὡς· *σταθμὰ* = βάρη· *ζύγια*· *ὀδύνη* = λύπη, θλίψις· *συγχωρεῖν* = ὑποχωρεῖν· *ἀδικουμένους*, μετοχή ἐναντιωματική.

Κεφ. 29. *Διαφορὰ* = φιλονικία· *σχέδην* = βραδέως· *διαστάντων* = διαχωρισθέντων, παραμερισάντων· *κόσμῳ* = ἐν τάξει· *πρὸς ταῦτα* = διὰ ταῦτα· *προῆλθον* = ἐπροχώρησαν, ἔφθασαν· *ἐν οἰκίαις* = μεταξὺ οἰκιῶν· *ἀναστρεφόμενοι* = κινούμενοι· *χωρίον* = τόπος· *συμφρονῶ* = ὁμοφωνῶ, ἔρχομαι εἰς τὰ λογικά μου· *προελθὼν* = προχωρήσας· *τρέπομαι* = τρέπω εἰς φυγὴν· *ἀνῆρέθησαν* = ἐφονεύθησαν· *ἐπεκθέοντες* = ἐξορμῶντες ἐναντίον· *παράλογως* = παραδόξως· *γενομένη ὑπὸ τοῖς βαρβ.* = ἂψ' οὐ ἔμεινεν ὑπὸ τοῦς βαρβάρους.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ

Κεφ. 13. *Τὸ τρίτον* = τρίτην φοράν· *αἱ περὶ τὸν πόλ. εὐπραξίαι* = αἱ πολεμικαὶ ἐπιτυχίαι· *ἐπῆραν* = παρῶρμησαν· *ἀντιλαμβάνομαί τινος* = ἐπιλαμβάνομαί τινος, ἐπιχειρῶ νὰ καταλάβω τι.

Κεφ. 14. *Ἀδικηθεῖς* = βλαφθεῖς· *κτώμενος ἑαυτῷ* = θέλων νὰ ἀποκτήσῃ· *διέφθειρεν* = ἐφόνευσε· *πρὸς Δ.* = πλησίον τῶν Δεοντίνων, πόλεως τῆς Σικελίας· *εἶλεν* = ἐκυρίευσεν· *κατὰ κράτος* = διὰ τῆς βίας· *ἠβηδὼν* = ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ ἄνω· *ἄρας* = ἐκκινήσας· *διδάξοντας* = ἵνα εἰπωσι· *ἐκράτουν* = ὑπερίσχουν· *ἐπάγω* = φέρω ἐναντίον τινός, ὀδηγῶ· *πεντήρης* = ναὺς ἔχουσα πέντε σειρὰς κωπῶν· *βέλος* = πᾶν τὸ βαλλόμενον, βλήμα· *ξυῦγμα* = ἀποδάθρα σχηματιζομένη διὰ τῆς συνδέσεως πλοίων· *ἄρας* = ὑψώσας, τοποθετήσας· *ἧς οὐδεὶς ἦν λόγος* = ἦτις ἦτο ἀναξία λόγου, ἦτις ἦτο μηδέν· *ἄρα* = ἀκριδῶς.

Κεφ. 15. *Διχόθεν* = ἐκ τῶν δύο μερῶν (ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης)· *μηδέν* = οὐδὲν· *σχάσαντος τὰς μηχαν.* = ὅτε ἤνοιξεν, ἀφῆκε τὰς μηχανὰς νὰ ἐνεργήσωσι· *ἅμα* = συγχρόνως· *ἀπῆντα* =

ἐπιπτον, ἐρρίπτοντο· ῥοῖζος=κρότος· καταφέρομαι = καταπίπτω· ἄπιστος=ἀπίστευτος· τοὺς ὑποπίπτοντας=τοὺς κάτωθεν ἐδρισκομένους· ἄφνω=κίφνιδίως· ὑπεραιωρούμεναι = ἐπικρεμώμεναι· κεραία = πᾶν τὸ προέχον ὡς κέρας· εἰκασμένος=ὅμοιος· ἀνασπῶσαι = ἀνασύρυσται· ἐβάπτιζον = κατεβύθιζον· περιδινοῦμαι=περιστρέφομαι· ἀπορορίπτω = ῥίπτω ἔξω· διασφενδονάω-ῶ=ἐκσφενδονίζω· προσπίπτω = καταπίπτω· τῆς λαβῆς ἀνείσης = ἀφ' οὗ ἄφινεν ἡ λαβή, ἀφ' οὗ ἠνοιγετο ἡ λαβή· σαμβύκη, μουσικὸν ὄργανον τριγωνικὸν ἔχον τέσσαρας χορδάς· ἐξήλατο=κατέπεσεν, ἐξεσφενδονίσθη· τάλαντον, μέτρον βάρους=20 ὀκάδ. καὶ 185 δράμια· ὀλκή=βάρος· συνηλόησεν, ἄορ. τοῦ ῥ. συναλοάω-ῶ = ἄλωνίζω, συντρίβω· γόμφωμα = τὸ διὰ γόμφων (ἡλων) συμπεπηγμένον, τὸ σκελετόν· διέσπασαν=διεχώρισαν· ἀποροῦμαι = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν· κατὰ τάχος=ταχέως· παρεγγνάω-ῶ=παραγγέλλω, διατάττω· προσμειγνυμι=ἐπέρχομαι, προσβάλλω· τόνος=σχοινίον δίδον ἔντασιν· ῥύμη = δύναμις· ποιήσεσθαι, ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐνόμιζον=(κατ' ἐννοίαν) ὅτι θὰ ἐξεσφενδόνιζον τὰ βλήματα ὑπεράνω αὐτῶν· βελῶν = βλημάτων· τελέως = ἐντελῶς· πληγή=βολή· ἦν παρεσκευασμένος=εἶχε παρασκευάσει· ὡς ἔοικεν=ὡς φαίνεται· βέλη βραχέα=βλήματα εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ῥιπτόμενα· τροῖμα=ὀπή· σκορπίος = μηχανή πρὸς ἐκτόξευσιν βελῶν· βραχύτονος=ὁ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐκσφενδονίζων.

Κεφ. 16. Προσέμειξαν=ἐπλησίασαν· ἐπὶ κεφαλῆς = ἐκ τῶν ἄνω· ὡσπερ πρὸς κάθετον = κατὰ κάθετον, καθέτως· κἀνταῦθα=καὶ τότε· εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων = ὅτε εὐρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν· καταλαμβανόντων (αὐτοῦς)=πιπτόντων ἐπ' αὐτῶν· φθόρος = φθορά· συγκρουσμός = σύγκρουσις· σκευοποιῶ=κατασκευάζω· θεομαχέω-ῶ=μάχομαι κατὰ θεῶν· μυρίων=ἀναριθμήτων· ἐπιχέομαι=ἐπέρχομαι.

Κεφ. 18. Ὅσον ἐφ' εαυτῶ=ὅσον ἐξηρτάτο ἀπ' αὐτοῦ· τῆς πολιορκίας διὰ μέσου=διαρκούσης τῆς πολιορκίας· Ἀκρίλαι (αἱ), πόλις τῆς Σικελίας παρὰ τὸν Ἀκράγαντα· χάρακα βαλλομένοις=ἐν ᾧ κατεσκευάζον χαρακίωμα· χρόνω προϊόντι = μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός· κομίζομαι = λαμβάνω· ὑπὲρ τούτου = περὶ τούτου· συντιθέμενος = διαπραγματευόμενος·

κατεσκέπατο=παρετήρησε καλῶς· ἐπιβατὸς = ἐκεῖνος, ὃν δύναται τις νὰ ἀναβῆ· ὠρημμένους=ὄτε εἶχον τραπή· παρεμπύπλημι=γεμίζω κρυφίως· ὄπλων=ὄπλιτων· διακόπας = διαρρήξας· πρὸς τὴν αἴσθησιν (τούτων) = ἀντιληφθέντες (ταῦτα)· καρτερός=ἰσχυρός.

Κεφ. 19. Ἐχομένων=κατεχομένων, κυριευθέντων· ἅμα φάει=ὄτε ἐξημέρωσε· περισκεψάμενος = παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς· συμπαθήσας=λυπηθείς· ἐννοήσας=διανοηθείς, σκεφθείς· σχῆμα=μορφή· ἀμείβω = ἀλλάσσω, μεταβάλλω· διαφορέω-ῶ=λεηλατῶ· κατασκάπτω = κατακρημνίζω, καταστρέφω· προσίεμαι τὸν λόγον=ἀποδέχομαι, παραδέχομαι τὸν λ· οὐδὲ ὄλως· οὐδόλως· ἔδωκεν=ἐπέτρεψε· χρημάτων = πραγμάτων· ἀπείπεν=ἀπηγόρευσε· διέφαιεν=ἐδείκνυεν· ἀνιάω-ῶ=λυπῶ· ἀνασκοπῶ=παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς· διάγραμμα = σχέδιον, γεωμετρικὸν σχῆμα· πρόσοψις=βλέμμα· προαισθάνομαι = ἐννοῶ πρωτίτερα· καταδρομῆ=ἐπιδρομῆ, εἰσβολῆ· ἐπιστάντος=παρουσιασθέντος· τελῆσαι τὸ πρόβλημα=ἄσσει τὸ πρόβλ· καθίστημί τι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν=ἀποδεικνύω τι· σπασάμενος = σύρας· ἀνεῖλεν=ἐφόνευσεν· ἀντιβολῶ=ἰκετεύω· οὐ φροντίζω=ἀδιαφορῶ· διαχρῆσασθαι=φονεῦσαι· ἀλγῶ=πονῶ, λυποῦμαι· αὐτόχειρ=ὁ τῆ ἰδίᾳ χειρὶ πράττων τι, ὁ φονεὺς· ἐναγῆς = ἀνόσιος.

TIBERIOS ΓΡΑΚΧΟΣ

Κεφ. 8. Ἀστυγείτων=γέλτων· ἀποτέμνομαι=ἀποσπῶ, κυριεύω· πιπράσκω=πωλῶ· ποιῶμαι δημοσίαν τὴν χώραν=καθιστῶ τὴν χ. κτῆμα τοῦ δημοσίου· ἐδίδοσαν νέμεσθαι=ἐπέτρεπον νὰ καρπῶνται, ἐνφκίαζον· ἀποφορὰ = μίσθωμα, ἐνοίκιον· εἰς τὸ δημόσιον=εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· τελῶ = πληρώνω· ὑπερβάλλω τὰς ἀποφορὰς = προσφέρω ἀνώτερον μίσθωμα· ἐξελαυνόντων = ἐκδιωκόντων (ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῶν μεμισθωμένων ἀγρῶν)· ἐγράφη νόμος, τῷ 366 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Δικινίου Στόλωνος καὶ τοῦ Λευκίου Σεξτίου· πλέθρον, τὸ ἑλληνικὸν πλέθρον = 950 τετραγωνικὰ μέτρα, τὸ δὲ ῥωμαϊκὸν ἦτο πολὺ

μεγαλύτερον· *ἐπέσχε* = ἀνεχάτισε· *γράμμα* = νόμος, διάταξις· *κατὰ χώραν μένουσιν* = οὐκ ἐξελαινομένοις· *νέμομαι* = καρποῦμαι· *μοῖρα* = μερίδιον, μέρος· *ὑπόβλητος* = πλαστός· *αισθάνομαι* = βλέπω· *δεσμοτηρίων βαρβ.* = δεσμοτῶν βερβάρων· οἱ βάρβαροι αἰχμάλωτοι ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγροὺς συνδεδεμένοι πρὸς ἀλλήλους, ἵνα μὴ δραπετεύωσι· *Γ. Λαίλιος*, ὑπατεύσας τὸ 140 π. Χ· *Σκιπίωνος*, τοῦ Αἰμιλιανοῦ· *σάπιενς*, τὸ λατιν. *sapiens*· *δήμαρχος*, τὸ 133 π. Χ· *ἀποδειχθεῖς* = ἐκλεχθεῖς· *Κυμαῖος*, ὁ ἐκ Κύμης τῆς Ἰταλίας· *Ταρσεὺς* = ὁ ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας· *συνήθης* = οἰκεῖος, μαθητῆς· *προσφώνησις* = ἀφιέρωσις· *γραμ. φιλοσόφων* = φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων· *συνεπαιτιῶνται* = ἀποδίδουσι προσέτι τὴν αἰτίαν καὶ εἰς τὴν Κορν· *ὄνειδίξω* = μετὰ παραπόνου ἐλέγχω· *Σπ. Ποστούμιος*, ὑπατος τὸ 110 π. Χ· *ἠλικιώτης* = συνηλικιωτῆς· *περὶ τὰς συνηγορίας*, ὡς συνηγόρος ἐν τοῖς δικαστηρίοις· *ἀπὸ τῆς στρατείας*, κατὰ τῆς Νομαντίας· *παρὰλάττω* = ὑπερτερῶ· ὡς *ἔοικεν* = ὡς φαίνεται = ὡς λέγεται· *ὑπερβάλλομαι* = ὑπερτερῶ· *πολίτευμα* = πολιτικὴ πράξις· *παράβολος* = τολμηρός· *προσδοκίαν κλπ.* = ἐκ τῆς ὁποίας θὰ προσεδοκῶντο μεγάλα πράγματα· *βιβλίω*, λόγῳ ἢ ἐπιστολῇ· *νέμοντας* = βοσκούς· *ἐπίσταντος* = ξένος· *ἐπὶ νοῦν βαλέσθαι* = ὅτι διενόηθη· *αὐτοῖς*, δηλ. τοῖς Γράκχοις· *μνήμα* = δημόσιον οἰκοδόμημα· *τοῖς πένησι*, δοτ. χαριστική.

Κεφ. 9. *Ἐφ' ἑαυτοῦ* = μόνος· *συνέθηκε* = συνέταξε· *τοῖς δέ, δέ* = ἀλλά· *Κράσσοσ*, Πόπλιος Λικίνιος Κράσσοσ Μουκιανός, ὑπατος τὸ 131 π. Χ· *Μ. Σκαιβόλας*, ὑπατος τὸ 133 π. Χ· *νομοδείκτης* = νομοδιδάσκαλος· *Κλαύδιος*, Ἄππιος Κλαύδιος Ποϋλχερ, ὑπατος τὸ 143 π. Χ· *κηδεστής* = πενθερός· *δοκεῖ* = νομίζεται· *εἰς ἀδικίαν* = κατὰ ἀδικίας· *δίκην δίδωμι* = τιμωροῦμαι· *τιμῇ* = ἀποζημίωσις· τινὲς κατεῖχον γαίας ἐξ ἀγορᾶς ἢ κληρονομίας ἢ εἶχον οἰκοδομήσει ἐν αὐταῖς· *παραδέχομαι* = ἐπιτρέπω νὰ εἰσέλθῃ τις· *ἐπανόρθωσις* = διόρθωσις· *εὐγνώμων* = ἐπιεικής, μαλακός· *ἀγαπῶ* = εἶμαι εὐχαριστημένος· *παρεῖς* = ἀφήσας, λησμονήσας· *φιλονικία* = ἐκ φιλονίκου διαθέσεως· *δι' ἔχθους ἔχοντες* = μισοῦντες· *ἀποτρέπειν*, ἐνν. τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου· *ἀναδασμὸς* = ἐκ νέου διανομή· *γῆ* = χώρα· *ἐπὶ συγχύσει τῆς πολιτείας* = μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ ἀνατρέψῃ τὸ πολί-

τευμα· πάντα πράγματα = τὸ ὅλον Κράτος· περαίνω=κατορθώνω· πρὸς ὑπόθεσιν=ὑπὲρ ὑποθέσεως, ὑπὲρ πράγματος· φανλότερα=φαῦλα καὶ οὐχὶ χρηστὰ καὶ σπουδαία· ἀμαχος=ἀκαταμάχητος· ὁπότε λέγει=ὅτε εἶπε· τῷ βήματι περικεχυμένου =συνηθροισμένου περὶ τὸ βήμα· καταστάς = σταθείς· τὰ νεμόμενα=τὰ ζῶντα· φωλεὸς=φωλεά· κοιταῖον = κλίτη· κατάδυσσις = κρησφύγετον· ἄοικος = ἄστεγος, ὁ μὴ ἔχων ἰδικήν του οἰκίαν· ἀνίδρυτος=ὁ μὴ ἔχων μόνιμον κατοικίαν· αὐτοκράτωρ =στρατηγός· ἀμύνομαι = ἀποκρούω· ἡρίον, τὸ = τάφος· βῶλος, ἡ=ὄγκος γῆς ἢ χώματος.

Κεφ. 10. Κατιόντας = ἀπευθυνομένους· συνεξανιστάμενον = ἐξανιστάμενον μετὰ τοῦ Τιθ. κατὰ τῶν ἀντιθέτων· οὐδεις ὑφίστατο = οὐδεις ἠδύνατο νὰ ἀντικρούσῃ· τρέπονται = ἀποτεινόνται, καταφεύγουσι· ἐμβριθῆς τὸ ἦθος=σταθερὸς κατὰ τὸν χαρακτήρα· ἐταῖρος=φίλος· συνήθης = οἰκείος· αἰδοῦμαι =ἐντρέπομαι· ἀναδύομαι=ἀποφεύγω, ἀρνούμαι· λιπαρέω-ῶ=ἐπιμόνως παρακαλῶ· ἀντικαθίσταμαι = ἀντιτάσσομαι· διεκρούετο = προσεπάθει νὰ ἀπορρίψῃ (διὰ τῆς ἐνστάσεως, καθ' ἣν ἐνὸς δημάρχου ἢ ἀρνησις ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ τὰς προτάσεις οἰουδήποτε ἀρχοντος)· ἔστι δὲ κλπ.= (κατ' ἔννοιαν) ὑπερίσχυε δὲ ὁ ἀρνούμενος (ἐνιστάμενος) ἐκ τῶν δημάρχων· οἱ πολλοὶ=οἱ λοιποὶ (9) δήμαρχοι· κελεύοντες=καίπερ συγκατατιθέμενοι· περαίνω=κατορθώνω· πρὸς τοῦτο=διὰ τοῦτο· ἐπανέλετο=ἀπέσυρε· τὸν ἡδίω τοῖς πολλοῖς=τὸν εὐαρεστότερον εἰς τὸν λαόν· εἰσφέρειω=προτείνω, ὑποβάλλω, εἰσάγω· ἤδη = τότε πλέον· ἐξίσταμαι = ἀπομακρύνομαι, ἀφίνω· ὁμοῦ τι = σχεδόν· ἀγῶνες=σφοδραὶ συζητήσεις· ἐξ ἄκρας σπουδῆς=μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος· ἀντερεῖδω=ἐπιμένω ἐν τῇ ἀντιστάσει· φαῦλον=προσωπικὴ ὕβρις· προπεσεῖν=ἐκφυγεῖν· ἀνεπιτήδειος=προσβλητικὸς· βάκχευμα = ἡ ἐκ τοῦ οἴνου παραφορὰ, βακχικὴ ἑορτή· ἐν φιλοτιμίαις = προκειμένου περὶ ἀμίλλης προερχομένης ἐκ φιλοδοξίας· ἐν ὀργαῖς=κατὰ τὴν ἔκρηξιν ὀργῆς· τὸ πεφυκέναι καλῶς=ἡ καλὴ φύσις· τὸ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως = ἡ σώφρων ἀγωγὴ· ἐφίστησι καὶ κατακοσμεῖ = ἀναχαιτίζει καὶ φέρει τάξιν, συγκρατεῖ ἐν τῇ κοσμιότητι· ἐνεχόμενον τῷ νόμῳ = ὅτι περιελαμβάνετο εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου· συ-

χνήν = πολλήν· *παρεῖναι* = να ἀφήσῃ· *ὑφιστάμενος* = ὑπισχνού-
 μενος· *ἐκ τῶν ἰδίων* = ἐκ τῆς ἰδίας του περιουσίας· *οὐκ ἀνασχο-*
μένου = ἐπειδὴ δὲν ἀπεδέχθη· *διάγραμμα* = διάγγελμα, ἀπόφασις·
χρηματίζειν κλπ. = ἤμπόδισε πᾶσαν ἐνέργειαν ὄλων τῶν ἀρχόν-
 των· *ἄχρῃ ἂν διενεχθῆ κλπ.* = μέχρις οὗ γίνῃ ἢ περὶ τοῦ νό-
 μου ψηφοφορία· *τῷ τοῦ Κρόνου ναῶ*, ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε τὸ δη-
 μόσιον ταμεῖον· *εἰσφέρω* = εἰσάγω· *τοῖς ἀπειθήσασιν* = εἰς ἐκεί-
 νους, οἱ ὅποιοι δὲν ἤθελον ὑπακούσει εἰς τὸ διάγγελμά του· *ζη-*
μίαν = τιμωρίαν· *ὑποδείσαντες* = φοβηθέντες· *οἰκονομία* = δη-
 μοσία ὑπηρεσία· *τὰς ἐσθῆτας μετέβαλον* = ἐφόρεσαν πένθιμα
 ἐνδύματα· *οἰκτρὸς* = ἐλεεινός, ἄξιος οἴκτου· *ταπεινὸς* = τεταπει-
 νωμένος, δύσθυμος· *συνίστασαν* = παρεσκεύαζον· *ἀναιρῶ* = φο-
 νεύω· *ὑποζώννυμαι* = ὑπὸ τὴν ζώνην ἀναρτῶ· *ληστρικὸν* = ὅπερ
 ἔχουσιν οἱ λησταί· *δόλων* (γεν. -ωνος) = ῥάβδος ἐγκλείουσα ἐγχει-
 ρίδιον, σιλιέττο.

Κεφ. ΙΙ. *Ἐνστάσης* = ἐλθούσης· *ἐπὶ τὴν ψῆφον* = εἰς
 ψηφοφορίαν· *ὑδραῖαι* = κάλπαι· *σύγχυσιν κλπ.* = (κατ' ἔννοιαν)
 δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐν τάξει ἢ ψηφοφορία· *σύγχυσις* = ἀκα-
 ταστασία· *οὐμὴν*, ἐνν. ἐγένετο, ὃ προσεδόκων οἱ πλούσιοι· *πλή-*
θει = διὰ τῆς πλειονότητος αὐτῶν, ἐπειδὴ ἦσαν περισσότεροι·
βιάσασθαι = νὰ μεταχειρισθῶσι βίαν (κατὰ τῶν πλουσίων)· *συ-*
στρέφομαι = συμπυκνοῦμαι, ἐτοιμάζομαι (πρὸς ἐπίθετον)· *ἐπὶ*
τοῦτο = μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιχειρήσωσι τοῦτο· *Μάλλιος*, ὕπατος
 τὸ 149 π. X· *Φούβιος*, ὕπατος τὸ 135 π. X· *ὑπατικός* = χρη-
 ματίας ὕπατος· *προσπίπτω τινι* = πίπτω εἰς τοὺς πόδας τινός·
τὸ μέλλον ὅσον οὕπω = τὸ προσεχὲς μέλλον· *συμφρονῶ* =
 θεώρω, νομίζω (μετὰ τινος)· *δι' αἰδῶ τῶν ἀνδρῶν* = ἐκ σεβα-
 σμοῦ πρὸς τοὺς ἀνδρας· *πυνθομένου* = ἐρωτήσαντος· *ἀξιοχρεως*
 = ἰκανός, ἀρμόδιος· *συμβουλία* = συμβουλή, σύσκεψις· *ἐπιτρέ-*
ψαι = νὰ ἀναθέσῃ τὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως· *περαίνω* = κατορ-
 θώνω· *τρέπομαι* = καταφεύγω· *ἔργον* = πρᾶξις· *ἐπιεικὲς* = πρέ-
 πον· *ἐπαγαγεῖν τὴν ψῆφον τῷ νόμῳ* = νὰ θέσῃ τὴν πρότασιν
 εἰς ψηφοφορίαν· *φιλανθρωπούς λ. προσφέρων* = λέγων λόγους
 φιλόφρονας· *ἐνδίδωμι* = ὑποχωρῶ· *χαρίζομαι* = κάμνω χάριν·
πόνος = κόπος· *διωθοῦμαι* = ἀποκρούω· *ἐντευξίς* = παράκλησις·
πολέμου, ἐμφυλίου πολέμου· *ἀπ' ἴσης ἐξουσίας* = μετ' ἴσης ἐξ.

διεξέρχομαι τὸν χρόνον=διανύω τὸν χρόνον (τῆς ἀρχῆς) ἴαμα =θεραπεία· παύομαι τῆς ἀρχῆς= ἀποχωρῶ τῆς ἀρχῆς· ὁ ἕτερος = ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο· ἀναδίδωμι τὴν ψῆφον τῷ δήμῳ = διανέμω ψήφους εἰς τὸν λαόν, καλῶ τὸν λαὸν εἰς ψηφοφορίαν· καταβήσεσθαι, ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐφ' οὗ ἐκάθηγτο οἱ δήμαρχοι· μεταγιγνώσκω=μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 12. Ἐπὶ τούτοις = ἐπὶ τῷ ὄρω τούτῳ· ἐπιφέρω ψῆφον=ψηφοφορῶ· προσγίγνομαι = προστίθεμαι· ἐπισχεῖν = νὰ σταματήσῃ (νὰ μὴ ψηφοφορήσῃ ἢ 18 φυλῆ)· περιέβαλεν = ἐνηγκαλίσθη· ἐν ὄψει τοῦ δ. = ἐνώπιον τοῦ λαοῦ· λιπαρέω-ῶ = ἐπιμόνως παρακαλῶ· περιορῶ (μετὰ μετοχ.) = ἀνέχομαι, ὑπομένω· ἐκείνω = ἔαυτῷ, δηλ. τῷ Τιβερίῳ· σκυθρωπός = λυπηρός, χαμερπής· πολίτευμα = πολιτικὴ πράξις· αἰτία = κατηγορία, μομφή· ἀτεγκτος = σκληρός· ἀτενής = ἄκαμπτος· δοκεῖ = φαίνεται· ὑποστῆναι κλπ. = ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ὑποστῆ πᾶν δεινὸν γενναίως· ἀπελεύθερος = ὁ ἐκ δούλου γενόμενος ἐλεύθερος· πρὸς ὄβριν = ὑδριστικῶς· διέχω τὰς χεῖρας = ἐκτείνω τὰς χεῖρας πρὸς προστασίαν τινός· οἰκέτης = ὑπηρέτης· προτεταγμένον = ἔμπροσθεν ἐστῶτα· πρὸς τὸν θόρουβον = ἕνεκα τοῦ θ.· καταδραμόντος = καταδάντος ἀπὸ τοῦ βήματος.

Κεφ. 13. Ἐκ τούτου = μετὰ τοῦτο· αἰροῦμαι = ἐκλέγομαι· ἐπὶ τὴν διάκρισιν = πρὸς διαίρεσιν, πρὸς χωρισμόν· ὑπὸ Σκιπίωνι = ὑπὸ τὸν Σκιπίωνα (ὄντα στρατηγόν)· διαπράττομαι = κατορθώνω· καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς· ἐνίσταμαι = ἀνθίσταμαι· ἀντικαταστήσαντος κλπ. = καταστήσαντος δήμαρχον τὸν Μούκιον ἀντὶ τοῦ Ὀκταβίου· πρὸς πάντα = ἕνεκα ὅλων (τούτων)· δυσχεραίνω = ἀγανακτῶ· προπηλακίζω = ὑβρίζω, χλευάζω· σκηνήν, ἐκ τῶν χρειωδῶν τῶν χορηγουμένων εἰς τοὺς ἐν ὑπαίθρῳ ἐκτελοῦντας δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἦτο καὶ ἡ σκηνή· εἰσηγουμένου = κατ' εἰσῆγησιν, κατὰ γνώμην· Πόπλιος Σκιπίων Νασικᾶς, ὕπατος τὸ 138 π. Χ.· ἀφειδῶς κλπ. = (κατ' ἔννοιαν) ὅστις ἦτο ἄσπονδος ἐχθρὸς ἐκείνου (τοῦ Τιβερίου)· χαλεπῶς φέρω = ἀγανακτῶ· ἐκκαίομαι ἢ ἐκκάομαι = ἐξάπτομαι· μοχθηρῶν = κακῶν, ὑπόπτων· ἐπιδραμόντων = παρουσιασθέντων· ὑπὸ φαρμάκων ἀνηρεσθῆναι = ὅτι εἶχε δηλητηριασθῆ· ἐκφορᾶ = κηδεία· λέχος = φέρετρον· θαπτομένῳ, εἰς τὴν ταφὴν· ἐνταῦθα

καῦσις· οὐ φαύλως=ὀρθῶς· ὑπονοῶ=ὑποπτεύω· φαρμακεία=δηλητηρίασις· διεφθορὸς = μεμολυσμένον· ἐκβλύω = ἐκρέω· πολλὰ πραγματευσαμένων = μετὰ πολλὰς δυσκολίας· πρὸς ταῦτα = διὰ ταῦτα· τοὺς πολλοὺς = τὸν λαόν· μετέβαλε, ἰδὲ κεφ. 10· προαγαγὼν=παρουσιάσας· κήδομαι=φροντίζω, προστατεύω· ὡς ἀπεγνωκῶς κλπ. = διότι αὐτὸς εἶχε χάσει πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας του.

Κεφ. 14. α) Ἀττάλου, Ἄτταλος ὁ Γ' ὁ Φιλομήτωρ, βασιλεὺς τῆς Περγάμου, ἀποθανὼν τῷ 133 π. Χ. ἀνήνεγκεν = ἔφερεν (εἰς Ῥώμην)· δημαγωγῶν=θέλων νὰ ἐλύσει τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ· εἰσήνεγκεν = ἐπρότεινε· διαλαγχάνω = διὰ κλήρου λαμβάνω· πρὸς κατασκευὴν=πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκασιούτων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν· πρὸς γεωργίας ἀφορμὴν=πρὸς προμήθειαν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς (ζῶων καὶ ἐργαλείων)· προθήσειν = ὅτι θὰ προτείνῃ· προσκρούω = ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν· Πομπηῖος, Κόϊντος Πομπηῖος, ὕπατος τὸ 141 π. Χ. ἀναστάς, δηλ. ἐν τῇ συγκλήτῳ· γειννιάω-ῶ=εἰμὶ γέλτων τῶν βασιλικῶν, ἐνν. πραγμάτων· διάδημα (=βασιλικὸν στέμμα) καὶ πορφύρα ἦσαν βασιλικά σύμβολα· Κόϊντος Μέτελλος ὁ Μακεδανικός, ὕπατος τὸ 143 π. Χ. τιμητεύοντος = ὄντος τιμητοῦ (τὸ 169 π. Χ.)· ἀναλύω = ἐπανερχομαι· πορρωτέρω τοῦ μετρίου=πέρα τοῦ δέοντος· συνουσία=συναναστροφὴ· πότης=συμπόσιον· παραφαίνω=πλησίον τινὸς βαδίζων φέγγω.

β) Τίτος Ἄννιος Λοῦσκος, ὕπατος τὸ 153 π. Χ. ἐπιεικὴς = ἀγαθός, ἄψογος ἠθικῶς· ἄμαχος = ἀκαταμάχητος· δοκῶν = νομιζόμενος· δριμύς=στοιχίημα· ἢ μὴν ἠτιμοκέναι=ὅτι ὄντως εἶχεν ἀτιμάσει· ὁ Τιβέριος θὰ ἔχανε τὸ στοιχίημα, ἂν ἀπεδεικνύετο ἐν δικαστηρίῳ, ὅτι ἠ παῦσις τοῦ συνάρχοντος ἦτο ἀπίμωσις ἀνδρὸς ἱεροῦ καὶ ἀσύλου· ἐκ τῶν νόμων =κατὰ τοὺς νόμους· ἐκπηδήσας = ἐξελθὼν ταχέως· ἀχθῆναι = νὰ ἀχθῆ ἔξω· κατηγορεῖν, ὡς ὑδρίσαντα τὸν δήμαρχον τῷ λόγῳ = κατὰ τὴν εὐγλωττίαν· λείπομαι=εἰμαι κατώτερος· κατεδύετο κλπ. = κατέφυγεν εἰς τὴν ἰκανότητά του, εἰς τὴν τέχνην του· πρὸ τοῦ λόγου=πρὸ τῆς ἀπολογίας του· συγχωροῦντος κλπ. = ἀφ' οὗ ἐπέτρεψεν ἐκεῖνος ὁ (Τιβέρ.) εἰς τὸν Ἄννιον νὰ ὑποβάλλῃ ἐρωτήσεις· ἀτιμώω-ῶ = ἀτιμάζω (ἐνταῦθα· διὰ ὑδριστικῆς καταδί-

κης)· προπηλακίζω=χλευάζω· ἀναβῆ=εἰς τὸ βῆμα· πρὸς τὴν ἐρώτησιν=ἐνεκα τῆς ἐρωτ.· διαποροῦμαι=εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν· ἰταμὸς = θρασύς, ἰσχυρός· τὸ θαρρεῖν ἰταμώτατος=θαρραλεώτατος.

Κεφ. ΙΒ. Πολίτευμα = πολιτικὴ πρᾶξις· τοῖς πολλοῖς = τῷ λαῷ· ἐπαχθῆς=δυσάρεστος· μέγα γὰρ κλπ., ἡσειρὰ τῶν λέξεων: ἐδόκει τὸ τῶν δημάρχων ἀξίωμα διατετηρημένον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης μέγα τι καὶ καλὸν (κατηγορ.) ἀνηρησθαι καὶ καθυδρῖσθαι· λόγον ἐν τῷ δ. διεξ.=ἐδημηγόρησε· ἐπιχείρημα=ἀπόδειξις· ἦν, ἀντί ἐστί, διότι παρίσταται ὡς ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου λεγόμενον μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν· ὑπονοηθῆναι = κατανοηθῆναι· πιθανότης=πειστικότης· πυκνότης=ἐμβρίθεια· τῷ δήμῳ καθωσίωνται = χάριν τοῦ λαοῦ ἔχει κηρυχθῆ ἱερὸς καὶ ἀπαραβίαστος· μεταβαλλόμενος=μετάβληθεις, δηλ. καταστάς ἀντίπαλος ἐκ προστάτου τοῦ δήμου· κολουῶ = κολοδώνω, ἐλαττώνω· παραιροῦμαι τὴν ψῆφον=ἐμποδίζω τινὰ νὰ ἀποφασίσῃ· ἐφ' οἷς κλπ., ἡ σειρὰ τῶν λ.: οὐ ποιῶν (ταῦτα), ἐφ' οἷς ἔλαβε (τὴν τιμὴν ταύτην)· ἐπει=διότι (ἄλλως, δηλ. ἀν θεωρήσῃ τις τοὺς δημάρχους ἀπολύτως ἀπαραβιάστους)· νεώριον = ναύσταθμος· δήμαρχον κλπ. = νὰ ἀφίνωσι τοῦτον νὰ εἶναι δήμαρχος· πῶς οὖν, ἀρχίζει τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα: ὑπὸ τοῦς ὄρους τούτους (=οὖν) εἶναι μεγάλη ἀντίθεσις (δεινόν), ἀν κλπ.· ἄξει, ἐνν. εἰς τὸ δεσποτικόν (= δύναται νὰ φυλακίσῃ)· καὶ μὴν = ἀλλὰ πρὸς τούτοις (ἀρχίζει τὸ τρίτον ἐπιχείρημα)· πρὸς τῷ ἔχειν κλπ.=ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶχε τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν (οἱ ἄρχοντες εἶχον μέρη μόνον τῶν ἐξουσιῶν, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ βασιλεῖς)· ἱερουργίαις (οἱ πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς βασιλέως οἰωνοὶ ἐκαλοῦντο maxima auspicia=μέγιστοι οἰωνοί, μέγισται ἱερουργίαι)=διὰ τῶν μ. οἰωνῶν εἶναι καθιερωμένη ἀπέναντι τῶν θεῶν· ἀλλὰ=ἐν τούτοις ὅμως· δι' ὕβριν=ἐνεκα τῆς ἀλαζονείας· τί δέ, ἀρχίζει τὸ τέταρτον ἐπιχείρημα· σεμνός=σεβαστός· περιέπω=περιποιοῦμαι, ἐπιμελοῦμαι· ἀφθίτος=ἄσθεστος· εἴ τις ἀν ἀμάρτη =ἐάν τις ἀμάρτη (δὲν διατηρήσῃ τὴν ἀγνείαν τῆς)· κατορύσσεται =θάπτεται· ἀσυλον=ἀσυλία, τὸ ἀπαραβίαστον· καὶ μὴν, ἀρχίζει τὸ πέμπτον ἐπιχείρημα· ἀποψηφίζομαι=καταψηφίζω· ἱερὸν δέ κλπ., ἀρχίζει τὸ ἕκτον ἐπιχείρημα· κινῶ=μετακινῶ· ἐξῆν, ἀντί

ἔξεστι = ἐπιτρέπεται· ὅτι δὲ κλπ., ἀρχίζει τὸ ἔβδομον ἐπιχειρήματα· τῷ ἐξόμνυσθαι = ἐκ τοῦ ὅτι τινὲς ἐκλεγόμενοι ἄρχοντες ἀρνοῦνται νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἀρχὴν ὀρκιζόμενοι, ὅτι λόγοι ὑγείας ἢ ἄλλο τι αἴτιον ἐπιβάλλουσι τοῦτο εἰς αὐτούς· δι' αὐτῶν = μόνοι των [ἐπομένως (κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Τιβ.) πολλῶ μᾶλλον δύναται ὁ λαὸς νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τινος τὴν ἀρχήν].

Κεφ. 16. Τὰ κεφάλαια = τὰ κυριώτατα ἐπιχειρήματα· τὰς ἀπειλάς, δηλ. τῶν ἀντιπάλων· σύστασις = πολιτικὴ ἔνωσις· περιέχεσθαι = ἐπιδιώκειν, λαβεῖν· εἰς τὸ μέλλον, ἔνν. ἔτος = εἰς τὸ προσεχὲς ἔτος· ἀπὸ τοῦ 342 π. Χ. εἶχε ψηφισθῆ νόμος ἀπαγορεύων νὰ καταλαμβάνῃ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν δις ὁ αὐτὸς ἀνὴρ πρὸ τῆς παρελεύσεως δεκαετίας· ἀνελάμβανε τὸ πλήθος = προσεπάθει νὰ ἐλύσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ· ἀφαιρῶν κλπ. = ἐλαττώνων τὸν χρόνον τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· οἱ Ῥωμ. ἐστρατεύοντο ἀπὸ τοῦ 17 μέχρι τοῦ 45 ἔτους· δίδωμι = ἐπιτρέπω· ἐπικαλοῦμαι τὸν δ. ἀπὸ τῶν δικ. = κάμνω ἔφεσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου· τοῖς κρῖνουσι = τοῖς δικασταῖς· κολούω = ἐλαττώνω· πρὸς ὀργὴν = ἔνεκα ὀργῆς· πρὸς φιλονικίαν = ἔνεκα φιλονίκου διαθέσεως· πρὸς λογισμὸν = ἔνεκα ὑπολογισμοῦ· τῆς ψήφου φερομένης = ὅτε ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία· βλασφημία = ὕβρις, κατηγορία· ἔλκω τὸν χρόνον = παρατείνω τὸν καιρὸν· ἀφήκαν = διέλυσαν· ἀπαντῶ = συνέρχομαι, συνεδριάζω· ταπεινός = τεταπεινωμένος, ἄθυμος· ἐκκόπτω = διὰ τῆς βίας ἀνοίγω· διαφθείρω = φονεύω· αὐλίζομαι = καταλύω, διαμένω.

Κεφ. 17. Παρῆν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τιβερ., ὅστις ἤθελε πρὸ τῆς ἐκκλησίας νὰ οἰωνισθῆ· τὰς ὄρνιθας, ἱεραὶ ὄρνιθες, τὰς ὁποίας ἐντὸς κλωβοῦ ἐφύλαττεν ἰδιαιτερός ὑπάλληλος τῆς πολιτείας καὶ ἔφερε εἰς τὸν ἐκάστοτε θέλοντα νὰ οἰωνισθῆ ἄρχοντα· ἀνοιγομένου δὲ τοῦ κλωβοῦ ἐρρίπτετο εἰς ταύτας τροφή· καὶ ἂν μὲν ἔτρωγον ταύτην, ἦτο καλὸς οἰωνός, τὸ ἐναντίον δὲ καὶ μάλιστα ἢ μὴ ἔξοδος ἐκ τοῦ κλωβοῦ ἦτο κακὸς οἰωνός· διαμαντεύομαι = ἐνεργῶ μνῆσις, λαμβάνω χρησμόν· προῆλθον (ἔνν. τοῦ κλωβοῦ) = ἐξῆλθον· εὖ μάλα = καταλλήλως· διασεύσαντος, μετχ. ἐναντιωτ.· ἀγγεῖον = κλωβός· θιγγάνω = ἐγγίζω· παρατείνω = ἐκτείνω· καὶ του = καὶ τινος· κράνος = περικεφαλαία·

ἐκπρεπῶς = ἐξόχως· *διάσημον* = ἔχον τὰ οἰκόσημα τῶν Σεμ-
 πρωνίων· *καταδύντες* = εἰσελθόντες· *ἐξεγλύφαντο* = ἐξεκόλασαν·
προΐει = ἐσκόπευε νὰ ἀναβῆ· *Καπιτώλιον* = ἡ ἀκρόπολις τῆς
 Ῥώμης· παλλάκις ἐν αὐτῇ συνήρχετο ἡ ἐκκλησία· *προσπταίω*
 πρόσκρούω· *οὐδὸς* = κατώφλιον· *πληγῆ* = κτύπημα· *ῥήγνυμαι* =
 θραύομαι· *προέρχομαι* = προχωρῶ· *ὑπὲρ κεράμου* = ὑπεράνω
 τῆς ὀροφῆς· *παρέρχομαι* = διέρχομαι· *ἐπέστησεν* = ἐξέπληξε·
κατήφεια = ὄνειδος· *θυγατριδοῦς* = υἱὸς τῆς θυγατρὸς, ἔγγονος·
δεΐσας = φοβηθεὶς· *ἐν γέλωτι τίθεμαί τι* = θεωρῶ τι ἄξιον γέ-
 λωτος, μοῦ προκαλεῖ τι τὸν γέλωτα· *καταβοῶ τινος ὡς τυραν.*
καὶ τρυφ. = κατηγορῶ τινα ὅτι φέρεται τυραννικῶς (πρὸς τινα)
 καὶ εἶναι ἐκ τρυφηλότητος ἀμελῆς (περιφρονητικός)· *ἐπιέγομαι*
 = σπεύδω· *ὡς... ἐχόντων* = διότι εὐνοϊκὰ εἶναι ἐκεῖ τὰ πρά-
 γματα· *καὶ... γέ* = καὶ πράγματι· *τὰ πρῶτα* = κατ' ἀρχάς· *κα-*
λῶς ἀπήντα = τὰ πράγματα ἐπήγειναν θαυμάσια· *πελάζω* =
 πλησιάζω· *ἀγνώως* = ἄγνωστος.

Κεφ. 18. *Ἀναγορεύω τὰς φυλάς* = καλῶ τὰς φυλάς
 πρὸς ψηφοφορίαν· *οὐδὲν τῶν εἰωθότων ἐπεραίνετο* = (κατ' ἐν-
 νοίαν) ἀδύνατος ἦτο ἡ διεξαγωγή τῆς ἐκλογῆς· *ὠθουμένων*,
 ἐνν. ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων· *βιαζομένους* = διὰ
 τῆς βίας προσπαθοῦντας νὰ προχωρήσωσι· **Φ. Φλάκκος**, ὕπατος
 τὸ 125 π.χ· *ἀνῆρ ἀπὸ βουλῆς* = βουλευτής, συγκλητικός· *κατα-*
στάς εἰς ἐμφανὲς = ἐλθὼν εἰς θέσιν καταφανῆ, περίοπτον· *ὡς*
οὐκ ἦν φθεγγόμενον ἐφικέσθαι = ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ
 ἀκουσθῆ ὁμιλῶν (ἐνεκα τοῦ θορύβου)· *διεσήμηγε κλπ.* = διὰ
 χειρονόμιας ἐδήλωσεν, ὅτι ἤθελε νὰ εἴπη τι· *ἰδίᾳ* = ἰδιαιτέ-
 ρως· *διασχεῖν* = νὰ διαχωρισθῆ, νὰ ἀνοίξῃ δρόμον εἰς τὸν Φ·
συγκαθεζομένης = συνεδριαζούσης (ἐν τῇ ναῷ τῆς Πίστεως πλη-
 σίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν τῇ Καπιτωλίῳ)· *μὴ πείθοντες* = μὴ
 δυνάμενοι νὰ πείσωσι· *ἐπὶ τοῦτο* = πρὸς τοῦτο.

Κεφ. 19. *Περιεξώννυντο*, ἵνα κινῶνται ἐλευθέρως· *συγ-*
κλώντες = θραύοντες· *ἀνειργω* = ἀπομακρύνω· *διελάμβανον* =
 διεμοιράζοντο· *ἀμύνομαι* = ἀποκρούω· *κλάσμα* = τεμάχιον· *ἐν-*
δεικνύμενος τῇ ὄψει = δηλῶν διὰ τοῦ σχήματος· *ἐπιθυγγάνω* =
 ἐγγίζω· **Νασικᾶς**, ἰδὲ κεφ. 13· *τὸν ὕπατον*, Πόπλιον Μούκιον
 Σκαιόβλαν· *βίας ὑπάρχω* = κάμνω ἀρχὴν βιαίας πράξεως· *ἀναι-*

ρῶ=φρονεύω· *ψηφίζομαι*=ἀποφασίζω· οὐ φυλάττω τι κύριον = ἀκυρῶ τι· *προδίδωμι*=ἀφίνω ἀνυπεράσπιστον· ὁ ἄρχων, δηλ. ὁ ὑπατος· *περιελίσσω*=περιτυλίσσω· *πρὸς τὸ ἀξίωμα* = ἕνεκα τοῦ ἀξί· *σκυτάλη*=ράβδος· *δίφρος*=κάθισμα· *ἀντελάβετο τῶν ἱματίων*=τὸν ἔπιασεν ἐκ τοῦ φορέματος (τῆς τηβέννου)· ἐν τοῖς *χιτῶσιν*=ἐν τῷ χιτῶνι=φορῶν μόνον τὸν χιτῶνα· *ἔσφάλη*=ἐγλίστρησε· *κατηνέχθη*=ἔπεσε· *ἐμφανῶς*=φανερὰ, ἀναμφιδόλως, πραγματικῶς· *τῆς δευτέρας πληγῆς ἀντεποιεῖτο*=τὸ δεύτερον κτύπημα ἰσχυρίζετο (ἐκχυχᾶτο) ὅτι κατέφερε· *ἀπέθανον*=ἐφονεύθησαν· *συγκοπέντες*=θανατωθέντες.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΣΥΛΛΑΣ

Κεφ. 12. *Ἐπιπροσβέουμαι* = ἀποστέλλω προσβείαν· *ἄθρους ἐπέστη* = μεθ' ὄλου τοῦ στρατοῦ του ἐπῆλθε· *μηχανὴν πᾶσαν*=παντὸς εἶδους μηχανάς· *οὐκ ἀνασχομένῳ* = χωρὶς νὰ περιμείνη, χωρὶς νὰ βραδύνη· *παρῆν* = ἦτο δυνατόν· *τὴν ἀνω πόλιν*, δηλ. τὰς Ἀθήνας· ὁ *ἔσχατος καιρὸς* = ὁ ἔσχατος κίνδυνος· *νεωτερισμὸς*=μεταβολαί· *κατασπεύδω* = ἐπισπεύδω· *ὑλη* = ξυλεία· *κόπτω*=καταστρέφω· *περικλῶμαι* = κάμπτομαι καὶ θραύομαι· *βρῦθος*=βάρος· *ἐπιχειρῶ*=θέτω τὴν χειρὰ μου εἰς τι· *κείρω*=κουρεύω, ἀποκόπτω, δεινδροτομῶ· *Λύκειον*, τὸ Λύκειον ἦτο ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐν τῷ περιδόλῳ [αὐτοῦ] ὑπῆρχε τὸ γυμναστήριον Λύκειον (ᾧπισθεν τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου)· *ἄσυλον*=τὸ δικαίωμα ἱεροῦ, τὸ ἱερόν· *ἀποχρῶμαι*=μεταχειρίζομαι· *σταθμῶ*=ἀφ' οὗ ζυγίσῃ.

Κεφ. 13. *Ἀπαραίτητος*=ἀδάμαστος· ἔρωσ=ἐπιθυμία· *θυμὸς* = ὀργή· *βωμολοχία* = ἄγροικος ἀστειότης, φλυαρία· *ἀσέλγεια* = ἀκολασία· *μέδιμνος*, μέτρον σίτου=38 ὀκάδες καὶ 350 δράμια· *πυρὸς (ὁ)*=σίτος· *παρθένιον*, εἶδος βοτάνης· *ἐνδελεχῶς*=διαρκῶς· *πότος* = συμπόσιον· *κῶμος* = διασκέδασις· *μεθημερινὸς*=ὁ γινόμενος ἐν καιρῷ ἡμέρας· *οἰκτίρω*=εὐσπλαγχνίζομαι· *διαλύομαι*=συνδιαλλάττομαι· *ὄψε* = ἀργά· *σεμνολογοῦμαι* = ὁμιλῶ μὲ σοβαρὰς φράσεις, μετὰ κομπορρημοσύνης ὁμιλῶ· *τοὺς λόγους ἀναλαβόντες*=μετὰ τῶν λόγων· *καταστρέφομαι*=ὑποτάσσω.

Κεφ. 14. *Κακίζω* = κατηγορῶ· *ἔφοδος* = ἡ ὁδὸς πρὸς τι μέρος· *άλωσιμος* = εὐάλωτος· *ἔχομαι τοῦ ἔργου* = ἐπιχειρῶ μετὰ ζήλου τὸ ἔργον, ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου· *διαμνημονεύω* = ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου, ἀναφέρω· *κατασκάπτω* = κατακρημνίζω· *συνομαλύνω τι* = ἐντελῶς ὁμαλὸν ποιῶ τι· *εἰσελαύνω* = εἰσορμῶ· *τῆς δυνάμεως* = τῶν στρατιωτῶν· *φόνος* = τὸ κατὰ τὸν φόνον χυθὲν αἷμα· *ἐπέσχε* = ἐκάλυψε· *πολλοῖς* = ὑπὸ πολλῶν· *διαφθείρω* = φονεύω· *πόθος* = ἀγάπη· *ἀναιρῶ* = καταστρέφω· *ἀπογνῶναι τὴν σ.* = νὰ ἀπελπισθῶσι περὶ τῆς σωτηρίας· *μέτριον* = μετριοπάθεια· *προκυλινδοῦμαι τινος* = κυλλίομαι πρὸ τῶν ποδῶν τινος· *ἐξαιτοῦμαι τι* = ζητῶ ὡς χάριν τὴν σωτηρίαν τινός· *τιμωρία* = ἐκδίκησις· *χαρίζομαι* = προσφέρω προθύμως, δωροῦμαι· *Καλάνδαι* = ἡ πρώτη ἐκάστου μηνός· *νουμηνία* = ἡ πρώτη τοῦ μηνός· *Ἀνθεστηριῶν*, μὴν τοῦ Ἀττικοῦ ἔτους, 15 Φεβρουαρίου—15 Μαρτίου· *ἐγκατερεῶ* = ἐπιμένω.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ

Κεφ. 39. *Πολιτείας* = πολιτικὰς πράξεις· *πότους* = συμπίσια· *λαμπάδας* = λαμπαδηφορίας· *παιδιὰν ἅπασαν* = παντὸς εἴδους διασκεδάσεις· *τίθεμαι εἰς π.* = θεωρῶ π· *γραφὰς* = ζωγραφήματα, εἰκόνας· *σπουδὴ* = φροντίς, ζήλος, ἐκτίμησις· *ῥύδην* = ἀθρόως· *ὄπου* = ἀφ' οὗ, ὥστε· *ἐπίδοσις* = αὔξησις· *τρυφή* = πολυτέλεια· *νεόπλουτος* = κενόδοξος, ματαίοδοξος· *ἄλουργής* = πορφυροῦς· *διάλιθος* = κατακεκοσμημένος διὰ πολυτίμων λίθων· *ἐκπῶμα* = ποτήριον· *πέμμα* = γλύκισμα· *περιττῶς* = θαυμασίως· *διαπεποννημένων* = κατεσκευασμένων· *ἀνελεύθερος* = δουλοπρεπής.

Κεφ. 41. *Ἔσιτῶ* = φιλοξενῶ· *διωθοῦμαι* = ἀποκρούω, ἀρνοῦμαι· *κατ' ἀγορὰν σχολὴν ἄγοντι* = διατρίβοντι, εὕρισκομένῳ εἰς τὴν ἀγορὰν· *ἀσπάζομαι* = χαιρετίζω· *ἔντευξις* = συνάντησις, ἐπίσκεψις· *θρύπτομαι* = ἐνίσταμαι, ἐναντιοῦμαι· *μεταλαμβάνω* = ἀλλάσσω· *συνεχώρησαν* = ἐπέτρεψαν· *ἐναντίον* = ἐνώπιον· *χορηγία* = σκευή (ἐπιτραπέζια)· *κόσμος* = διακόσμησις· *τελεσθέντος* = δαπανηθέντος· *ἐν τῷ μεγέθει* = ἐκτὸς τοῦ μεγέθους· *ὑβριστικῶς* = ἀλαζονικῶς· *ὄντως* = πράγματι.

ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ

1. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

3. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

5. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

6. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

7. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

8. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

9. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

10. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

11. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

12. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

13. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

14. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

15. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

16. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

17. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

18. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

19. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

20. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

21. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

22. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

23. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

24. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

25. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

26. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

27. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

28. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

29. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

30. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

31. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

32. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

33. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

34. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

35. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

36. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

37. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Δ. Φιλικόν.

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἐνεκρίθη ἡ χρῆσις τοῦ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθέντος ἐν-τύπου βιβλίου «Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου, τεῦχος Β'» διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων, τῶν διδασκαλείων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἀστικῶν σχολείων τῶν θηλέων καὶ διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1917—1918 καὶ ἐφεξῆς κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 117 πράξιν αὐτοῦ.

Ὡρίσθη δὲ ἡ μὲν ἀξία τοῦ βιβλιοσήμου εἰς λεπτὰ τριάκοντα (0,30), ἡ δὲ τιμὴ τοῦ βιβλίου μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου εἰς δραχμὴν μίαν καὶ λεπτὰ ἑξήκοντα (1,60).

Ὁ Ὑπουργὸς
ΔΗΜ. ΔΙΓΚΑΣ

11-3-18
Φιλικόν

45
40
40
35
80
30
270